

การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุน
แผนป้องกันประเทศของกองทัพเรือ

โดย

พลเรือตรี วุฒิพรรณ ภูมิสวัสดิ์
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกำลังพล
กรมกำลังพลทหารเรือ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศ
ของกองทัพเรือ

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลเรือตรี วุฒิพรพร ภูมิสวัสดิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา วิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้อง เพื่อศึกษาแนวทางการคิด ทฤษฎี หลักการและเหตุผลของระบบกำลังพลสำรองของเหล่าทัพอื่นและกองทัพต่างประเทศ และเพื่อศึกษาแนวความคิดที่เป็นไปได้ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศ รวมทั้งเพื่อหารูปแบบของระบบกำลังพลสำรองที่เหมาะสมสำหรับกองทัพเรือในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังสำรองและปัญหากองทัพที่ยังไม่สามารถจะเรียกกำลังพลสำรองให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติหรือให้การสนับสนุนกำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้ อันจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศซึ่งกำหนดให้เหล่าทัพจะต้องสามารถเรียกพลเพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง เมื่อมีคำสั่งหรือหมายเรียก ผู้วิจัยได้ดำเนินการเชิงพรรณนา ศึกษาและวิเคราะห์ โดยได้ศึกษาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งมีรูปแบบใช้กฎหมายบังคับ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือในอนาคตและนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักการระบบกำลังสำรองและระบบกำลังพลสำรองของกองทัพของประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัยพบว่าระบบกำลังพลสำรองของทุกประเทศที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้น มี ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบอาสาสมัคร และรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ โดยระบบกำลังสำรองแต่ละแบบจะมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญตามหลักการของระบบกำลังสำรอง คือ ภัยคุกคามของชาติ และจำนวนกำลังพลสำรองของประเทศ โดยรูปแบบระบบกำลังสำรองของทุกประเทศที่ประสบความสำเร็จข้างต้น จะมีความสอดคล้องกับปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ประเทศที่ใช้รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับแล้วประสบความสำเร็จเช่น ประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ นั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองไม่มากนัก แต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพซึ่งเป็นไปตามหลักการของระบบกำลังสำรอง ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตไม่ปรากฏภัยคุกคามด้วยการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศที่ชัดเจน จึงไม่เกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายในสังคมไทยก็ยังไม่ได้ผล แต่ระบบกำลังสำรองของกองทัพเรือยังคงใช้รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ จึงยังคงประสบปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากกำลังพลสำรองไม่เต็มใจที่จะเข้าสู่ระบบกำลังสำรองของกองทัพ ดังนั้น หากต้องการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุนการป้องกันประเทศ ให้มีความเหมาะสมและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจะใช้การเรียกพลในรูปแบบอาสาสมัคร โดยปรับปรุงในด้านสิทธิกำลังพล ให้กำลังพลอาสาสมัครได้รับผลตอบแทนมากกว่าในรูปแบบกฎหมายบังคับ และต้องมีการใช้การประชาสัมพันธ์โดยสื่อต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กำลังพลสำรองอาสาสมัครมีความเข้าใจถึงหน้าที่และปลุกจิตสำนึกในความรักชาติ มีการจัดทำโครงการระยะยาวโดยร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลให้มากขึ้น และสามารถรองรับกำลังพลสำรองอาสาสมัครเข้าเป็นบุคลากรขององค์กรดังกล่าว

คำนำ

กำลังสำรองของกองทัพเรือ เป็นกำลังส่วนหนึ่งที่ต้องจัดเตรียมไว้ตามแผนป้องกันประเทศ ถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องมีการจัดเตรียมไว้ตั้งแต่ยามสงบ แม้ในปัจจุบันจะมีการดำเนินการอยู่อย่างเป็นระบบแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากยังมีปัญหาข้อขัดข้องอยู่หลายประการ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพ เรียกพลหรือระดมพลได้ครบตามอัตรา ด้วยความรวดเร็ว สามารถพร้อมที่จะเข้าแทนที่กำลังพลปกติได้ทันทีเมื่อเกิดความสูญเสีย หรือเพื่อขยายกำลัง

สำหรับกองทัพเรือซึ่งมีหน้าที่เตรียมกำลังพลกองทัพเรือ ให้พร้อมปฏิบัติการภารกิจก็ต้องมีกำลังพลสำรองที่จะมาเสริมกำลังประจำการ ได้ทันทีเมื่อมีการเรียกพล จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือที่เหมาะสม ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยทำการวิเคราะห์ สรุปผล และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และในอนาคต ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนากำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

เอกสารการวิจัยฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยรับคำปรึกษาและแนะนำจาก พลเอก นิวัติ สุขงกฎ พลโท อัสฎางค์ สัจจपालะ พันเอก ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำที่มีคุณประโยชน์ต่อการทำเอกสารวิจัยในครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

พลเรือตรี

(วุฒิปรรช ภูมิสวัสดิ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีการดำเนินวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ หลักการระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทยและระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศ	๗
หลักการระบบกำลังพลสำรอง	๗
กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง	๑๐
ที่มาของกำลังพลสำรอง	๑๕
รูปแบบกำลังพลสำรองที่ใช้ในปัจจุบัน	๑๗
ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทย	๑๘
ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพบก	๑๙
ระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศ	๒๗
สรุป	๓๘
บทที่ ๓ ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๔๐
ความเป็นมาของระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๔๐
การประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือในอนาคต	๔๑
แผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม	๔๒
แผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๔๓
นโยบายด้านกำลังพลสำรองและแนวทางการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๔๓
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น	๕๔
สรุป	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๕๗
วิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือในอนาคต	๕๗
กรณีวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือกับปัจจัยต่างๆ ตามหลักการของระบบกำลังพลสำรอง	๕๘
การเปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือและระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ	๕๙
แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๖๗
ระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมสำหรับกองทัพเรือ	๗๐
แนวทางการนำระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่มาใช้ในกองทัพเรือ	๗๒
สรุป	๗๔
บทที่ ๕ สรุปข้อ และข้อเสนอแนะ	๗๖
สรุป	๗๖
ข้อเสนอแนะ	๗๙
บรรณานุกรม	๘๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒ - ๑	สิทธิในการลดวันรับราชการในกองประจำการของนักศึกษาวิชาทหาร	๑๑
๒ - ๒	สิทธิการได้รับการแต่งตั้งของนักศึกษาวิชาทหาร	๑๑
๒ - ๓	ประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนตามอายุ	๑๒
๓ - ๑	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และรับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๕๑ - ๕๒
๓ - ๒	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และรับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	๕๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๒ - ๑ ขั้นตอนการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ

๔๔

บทที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันภัยคุกคามที่จะเกิดกับประเทศชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสั่นคลอนต่อเสรีภาพ และความมั่นคงของชาติที่มาในหลายรูปแบบ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ทั้งจากน้ำมือมนุษย์ หรือธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ทันที จึงจำเป็นต้องมีกำลังที่พร้อมรับมือกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กองกำลังที่พร้อมที่สุดสำหรับประเทศไทยก็คือกองทัพ ไม่ว่าจะเป็น กองทัพบก กองทัพเรือ หรือ กองทัพอากาศ ซึ่งแต่ละกองทัพอ้างจำเป็นต้องมีกำลังพลที่มีความพร้อมที่จะรบ หรือพร้อมที่จะเผชิญหน้า กับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น สงคราม การบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม รวมถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ประเทศจะดำรงความมั่นคงและเอกราชอธิปไตยได้ กองทัพจะต้องมีความเข้มแข็ง มีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย ด้วยเหตุผลนี้จึงต้องมีการบรรจุกำลังพลประจำการไว้เท่าที่จำเป็น ที่จะเผชิญหน้าภัยคุกคามเหล่านี้ แต่หากมีการสูญเสียกองทัพลองก็ต้องมีกำลังพลอีกส่วนไว้เสริมแทนที่ กำลังพลประจำการ ซึ่งกำลังเสริมดังกล่าว ได้แก่ กำลังพลสำรอง ที่พร้อมจะเข้ามาทดแทนกำลังหลัก ที่สูญเสีย ดังนั้น กองทัพเกือบทุกประเทศทั่วโลกจะมีการจัดเตรียมกำลังพลสำรองไว้ให้เพียงพอ เพื่อเรียกเสริมกำลัง และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังประจำการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ชาติที่มี การจัดเตรียมกำลังพลสำรอง และมีการบริหารระบบกำลังพลสำรองไว้อย่างมีประสิทธิภาพในภาวะปกติ ย่อมสามารถที่จะระดมกำลังพลสำรองดังกล่าวเข้าเสริมได้อย่างทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์จำเป็น^๑

แผนแม่บทการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกเหล่าทัพจะต้องสามารถเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร หรือระดมพล ได้ทันเวลา และมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติการกิจร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถใช้กำลังพลสำรองปฏิบัติการกิจในการป้องกันและบรรเทาภัยในรูปแบบอื่น ๆ ได้^๒

กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือในการป้องกันราชอาณาจักรโดยใช้กำลัง ประจำการ พร้อมที่จะปฏิบัติการกิจได้ทันที และต้องมีการเตรียมกำลังพลสำรองเพื่อใช้เสริมกำลัง เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงคราม เพื่อให้เกิดความพร้อมรบ เพื่อทดแทนการสูญเสีย และเพื่อขยายกำลัง จัดตั้งหน่วยกองทัพเรือ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ให้มีจำนวน ที่เพียงพอมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมปฏิบัติการกิจกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้กำลังพลสำรองในภารกิจอื่น ๆ เช่น การบรรเทาสาธารณภัยอันเกิดจากภัยพิบัติต่าง ๆ แทนกำลังประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของตนเอง

^๑กรมยุทธการทหารเรือ. “การกำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”. (หนังสือ ราชการ. ๒๕๕๓).

^๒กระทรวงกลาโหม. “แผนแม่บทการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔”.

ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นรูปแบบกฎหมายบังคับ (เรียกเกณฑ์) เช่นเดียวกับกองทัพบก (ทบ.) และกองทัพอากาศ (ทอ.) ซึ่งประกอบด้วยระบบต่าง ๆ ๕ ระบบย่อย ได้แก่ระบบการผลิตกำลังพลสำรอง ระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง และระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง โดยกองทัพเรือ (ทร.) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละระบบย่อยไว้ดังนี้ ระบบการผลิต จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เพียงพอต่อความต้องการ ระบบการควบคุม จะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล จะต้องสามารถดำเนินการได้ทันเวลา ถูกต้องและแน่นอน ระบบการศึกษา จะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถตามที่ต้องการอย่างแท้จริง และระบบการบรรจุและการใช้ จะต้องดำเนินการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังพลให้ชัดเจนตั้งแต่ยามปกติ สามารถบรรจุเข้าหน่วยได้ทันทีเมื่อมีการเรียกพลหรือระดมพล เพื่อให้พร้อมที่จะปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ แม้ว่าที่ผ่านมา ทร. ได้มีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๕^๖ เป็นต้นมา

แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือขาดประสิทธิภาพ ไม่ตอบสนองต่อภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย มีหลากหลายประการ เช่น การขาดแคลนกำลังพลสำรองจากปัจจัยต่าง ๆ การได้รับกำลังพลที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่พร้อมปฏิบัติการ ความร่วมมือระหว่างกำลังพลประจำการกับกำลังพลสำรอง การมอบหมายหน้าที่ให้กับกำลังพลสำรอง ตลอดจนการบรรจุในหน่วยต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการกิจให้สำเร็จลุล่วง ทั้งในยามสงบและยามสงคราม สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาหาหนทางปฏิบัติ^๗ หาแนวทางให้สามารถนำกำลังพลมาใช้เพื่อสนับสนุนการป้องกันประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ต้องคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ หรือปรับปรุงวิธีการเดิมที่ล้าสมัยให้สามารถพัฒนากำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อบรรลุภารกิจตามที่กองทัพเรือได้รับมอบหมายอย่างสมบูรณ์

การวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษา วิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ และระบบกำลังพลสำรองของกองทัพอื่น รวมทั้งจะนำเอาข้อมูลระบบกำลังพลสำรองของกองทัพประเทศที่ได้รับ การยอมรับว่ามีระบบกำลังพลสำรองที่ดีมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ เช่น สหรัฐอเมริกา อิสราเอล เยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และสิงคโปร์ มาศึกษาต้นแบบเพื่อหาแนวทางการพัฒนา ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ รวมทั้งตอบคำถามวิจัยให้ได้ว่า

๑. ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องอย่างไรบ้าง
๒. ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพอื่นและกองทัพต่างประเทศมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง
๓. กองทัพเรือควรจะพัฒนากำลังพลสำรองอย่างไร จึงจะสามารถสนับสนุนแผนป้องกันประเทศ

^๖ กองทัพเรือ. “แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙”.

^๗ กองทัพเรือ. “อทร. ๑๐๐๗ ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๗”.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ทั้งในเรื่องรูปแบบ และลักษณะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีความครอบคลุม ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือหรือไม่ รวมถึงศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในอนาคต

๒. ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี หลักการและเหตุผลของระบบกำลังพลสำรองของเหล่าทัพอื่น รวมทั้งของต่างประเทศ ว่ามีส่วนใดสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งความพร้อมและสมบูรณ์ของระบบ

๓. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรือ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

จะมุ่งเน้นการวิจัยเฉพาะระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ โดยการวิจัยนี้ต้องมีบางส่วนที่เชื่อมโยงกับระบบกำลังพลโดยส่วนรวมของประเทศ เนื่องจากกำลังพลสำรองของกองทัพเรือมีส่วนเชื่อมโยงกับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพบก จะวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรืออีกทั้งจะเป็นการนำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับกำลังพลสำรองของต่างประเทศ มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อดี/ข้อเสีย และจะนำมาเฉพาะหนทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ มาพิจารณาเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร ทฤษฎี หลักการ ผลสรุปจากการสัมมนา/ประชุม และการสัมภาษณ์บุคคล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การออกแบบสอบถามผู้เข้ารับการอบรมกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นข้อมูลที่มีเหตุผล เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ และนำมาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ การเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรือ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑. กองทัพเรือจะมีแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรืออย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๒. สามารถพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการป้องกันประเทศ ของกองทัพเรือ ได้จริงและบรรลุเป้าหมายตามภารกิจ

คำจำกัดความ

กำลังสำรอง	หมายถึง	กำลังที่มีใช้กำลังพลประจำการ ซึ่งจัดเตรียมไว้สำหรับใช้ในยามสงคราม ประกาศกฎอัยการศึก ประกาศภาวะฉุกเฉิน หรือในขณะปฏิบัติการ ด้วยการใช้กำลังขนาดใหญ่เพื่อปกป้องคุ้มครองเอกราชและอธิปไตย ของชาติหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ กำลังพลสำรอง กำลังกึ่งทหาร กลุ่มพลังมวลชนจัดตั้ง และกลุ่มพลังมวลชนอื่นๆ
กำลังพลสำรอง	หมายถึง	นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหาร สัญญาบัตรนอกกอง นายทหารประทวนกองหนุน ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ และทหารกองเกินที่จัดเตรียมไว้
กำลังกึ่งทหาร	หมายถึง	กำลังที่บรรจุเข้าในหน่วยตามอัตรากิจจัดและยุทธโศปกรณ์ (อจย.) หรืออัตรา เฉพาะกิจ (อจก.) ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับหน่วยประจำการ ซึ่งมี ขีดความสามารถทำการรบได้ในระดับหนึ่ง เช่น อาสาสมัครทหารพราน (อส.ทพ.) เป็นต้น
กลุ่มพลังมวลชนจัดตั้ง	หมายถึง	กลุ่มพลังมวลชนที่มีกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งรองรับ เช่น กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นต้น
กลุ่มพลังมวลชนอื่นๆ	หมายถึง	กลุ่มพลังมวลชนที่จัดตั้งขึ้นมาแต่ไม่มีกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือ คำสั่งรองรับ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มสตรีอาสารักษาแผ่นดิน เป็นต้น
บัญชีบรรจุกำลัง	หมายถึง	บัญชีแสดงรายชื่อและตำแหน่งหน้าที่ตามอัตรากิจจัดและยุทธโศปกรณ์ หรืออัตราเฉพาะกิจ ซึ่งจัดเตรียมไว้ตั้งแต่ยามปกติเพื่อใช้ในยามสงคราม ตามแผนป้องกันประเทศ
การเรียกพล	หมายถึง	การดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมายเพื่อเรียกกำลังพลสำรองเพื่อเข้ามา รับราชการทหาร ตามประเภทของการเตรียมพล ซึ่งแบ่งออกเป็น การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร การเรียกพลเพื่อ ทดลองความพร้อมพร้อม และการระดมพล
การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ	หมายถึง	การเรียกนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตร นอกราชการนายทหารประทวน และพลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ พลทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งเคยรับราชการทหารกองประจำการ หรือเคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารมาแล้วและทหารกองเกิน ซึ่งเคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารมาแล้ว เข้ารับการตรวจสอบ สภาพตรวจสอบบัญชีและซักซ้อมระเบียบการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดผลสมบูรณ์

ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพล เพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือการระดมพลตามแผนการเรียกพลเพื่อ ตรวจสอบนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ

การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร

หมายถึง การเรียกนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหารประทวนกองหนุน พลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ พลทหาร กองหนุนประเภทที่ ๒ และทหารกองเกิน เข้ารับการฝึกทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ

การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม

หมายถึง การเรียกนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตร นอกราชการ นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ พลทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งเคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารแล้ว พลทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งไม่เคยเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารทหารกองซึ่งเคยเข้ารับการ เรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร เข้ามาทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด

การระดมพล หมายถึง การเรียกนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหาร กองหนุนประเภทที่ ๑ พลทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ และทหารกองเกิน เข้าบรรจุหน่วยทหาร ในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขันเพื่อ ขยายกำลังตามอัตราสงคราม

หน่วยในระบบกำลังสำรอง

หมายถึง หน่วยตามแผนป้องกันประเทศที่บรรจุกำลังพลสำรองร่วมกับกำลังพล ประจำการหรือกำลังพลประจำการเสริม ตามอัตราส่วนที่เหล่าทัพ กำหนดให้ครบอัตราเต็ม

กำลังพลหลัก หมายถึง กำลังรบที่ประกอบขึ้นด้วย กำลังทหารประจำการและกำลังพลสำรอง ที่บรรจุในหน่วยทหารประจำการซึ่งเป็นหน่วยรองของกรมหรือกองพลรบ

ทหารกองเกิน หมายถึง ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว

ทหารกองประจำการ

หมายถึง ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการ จนกว่าจะได้ปลด

ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑

หมายถึง ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการ จนครบกำหนด หรือทหารกองเกิน ซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว

ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒

หมายถึง ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ หรือปลดจากกองประจำการ
ตามมาตรา ๔๐ แห่ง พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.๒๕๔๗

ทหารประจำการ หมายถึง ทหารซึ่งรับการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ
กำลังพลประจำการเสริม

หมายถึง กำลังพลประจำการที่สังกัดในหน่วยที่ทำหน้าที่สนับสนุนกำลังพล
ประจำการเสริม อันได้แก่หน่วยในส่วนบัญชาการ ส่วนภูมิภาค
ส่วนการศึกษา ส่วนส่งกำลังบำรุง และส่วนช่วยพัฒนาประเทศ
ซึ่งผู้กำหนดให้นำรายชื่อไปบรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง (ตพ.๕) ร่วมกับ
กำลังพลสำรองและกำลังพลของหน่วยในส่วนกำลังรบ และส่วนสนับสนุน
การรบที่ขาดการบรรจุให้ครบตามอัตราเต็ม และเมื่อมีการใช้กำลังในยามสงคราม
กำลังพลประจำการเสริมในส่วนนี้จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ ณ หน่วยที่ตนเอง
มีรายชื่อบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยนั้น ๆ อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

การเตรียมพล หมายถึง การเตรียมกำลังพลสำรอง รวมทั้งบัญชีและเอกสารของกำลังพลสำรอง
ที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมตั้งแต่ในยามปกติ เพื่อสามารถบรรจุเป็น
หน่วยทหารได้ทันทีในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน และ
เพื่อเป็นการเตรียมการให้กำลังพลสำรองมีความพร้อมและสามารถ
เข้าปฏิบัติการรบได้เช่นเดียวกับทหารประจำการตั้งแต่มยามปกติ โดยมีการ
เรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการชั่วคราว

นักศึกษาวิชาทหาร

หมายถึง บุคคลอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร ตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

การฝึกวิชาทหาร หมายถึง การดำเนินการอันเกี่ยวกับการฝึก และกิจกรรมทหารรวมทั้งการดำเนินการทางธุรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ได้กำลังพลสำรองที่เหมาะสม

การตรวจสภาพทหารกองหนุน

หมายถึง วิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ที่กระทำโดยมุ่งหมายเพื่อทราบ
สถานภาพใด ๆ ที่ต้องการของทหารกองหนุนในพื้นที่

กำลังรบทางเรือกับสมุททานุภาพของไทยในทศวรรษหน้า

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ประเทศที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและดีกว่า ก็จะสามารถแสวงผลประโยชน์ได้มากกว่า ประเทศที่ตอบสนองได้ช้ากว่า ตั้งแต่อดีตกาลข้อเท็จจริงที่ผ่านมาพิสูจน์มาอย่างยาวนานทุกยุคทุกสมัยคือ ทะเลเป็นสิ่งสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ประเทศที่มีอำนาจทางทะเลที่ยิ่งใหญ่อย่างประเทศอังกฤษ สามารถขยายอิทธิพลตัวเองไปทั่วโลก จนได้รับการขนานนามว่าดินแดนพระอาทิตย์ไม่ตกดิน ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาที่มีกำลังทางเรือที่เกรียงไกรก็สามารถใช้ทะเลในการแผ่อิทธิพลของตัวเองไปทั่วโลก สมุททานุภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย กำลังรบทางเรือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสมุททานุภาพ หากมองย้อนมาที่ประเทศไทยของเรา เราจะพบว่าแม้เราจะเห็นว่าความสำคัญของทะเลมาอย่างต่อเนื่อง แต่เรายังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนในการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเป็นรูปธรรม ในบทความนี้ ผู้เขียนต้องการชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะสร้างสมุททานุภาพของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังโดยจะมุ่งเน้นไปในการพัฒนากำลังรบทางเรือเป็นหลัก เพื่อที่ประเทศไทยจะได้มีขีดความสามารถในการแสวงผลประโยชน์จากทะเลได้อย่างเต็มที่^๑ ทั้งนี้ ในบทความนี้ผู้เขียนจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ให้เห็นแรงบังคับต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในอนาคต จากนั้นจะอธิบายถึงองค์ประกอบของสมุททานุภาพ และจะได้อธิบายให้เห็นถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการพัฒนากำลังรบทางเรือที่จะส่งผลให้สมุททานุภาพของประเทศไทยเข้มแข็งขึ้น

เนื้อเรื่อง

ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยเข้าสู่ AEC (ASEAN Economic Community) อย่างเต็มตัวนั้น ประเทศไทยมีพันธะสัญญากับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนในเรื่องของการค้าและการลงทุน กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ ใน Asean 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย, พม่า, ลาว, เวียดนาม, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชา, บรูไนจะมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน ในรูปแบบคล้ายๆ กลุ่ม Euro Zone นั้นเอง จะมีผลประโยชน์, อำนาจต่อรองต่าง ๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้าส่งออกของชาติอาเซียนก็จะเสรี ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า (เรียกว่าสินค้าอ่อนไหว) ทั้งนี้มีการจัดทำ AEC Blueprint (แบบพิมพ์เขียว) หรือแนวทางที่จะให้ AEC เป็นจำนวน ๔ แนวทางคือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก การรวมตัวกันดังกล่าวแม้เนื้อแท้จะเป็นการรวมกันเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ การค้า เป็นสำคัญและไม่มีเนื้อหาที่ระบุไว้ในเรื่องของความมั่นคง หรือความร่วมมือทางด้านทหารก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ก็คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอำนาจของชาติทั้งในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร หรือด้านสังคมนั้น ไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น เมื่อประเทศในกลุ่มอาเซียนตกลงกันที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจร่วมกัน ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ที่จะต้องเพิ่มพูนขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทยในเรื่องของสถานการณ์ด้านความมั่นคงก็คือ เราจะยังคงมองประเทศรอบบ้านเป็นภัยคุกคาม ที่ต้องเตรียมแผนป้องกันประเทศไว้ทุกทิศทาง ซึ่งเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามโนคติที่ผ่านมาเรากำหนดความต้องการกำลังรบในลักษณะของ Threat Base และ Threat ดังกล่าว ก็คือประเทศเพื่อนบ้านใน ASEAN นั้นเอง คำถามสำคัญของประเด็นนี้ก็คือประเทศไทยจำเป็นจะต้องสร้างเสริมกำลังรบขนาดใหญ่ไว้รับมือ

การรุกรานของ เมียนมาร์ หรือ เวียดนาม ต่อไปหรือไม่ ซึ่งคำตอบของผู้เขียน คือ ไม่จำเป็น เนื่องจาก ด้วยแนวทางของ ASEAN ที่เดินต่อไปเรื่อย ๆ โอกาสของความขัดแย้งในลักษณะเดิมก็จะลดลงเรื่อย ๆ สิ่งนี้คือแรงบังคับสำหรับประการแรก ที่จะเกิดขึ้น

แรงบังคับสำหรับประการที่สองที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ก็คือ การแปลงของ ขั้วอำนาจโลก จากเดิมที่มีลักษณะของมหาอำนาจเพียงประเทศเดียวอย่างสหรัฐอเมริกา หลักจากการ สิ้นสุดยุคสงครามเย็นและการล่มสลายของ โซเวียต มาเป็นสถานการณ์ที่เกิดเป็นสองขั้วอำนาจ เนื่องจากการเติบโตของเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศ จีนโตขึ้นในลักษณะก้าวกระโดด เช่นในปี ๒๕๕๖ มีอัตราการเติบโตถึง ๗.๗% แม้ในสภาพการที่เกิด การทดถอยทางเศรษฐกิจ อัตราการเติบโตก็ยังอยู่ ๔.๕% ทำให้ประเทศจีนต้องการทรัพยากร เป็นจำนวนมากอันเป็นที่มาของการที่จีนต้องขยายอิทธิพลของตนเองออกไปทั่วโลก หลักฐานประการหนึ่ง ก็คือ การที่จีนพยายามอย่างยิ่งที่จะเข้ามาครอบครองดินแดนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยรัฐบาลจีนได้ ดำเนินการในทุกวิถีทางในการอ้างสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเกาะเทียม หรือการส่งกำลังทหารเข้าไป เพื่อแสดงอิทธิ แม้ว่าจะมีคำพิพากษาจากศาลประจำ อนุญาโตตุลาการ ที่กรุงเฮก ตัดสินให้ข้ออ้าง ของจีนด้านประวัติศาสตร์ในการถือครองกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าวตกไป แต่รัฐบาลจีนก็ไม่ละ ความพยายามที่จะครอบครองดินแดนดังกล่าวให้ได้ดังจะเห็นได้จากท่าทีที่แข็งกร้าวของรัฐบาลจีน และการเร่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกำลังทางเรืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะเห็นว่าเป็น การสร้างความตึงเครียดในพื้นที่ และเป็นการท้าทายอำนาจของสหรัฐอเมริกาโดยตรง คำถาม สำคัญของประเด็นนี้ก็คือ จีนขยายอิทธิพลออกมาเพื่ออะไร และสิ่งที่จีนจะได้รับคุ้มค้ำกับความขัดแย้ง ที่จะเกิดขึ้นกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาหรือไม่ ในมุมมองของผู้เขียนแล้ว สิ่งที่จีนมุ่งหวังคือการ ควบคุมเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญที่สุดเส้นทางหนึ่งของโลก ซึ่งหากจีนทำสำเร็จ สิ่งก็ตามมา คือ การสกัดกั้นอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคแห่งนี้ และการก้าวเข้าสู่การเป็นมหาอำนาจ อย่างเต็มตัว อันเนื่องมาจากเป็นมหาอำนาจทางทะเลอย่างเต็มตัวนั่นเอง จากกรณีดังกล่าวผลกระทบ ที่จะเกิดกับประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่ประเทศไทยต้องพึ่งพา นั้นจะเกิดความไม่ปลอดภัยขึ้นมาทันที อันจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในทางตรงและทางอ้อม ประเด็นคำถามที่ตามมาก็คือ แล้วเราจะตอบสนองต่อแรงบังคับนี้ได้อย่างไร คำตอบก็คือ ประเทศไทย ต้องมีกำลังทางเรือเพียงพอที่จะรับประกันเส้นทางคมนาคมทางทะเล ซึ่งเป็นเส้นเลือดใหญ่ของ ประเทศไว้ให้ได้.

จากแรงบังคับสองประการที่ผู้เขียนได้นำเสนอแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าในอนาคตข้างหน้า ภัยคุกคาม ที่จะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของประเทศไม่ได้มาจาก ประเทศเพื่อนบ้านอีกต่อไป เนื่องมาจาก สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง ในภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไป^๒ แต่ภัยคุกคามจะขยับออกไปอยู่ ในพื้นที่ที่ไกลจากเขตแดนทางบกออกไป เช่นในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เป็นต้น

คำถามที่ต้องตามต่อไปก็คือแล้วเราจะรับมือ กับภัยคุกคามในลักษณะนี้ได้ด้วยเครื่องมืออะไร คำตอบก็ คือเราประเทศไทยจะต้องเร่งพัฒนาสมุททานุภาพขึ้นมาให้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศของเราจะได้มี ขีดความสามารถเพียงพอที่จะป้องกันตนเองจากการถูกปิดล้อมทางทะเลในกรณีที่เกิดข้อพิพาท ขึ้นใน ภูมิภาค

เมื่อพูดถึงสมุททานุภาพแล้วนั้น เราจะหมายรวมถึง สองสิ่งประกอบกัน สิ่งแรกคือ ปัจจัยสมุททานุ ภาพ (Factors of Sea Power) ซึ่ง มาฮานยีนยันในคำอธิบายทฤษฎีสมุททานุภาพ ของเขาว่า ไม่ใช่

สูตรสำเร็จตายตัว ที่รัฐชายฝั่งสามารถนำมาชีวิตหรือจัดอันดับศักยภาพของตนเองได้ และระบุในทฤษฎีของเขาว่า ระดับสมุททานุภาพของแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เสริมสร้างหรือก่อกูล ๖ ประการคือ^๓

ตำบลที่ตั้งศูนย์ภูมิศาสตร์ (Geographical Position), สภาพภูมิประเทศ (Physical Conformation), ขอบเขตของดินแดน (Extent of Territory), จำนวนประชากร (Numbers of Population), อุปนิสัยของคนในชาติ (National Character) และคุณลักษณะของรัฐบาล (Character of the Government)

และองค์ประกอบของสมุททานุภาพ จะประกอบไปด้วย

๑. กองเรือสินค้า (Merchant Fleet)

เพื่อครอบครองเส้นทางคมนาคม และการขนส่งสินค้าทางทะเลอันเป็นสายโลหิตหล่อเลี้ยงระบบเศรษฐกิจของโลก และของประเทศต้นสภาวะแวดล้อมในภูมิภาค

๒. กองเรือรบ/กำลังทางเรือ (Fleet/Naval Power) เพื่อให้การคุ้มครองกองเรือสินค้าของตน รักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่เป็นผลประโยชน์ของประเทศ ป้องกันทะเลอาณาเขตและเป็นกำลังที่จะส่งไปแก้ปัญหาทุกฤดูในทุก ๆ ที่ของโลก กำลังทางเรือหรือที่เรียกว่า “นาวิกานุภาพ” นี้หมายรวมถึงกำลังอากาศยาน และนักรบจากทะเล (นาวิกโยธิน) ด้วย

๓. ฐานทัพและท่าเรือ (Naval Bases and Hardors) เพื่อเป็นฐานที่มั่น ที่หยุดพักผ่อน รับการส่งกำลังบำรุง (สำหรับกองเรือรบ) และขนถ่ายสินค้า (สำหรับเรือสินค้า) ทั้งในประเทศแม่และฐานที่มั่นโพ้นทะเล

๔. อู่สร้างเรือ/ซ่อมเรือ (Shipyards/Dockyards) เพื่อเป็นรากฐานทางอุตสาหกรรมสำหรับเสริมสร้างและบำรุงรักษากองเรือสินค้าและกองเรือรบของประเทศตน

จากสิ่งที่ผู้เขียนได้ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถสร้างเสริมสมุททานุภาพได้นั้นนอกจากจะต้องมีปัจจัยที่ก่อกูลทางภูมิศาสตร์เป็นที่ตั้ง ยังต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมายที่จะต้องคำนึงถึง อย่างไรก็ตามจากที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในบทความนี้เราจะชี้ประเด็นให้เห็นว่ากำลังทางเรื่อนั้นเป็นส่วนประกอบสำคัญของสมุททานุภาพ กล่าวคือหากประเทศใดมีกองทัพอากาศที่เข้มแข็งก็จะสามารถป้องกันให้กองเรือสินค้าตลอดจนเส้นทางคมนาคมทางทะเลของประเทศมีความปลอดภัยได้ตลอดเวลา

จากสภาวะแวดล้อมที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วเบื้องต้นจึงนำมาสู่คำตอบที่ว่าขณะนี้ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องหันมามองถึงความสำคัญของทะเลเพราะเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ AEC เต็มตัว การค้าขายระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องพึงพาเพื่อให้เกิดการเติบโตตามแนวทางที่กำหนดไว้ของ AEC และการค้าขายระหว่างประเทศนั้น ปัจจุบันร้อยละ ๘๐ พึ่งพาการขนส่งทางทะเล เนื่องจากความคุ้มค่าในการดำเนินการเมื่อเทียบกับการขนส่งด้วยวิธีการอื่น ดังนั้นสิ่งที่ประเทศไทยต้องมองในภาพรวมอย่างเร่งด่วนในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่า การพัฒนาสมุททานุภาพของไถยนั้นควรกำหนดเข็มมุ่งให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถที่จะขนส่งสินค้าสำคัญ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และสินค้าจำเป็นอื่น ๆ เข้า - ออก ประเทศได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาเรือของต่างชาติ และขณะเดียวกันกองเรือของไทยก็ต้องสามารถปฏิบัติการได้ทุกพื้นที่ที่กองเรือสินค้าของเราไปถึง หรืออย่างน้อยก็สามารถเดินทางไปทำงานได้ในจุด Choke Point สำคัญของโลกเช่นคลองซุเอส ทะเลจีนใต้ หรือช่องแคบมะละกา ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมทางทะเล เข้า - ออกประเทศ นั้นเอง ซึ่งกองเรือที่จะออกไปทำงานในลักษณะดังกล่าวได้นั้นจะต้องเป็นกองเรือที่เรียกว่า Blue Navy Fleet นั่นคือ เป็นกองเรือที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

ในพื้นที่ห่างไกลจากประเทศแม่ โดยเรือรบต้องมีขนาดใหญ่มีความคงทนทะเลสูง มีระบบอาวุธที่ป้องกันตนเอง และปฏิบัติการรบได้ทั้งสามมิติ และข้อสำคัญก็คือจะต้องมีเรื่องส่งกำลังบำรุงทำให้กองเรือสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง คำถามสำคัญต่อไปก็คือกองเรือของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นเช่นไร คำตอบก็คือ กองเรือของเราในปัจจุบันยังมีลักษณะที่เรียกว่า Blue Water Navy คือเป็นกองเรือที่ปฏิบัติงานได้ในพื้นที่ไกลฝั่งเท่านั้น ยังห่างไกล Blue Water Navy อีกหลายช่วงตัว ทั้งนี้จากการฝึกทดสอบของกองทัพเรือในห้วงเวลาที่ผ่านมาพบว่าด้วยขนาดกำลังที่มีอยู่ของเรานอกจากจะมีข้อจำกัดในการออกไปคุ้มกันเรือสินค้าในพื้นที่ห่างไกลนอกอ่าวไทยได้แล้ว ยังมีข้อจำกัดที่จะเอาชนะกำลังที่มาทำการปิดอ่าวของเราอีกด้วย อย่างไรก็ตามโอกาสที่เราจะพัฒนากำลังทางเรือของเราให้ไปสู่จุดที่ผู้เขียนได้ทำเสนอนั้น มีความเป็นไปได้ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ด้วยการปรับแนวคิดในการพัฒนากำลังรบจาก Threat Base แบบเดิมมาสู่แนวคิดแบบ Capability Base ที่มุ่งเน้นการพัฒนากำลังทางเรือเป็นหลักแทนที่การมุ่งเน้นพัฒนากำลังรบทางบกตามแนวคิดเดิม โดยมุ่งเสริมสร้างให้กองเรือของเรามีขีดความสามารถตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปและเพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะภาพของประเทศให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

จากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องประเทศไทยของเราคงไม่อาจจะต้านทานการเปลี่ยนแปลงนั้นได้เนื่องจากเป็นเพียงองค์ประกอบเล็ก ๆ ในระบบโลกปัจจุบัน ผู้เขียนได้นำเสนอมุมมองให้ท่านผู้อ่านได้เห็นโดยหวังจะกระตุ้นให้ทุกท่านได้ช่วยกันคิดทางออกให้กับประเทศ ทั้งนี้ในมุมมองของผู้เขียนทะเลเป็นศูนย์กลางของความมั่งคั่งมาสู่ประเทศอย่างต่อเนื่องยาวนานและจะยังคงเป็นเช่นนั้นตลอดไป หากเราเรียนรู้และสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากทะเลได้มากเท่าใดประเทศของเราก็จะยิ่งได้ประโยชน์จากทะเลมากขึ้นเท่านั้นและประเด็นสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามก็คือการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่แน่นอนขึ้นอยู่กับการที่เลือกกว่าเราจะเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงหรือจะยอมเป็นผู้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

อ้างอิง

๑. NAVY MARITIME DOMAIN AWARENESS CONCEPT 2007
๒. เทคโนโลยีระบบสถานการณ์ทางทะเล ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ นาวิกศาสตร์ ปีที่ ๙๕ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕
๓. พล.ร.อ.สามารถ จำปรัตน์ นาวิกศาสตร์ ปีที่ ๙๖ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

บทที่ ๒

หลักการระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทย และระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่สำคัญของระบบกำลังพลสำรองที่ ทร. ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในบทที่แล้ว ในบทนี้ จะกล่าวถึงหลักการระบบกำลังพลสำรอง ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทย ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบและประเมินสถานะแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองในอนาคต ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์หลักการระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และสิงคโปร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

หลักการระบบกำลังพลสำรอง

ระบบกำลังพลสำรอง หมายถึง การดำเนินการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรอง ซึ่งระบบกำลังพลสำรองดังกล่าวอาจมีการดำเนินการใช้กฎหมายบังคับ (เรียกกำลังพลสำรองทั้งหมดเข้ามารับราชการทหารตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด) หรือการรับสมัครกำลังพลสำรองเข้าสู่ระบบ (รับกำลังพลสำรองเข้าบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังพลสำรองของหน่วยที่กำหนดตามความสมัครใจของกำลังพลสำรอง โดยมีเงื่อนไขและสิทธิกำลังพลสำรองต่าง ๆ ตามที่กำหนด) โดยองค์ประกอบของกำลังพลสำรองนั้น สามารถจำแนกได้เป็นระบบต่าง ๆ ได้ ๕ ระบบย่อย คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ ซึ่งแต่ละระบบมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน อีกทั้งในการพัฒนาควบคู่กันไปในทุกกระบวนย่อยจะพัฒนา แต่เพียงระบบใดระบบหนึ่งตามลำพังไม่ได้

๑. องค์ประกอบของระบบกำลังพลสำรอง^๑ มีดังนี้

๑.๑ ระบบการผลิต เป็นกรรมวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ โดยการผลิตกำลังพลสำรองจะประกอบด้วย นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุน

๑.๒ ระบบการควบคุม เป็นระบบที่ต่อเนื่องมาจากระบบการผลิต การควบคุมที่ดีจะต้องประกอบด้วยเอกสารหลักฐานที่สมบูรณ์ซึ่งจะส่งผลให้การเตรียมพลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยความสัมพันธ์ของระบบการควบคุมกำลังพลสำรองกับระบบอื่น ๆ มีดังนี้

^๑ กองทัพเรือ. “อทร.๑๐๐๗ ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๔๓”. หน้า ๒ – ๑๐.

๑.๒.๑ ระบบการควบคุมกับระบบการผลิต ขั้นตอนการผลิตกำลังพลสำรองทุกประเภทสิ้นสุดที่การนำตัวกำลังพลสำรองขึ้นทะเบียนกองประจำการ และปลดเป็นกองหนุนเรียบร้อย ขั้นตอนการควบคุมจะรับช่วงการควบคุมกำลังพลสำรองตั้งแต่กำลังพลที่อยู่ในขั้นตอนการผลิตขึ้นทะเบียนกองประจำการ และปลดเป็นกองหนุนเรียบร้อย จำนวนของกำลังพลสำรองที่เข้าสู่ขั้นตอนการผลิตเท่าใด (จำนวน นศท. ที่เข้ารับการศึกษาฝึกและทหารกองประจำการที่รับราชการตามกำหนด) จะต้องเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเท่านั้น

๑.๒.๒ ระบบการควบคุมกับระบบการเรียกพลหรือระดมพล การเรียกพลหรือระดมพล หน่วยที่มีหน้าที่ในการเรียกพลหรือระดมพลจะดำเนินการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการตามรายชื่อที่บรรจุอยู่ในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย กำลังพลสำรองที่จะสนับสนุนให้หน่วยนำไปจัดทำบัญชีบรรจุกำลังควรจะเป็นกำลังพลสำรองที่ผ่านการตรวจสอบสภาพทหารกองหนุน จากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมกำลังพลสำรองว่าเป็นกำลังพลสำรองที่มีตัวตนอยู่จริง สามารถให้การสนับสนุนต่อกองทัพในการเข้ารับราชการเมื่อมีการเรียกพลหรือระดมพลได้ หน่วยที่มีหน้าที่ในการเรียกพลหรือระดมพลจะต้องประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมกำลังพลสำรอง เพื่อมีการปรับแก้เปลี่ยนแปลงบัญชีที่ใช้ในการควบคุมกำลังพลสำรองให้มีข้อมูลที่ทันสมัย โดยเฉพาะภูมิลาเนา สถานที่ประกอบอาชีพ วิธีการติดต่อ หรือบุคคลที่สามารถติดต่อกับกำลังพลสำรองเพื่อให้การสนับสนุนต่อการเรียกพลหรือระดมพลได้

๑.๒.๓ ระบบการควบคุมกับระบบฝึกการศึกษา หน่วยที่ทำหน้าที่ควบคุมกำลังพลสำรองจะต้องดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของกำลังพลสำรอง เพื่อให้กำลังพลสำรองเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมตามระเบียบ หรือหลักสูตรที่กำหนด เช่น หลักสูตรการเลื่อนยศหรือเลื่อนฐานะให้กำลังพลสำรองเป็นต้น หน่วยที่ดำเนินการฝึกศึกษาจะต้องปลูกฝังอุดมการณ์ให้กำลังพลสำรองมีความรู้ความเข้าใจต่อหน้าที่ของตนในฐานะเป็นกำลังพลสำรองของหน่วย และมีความเต็มใจที่จะเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทางราชการตลอดเวลา

๑.๒.๔ ระบบการควบคุมกับระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรองที่หน่วยจะนำมาบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังพล จะต้องเป็นกำลังพลสำรองที่ผ่านการตรวจสอบสภาพทหารกองหนุนว่ามีตัวตนอยู่จริงและสามารถติดต่อได้ การใช้กำลังพลสำรองจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ชัดเจน สามารถชี้แจงความเข้าใจได้ง่าย เช่น กำลังพลสำรองจะต้องเข้ารับราชการเมื่อใด เป็นจำนวนกี่วัน และต้องดำเนินการหรือปฏิบัติอย่างไรในขณะที่เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ และจะหมดพันธะเมื่อใด

๑.๓ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล เป็นกรรมวิธีในการเรียกกำลังพลสำรองเข้ามารับราชการทหารเป็นการชั่วคราว ตามความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม และ การระดมพล โดยการเรียกพลในแต่ละประเภทจะมีความมุ่งหมายและลำดับความสำคัญในระดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑.๓.๑ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ มีความมุ่งหมายเพื่อทดสอบการเรียกพลการตรวจสอบบัญชีเป็นรายบุคคลว่ามีตัวตนหรือมีหลักฐานถูกต้องหรือไม่ ตลอดจนขนาดเครื่องแต่งกายเพื่อเตรียมจ่ายให้ถูกต้อง ตรวจร่างกายว่าผู้ใดมีร่างกายที่สมบูรณ์หรือไม่ อบรม/บรรยายเรื่องที่กำลังพลสำรองควรทราบ และเป็นการฝึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความชำนาญในการเรียกพล

๑.๓.๒ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร มีความมุ่งหมายเพื่อฝึกหรือทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้กำลังพลสำรองปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓.๓ การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม (กระทำในยามคับขัน) เป็นการเรียกกำลังพลสำรองตามบัญชีบรรจุกำลังพลเข้าประจำหน่วย เพื่อทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

๑.๓.๔ การระดมพล (กระทำในยามสงคราม) เป็นการเรียกกำลังพลสำรองเข้าบรรจุหน่วยเมื่อประเทศชาติอยู่ในยามคับขัน เพื่อเตรียมป้องกันหรือขยายกำลังตามอัตราสงคราม

๑.๔ ระบบการฝึกศึกษา เมื่อมีการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร กำลังพลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีบรรจุกำลังพลของหน่วยใด หน่วยนั้นจะทำการฝึกกำลังพลสำรองตามตำแหน่งหน้าที่ที่บรรจุอยู่ และทำการฝึกเพิ่มเติมในด้านความชำนาญการทางทหาร การฝึกหน่วยทางยุทธวิธี การฝึกทบทวน เพื่อให้กำลังพลสำรองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๕ ระบบการบรรจุและการใช้ เป็นการพิจารณาบรรจุกำลังพลสำรองลงในบัญชีบรรจุกำลังพลของหน่วยตามข้อพิจารณาต่าง ๆ เช่น พิจารณาบรรจุกำลังพลที่ปลดเป็นกองหนุนในรุ่นปีใหม่ ๆ เป็นลำดับแรก พิจารณาบรรจุกำลังพลที่มีภูมิสำเนาทหารอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงกับหน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลังพลเป็นลำดับถัดมา และบรรจุกำลังพลสำรองที่เคยประจำการในหน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลังพลเป็นลำดับสุดท้าย เป็นต้น และการใช้กำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามแผนป้องกันประเทศนั้น จะกำหนดจุดมุ่งหมายให้กำลังพลสำรองสามารถปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยได้ตามห้วงเวลาที่กำหนดเมื่อมีคำสั่งเรียกพลหรือระดมพล

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างระบบกำลังสำรองกับบัญชีบรรจุกำลัง

๒.๑ ระบบการผลิต เมื่อหน่วยต่าง ๆ บรรจุกำลังพลประจำการลงในตำแหน่งที่เหมาะสมในบัญชีบรรจุกำลังพลแล้ว อัตรา – ตำแหน่งที่ว่างก็จะใช้กำลังพลสำรองบรรจุเพิ่มเติมเพื่อให้เต็มอัตราเต็ม ดังนั้น ความต้องการกำลังพลสำรองจะมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากบัญชีบรรจุกำลังพลและนำไปพัฒนาระบบการผลิตให้กำลังพลสำรองมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการดังกล่าว

๒.๒ ระบบการควบคุม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงประวัติของกำลังพลสำรอง เช่น การเปลี่ยนแปลงชื่อ – ชื่อสกุล ย้ายที่อยู่/สถานที่ติดต่อ หรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพ จะต้องมีการแก้ไขในบัญชีให้ถูกต้องตามความเป็นจริงอยู่เสมอ

๒.๓ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ในการเรียกพลหรือระดมพลแต่ละครั้งจะต้องเรียกกำลังพลสำรองที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีบรรจุกำลังพล เพื่อที่จะทำการตรวจสอบสภาพทหารกองหนุนทำการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้มีความรู้ ความชำนาญ ในตำแหน่งหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้กำลังพลสำรองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ ระบบการฝึกศึกษา จะต้องมีการฝึกศึกษาและอบรมให้กับกำลังพลสำรองที่ได้รับการบรรจุในบัญชีบรรจุของหน่วยต่าง ๆ มีความรู้ ความเข้าใจในตำแหน่งหน้าที่ของตน และต้องมีการฝึกปฏิบัติให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ๆ ได้ รวมทั้งจะต้องจัดให้มีระบบการฝึกศึกษา กำลังพลสำรองตั้งแต่ในยามปกติ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยทั่วไปจะมีการฝึกอยู่ ๓ แบบคือ

๒.๔.๑ การฝึกทางยุทธวิธี เมื่อกำลังพลสำรองถูกคัดเลือกให้เข้าบรรจุในบัญชีกำลังของหน่วยต่าง ๆ แล้ว กำลังพลสำรองเหล่านี้จะได้รับการฝึกทางยุทธวิธีในระดับต่าง ๆ ตามที่กำหนด ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางการรบ เพิ่มพูนลักษณะทหาร ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกำลังพลประจำการและกำลังพลสำรองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๒.๔.๒ การฝึกศึกษาตามแนวทางการรับราชการของกำลังพลสำรอง ในอนาคต กำลังพลสำรองสามารถที่จะได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้นได้ ดังนั้น จะต้องมีการจัดระบบการฝึกศึกษาตามแนวทางการรับราชการให้แก่กำลังพลสำรองเหล่านั้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถใกล้เคียงกับกำลังพลประจำการ

๒.๔.๓ การฝึกพิเศษต่าง ๆ เป็นการพิจารณาและวางแผนให้กำลังพลสำรองที่ได้รับการฝึกทางยุทธวิธีในระดับหนึ่งแล้ว ได้มีโอกาสรับการฝึกพิเศษต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น การฝึกพร้อม/ผสม หรือการฝึกพร้อมกับเหล่าทัพต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่กำลังพลสำรอง

๒.๕ ระบบการบรรจุและการใช้ เมื่อมีคำสั่งเรียกพลหรือระดมพล กำลังพลสำรองจะต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามห้วงเวลาที่กำหนด ดังนั้น การบรรจุกำลังพลลงในบัญชีบรรจุกำลังพลจะต้องเป็นกำลังพลที่ผ่านการตรวจสอบในระบบควบคุมแล้ว และจะต้องนำไปฝึกศึกษาในระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง ซึ่งจะทำให้ระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ระบบกำลังพลของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์เช่นเดียวกับ ทบ. และ ทอ. โดยมีกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๘๗

กำหนดให้ชายไทยทุกคนมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเอง โดยแบ่งเป็น

๑.๑ ทหารกองประจำการ ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ถึง ๔๖ ปี ประกอบด้วยทหารกองเกิน ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ , ๒ และอื่น ๆ

๑.๒ ทหารกองประจำการ ประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวน

๑.๓ ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิชาการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๐๓

๑.๔ การจัดเตรียมกำลังพลสำรอง เพื่อป้องกันประเทศ เป็นการจัดเตรียมกำลังในภาวะไม่ปกติของชายไทยที่ผ่านและยังไม่ผ่านกระบวนการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ดังนี้

๑.๔.๑ หน้าที่ของทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ตามมาตรา ๓๖

๑.๔.๑.๑ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน มีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพล กท. มีอำนาจกำหนดในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม ตามที่เห็นสมควร ส่วนการระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

๑.๔.๑.๒ การเรียกเข้ารับราชการทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ให้ กท.เป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวก และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของ กท. การผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการทหาร ตามมาตรานี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑.๔.๒ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการตามมาตรา ๓๖ ต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการ

๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๐๓

การดำเนินการฝึกวิชาทหารให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ถึงชั้นปีที่ ๕ ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๐๓ ซึ่งกำหนดให้ ทบ. เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่ กท. กำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญและมีความเข้าใจในวิชาทหารเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ ที่ชายไทยทุกคนต้องมีต่อประเทศชาติ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ โดยทางราชการจะให้สิทธิในการลดวันรับราชการในกองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ดังกล่าว (รายละเอียดตามตารางที่ ๒ - ๑)

ตารางที่ ๒ - ๑ สิทธิในการลดวันรับราชการในกองประจำการของนักศึกษาวิชาทหาร

สำเร็จการฝึกวิชาทหาร	รับราชการในกองประจำการ	ร้องขอได้สิทธิ
ชั้นปีที่ ๑	๑ ปี ๖ เดือน	๑ ปี
ชั้นปีที่ ๒	๑ ปี	๖ เดือน
ชั้นปีที่ ๓	ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลด เป็นทหารกองหนุนโดยไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการ	-

ที่มา : พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗

สำหรับสิทธิในการได้รับแต่งตั้งยศของ นศท. เป็นไปตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๒๔ (รายละเอียดตามตารางที่ ๒ - ๒)

ตารางที่ ๒ - ๒ สิทธิการได้รับการแต่งตั้งยศของนักศึกษาวิชาทหาร

สำเร็จการฝึกวิชาทหาร	สำเร็จการศึกษาวิชาสามัญ	ยศ	เงื่อนไข
ชั้นปีที่ ๑	มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่าด้านวิชาชีพหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๒ ปี	จ.ต.	รับราชการกองประจำการครบกำหนด
ชั้นปีที่ ๒	ไม่สำเร็จการศึกษาขั้นต้น		
ชั้นปีที่ ๑	ปริญญาตอนุปริญญา/เทียบเท่า	จ.ท.	รับราชการกองประจำการครบกำหนด ขึ้นทะเบียนและนำปลด
ชั้นปีที่ ๒	มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่าด้านวิชาชีพหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๒ ปี		
ชั้นปีที่ ๓	ไม่สำเร็จการศึกษาขั้นต้น		

ตารางที่ ๒ - ๒ สิทธิการได้รับการแต่งตั้งของนักศึกษาวิชาทหาร (ต่อ)

สำเร็จการฝึก วิชาทหาร	สำเร็จการศึกษาวิชาสามัญ	ยศ	เงื่อนไข
ชั้นปีที่ ๒ ชั้นปีที่ ๓	ปริญญา อนุปริญญา/เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ด้านวิชาชีพหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๓ ปี	จ.อ.	รับราชการกองประจำการ ครบกำหนด ขึ้นทะเบียน และนำปลด
ชั้นปีที่ ๓ ชั้นปีที่ ๔	ปริญญา อนุปริญญา/เทียบเท่า เข้าศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษาข้างต้น	พ.จ.ต.	ขึ้นทะเบียนแล้วนำปลด
ชั้นปีที่ ๔	อนุปริญญา/เทียบเท่า	พ.จ.ท.	ขึ้นทะเบียนแล้วนำปลด
ชั้นปีที่ ๔ ชั้นปีที่ ๕	อนุปริญญา/เทียบเท่า เข้าศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษาข้างต้น	พ.จ.อ.	ขึ้นทะเบียนแล้วนำปลด
ชั้นปีที่ ๕	ปริญญา อนุปริญญา/เทียบเท่า	ว่าที่ ร.ต.	ขึ้นทะเบียนแล้วนำปลด

ที่มา : ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรของ
กระทรวงกลาโหมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๒๔

๓. ข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ.๒๕๘๒

กห. ได้มีการจัดแบ่งนายทหารสัญญาบัตรออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ นายทหาร
ประจำการ นายทหารนอกกอง นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ นายทหารกองหนุน นายทหาร
นอกราชการ และนายทหารพันราชการ ทั้งนี้ ในส่วนของนายทหารกองหนุนนั้น โดยปกติมีหน้าที่เข้า
รับราชการปีหนึ่งไม่เกิน ๒ เดือน โดยให้กระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
กรณีที่มีราชการสงครามหรือประกาศระดมพลหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกในเขตท้องที่ซึ่งตนมี
ภูมิลำเนาอยู่ แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกร้องประการใด นายทหารกองหนุนจะต้องไปรายงานตนเองยัง
ที่ว่าการหน่วยที่ตนสังกัดโดยเร็วที่สุด อนึ่ง นายทหารกองหนุน และนายทหารพันราชการ จะอยู่ใน
ประเภทต่าง ๆ ได้ไม่เกินอายุที่กำหนด (รายละเอียดตามตารางที่ ๒ - ๓)

ตารางที่ ๒ - ๓ ประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนตามอายุ

ชั้นยศ	นายทหารกองหนุน	นายทหารนอกราชการ	นายทหารพันราชการ
ร.ต. - ร.อ.	อายุไม่เกิน ๔๕ ปี	อายุ ๔๖ - ๕๕ ปี	อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป
น.ต. - น.ท.	อายุไม่เกิน ๕๐ ปี	อายุ ๕๑ - ๖๐ ปี	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
น.อ. - นายพลเรือ	อายุไม่เกิน ๕๕ ปี	อายุ ๕๖ - ๖๕ ปี	อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป

ที่มา : ข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ.๒๕๘๒

๔. ข้อบังคับ กห. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ.๒๕๑๕

การเตรียมพลเป็นการเตรียมความพร้อมของกำลังพลสำรองเพื่อรองรับสถานการณ์
ต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ การเรียกเพื่อตรวจสอบ การเรียกพลเพื่อ
ฝึกวิชาทหาร การเรียกพลเพื่อทดสอบความพร้อม และการระดมพล

๔.๑ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ คือการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชี และซักซ้อมระเบียบการ เพื่อก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพลเพื่อทดสอบความพร้อม หรือการระดมพล ทั้งนี้ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ โดยทั่วไปจะทำในยามปกติ

๔.๒ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร คือการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการฝึก หรือ ทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร โดยทั่วไปจะทำในยามปกติ

๔.๓ การเรียกพลเพื่อทดสอบความพร้อม คือการเรียกกำลังพลสำรองเข้ามาทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด

๔.๔ การระดมพล คือการเรียกกำลังพลสำรองเข้าบรรจุในหน่วยทหารในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน เพื่อขยายกำลังตามอัตราสงคราม

สำหรับการดำเนินการเรียกพล แบ่งออกเป็น ๖ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนปฏิบัติการ ขั้นตอนการเรียกพล ขั้นตอนการรับพล ขั้นตอนการฝึกอบรม ขั้นตอนการปลดปล่อยพล และขั้นตอนการปฏิบัติภายหลังการเรียกพล

๕. ประมวลกฎหมายอาญาทหาร

นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน หากหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่เข้ารับการเรียกพล มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๐ หากย้ายภูมิลำเนาหรือไปต่างจังหวัดชั่วคราว ตั้งแต่ ๓๐ วันขึ้นไปโดยไม่รายงานผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันไปหรือก่อนวันไป มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๒ ซึ่งคดีอยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาลทหาร

๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อรับราชการทหาร ในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดสอบความพร้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารโดยให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างในวันลาเพื่อรับราชการทหารดังกล่าว เท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกิน ๖๐ วัน

๗. ระเบียบ ทร. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๙

บัญชีบรรจุกำลัง (ตพ.๕) เป็นบัญชีแสดงรายชื่อและตำแหน่งหน้าที่ตามอัตราการจัด และยุทธโศปกรณ์หรืออัตราเฉพาะกิจ ซึ่งจัดเตรียมไว้ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อใช้ในยามสงครามตามแผนป้องกันประเทศ

๗.๑ การจัดทำบัญชีบรรจุกำลังมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๗.๑.๑ ในส่วนกำลังรบสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนยุทธการ และแผนป้องกันประเทศได้ทันเหตุการณ์ในเวลาอันรวดเร็ว

๗.๑.๒ ใช้เป็นหลักฐานในการลงคำสั่งย้ายกำลังพลจำนวนมาก เมื่อจะต้องเข้าปฏิบัติการรบตามแผนป้องกันประเทศ

๗.๑.๓ ให้กำลังพลประจำการและกำลังพลสำรองได้ทราบถึงตำแหน่งหน้าที่ของตนในบัญชีบรรจุกำลัง

๗.๑.๔ ใช้เป็นหลักฐานในการออกประกาศเรียกพลหรือระดมพล

๗.๒ หน่วยที่จะต้องจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง ได้แก่ หน่วยในส่วนกำลังรบ และหน่วยในส่วนอื่น ๆ

๗.๓ กำลังพลที่บรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง ประกอบด้วยกำลังพลประจำการและกำลังพลสำรอง

๗.๔ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบรรจุกำลังในบัญชีบรรจุกำลัง

๗.๔.๑ บรรจุกำลังพลให้เต็มอัตราและตรงตามคุณวุฒิและพรรค เหล่าที่กำหนด โดยพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

๗.๔.๑.๑ กำลังพลประจำการของหน่วยในสังกัด และกำลังพลประจำการเสริม

๗.๔.๑.๒ กำลังพลสำรอง

๗.๔.๒ บรรจุกำลังพลประจำการของหน่วยให้มากที่สุด สำหรับตำแหน่งอัตราที่ไม่มีกำลังพลประจำการบรรจุ ให้เสนอบัญชีตำแหน่งที่ขาดบรรจุถึง กพ.ทร. แล้วบรรจุกำลังพลประจำการเสริมหรือกำลังพลสำรองที่ได้รับจาก กพ.ทร. จนเต็มอัตรา

๗.๔.๓ หน่วยในส่วนอื่น ๆ ให้บรรจุกำลังพลประจำการเท่าที่สามารถปฏิบัติงานได้ในยามสงครามและสามารถดำรงสภาพของหน่วยอยู่ได้ แล้วรวบรวมรายชื่อกำลังพลที่เหลือจากการบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย จัดทำเป็นบัญชีกำลังพลประจำการเสริม เสนอ กพ.ทร.

๗.๔.๔ บรรจุกำลังพลสำรองที่ออกจากประจำการหรือปลดจากกองประจำการที่เห็นว่าสมรรถภาพสูงก่อน สำหรับการบรรจุกำลังพลสำรองแต่ละประเภทให้ปฏิบัติ ดังนี้

๗.๔.๔.๑ ประเภทนายทหารสัญญาบัตร ให้บรรจุจนกว่าจะเปลี่ยนประเภทเป็นนายทหารพันราชการ

๗.๔.๔.๒ ประเภทนายทหารประทวน ให้บรรจุจนกว่าจะเปลี่ยนประเภทเป็นนายทหารพันราชการ

๗.๔.๔.๓ ประเภทพลทหาร ให้พิจารณาบรรจุตามลำดับ คือ กำลังพลสำรองที่ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ชั้นที่ ๑ ในรุ่นปีใหม่ ๆ กำลังพลสำรองที่มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงกับหน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง และกำลังพลสำรองที่เคยประจำการในหน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง

๘. คำสั่ง กท. ที่เกี่ยวข้องกับการเลื่อนยศของกำลังพลสำรอง

๘.๑ การเลื่อนยศของกำลังพลสำรองระดับนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน เป็นไปตามคำสั่ง กท. ที่ ๑๐๘๓/๒๕๒๖ ลง ๒๓ พ.ย.๒๖ เรื่อง หลักเกณฑ์การเลื่อนยศให้แก่ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุนที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม ซึ่งสรุปได้ว่าการเลื่อนยศนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ให้เลื่อนยศสูงขึ้นได้ตามลำดับไม่เกิน ว่าที่นาวาตรี โดยให้ดำรงว่าที่ยศทุกชั้นยศและต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมอย่างน้อย ๑ ครั้ง กับต้องดำรงยศเดิมไม่น้อยกว่า ๓ ปี

๘.๒ การเลื่อนยศของกำลังพลสำรองระดับนายทหารประทวน เป็นไปตามคำสั่ง กท. ที่ ๒๔๙/๒๕๓๙ ลง ๒๓ เม.ย.๓๙ เรื่อง หลักเกณฑ์การเลื่อนยศและการเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุน ซึ่งสรุปได้ว่าการเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุน ให้เลื่อนได้ครั้งละ ๑ ชั้นยศ และต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือสำเร็จการศึกษาหลักสูตรตามแนวทางรับราชการ

ของกำลังพลสำรองตามที่ กท. กำหนด หรือเข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมหรือระดมพล กับดำรงยศเดิมมาไม่น้อยกว่า ๑ ปี เว้นผู้ที่เข้ารับการระดมพลไม่จำกัดระยะเวลาดำรงยศเดิม สำหรับการเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุนเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องผ่านการฝึกและสำเร็จการศึกษาหลักสูตรตามแนวทางการรับราชการของกำลังพลสำรองตามที่ กท. หรือเหล่าทัพกำหนดโดยผู้ที่มีวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องมียศจำเอกขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ต้องมียศ พันจ่าเอก และดำรงยศดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี เว้นผู้ที่เข้ารับการระดมพล

จากกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าประเทศไทยได้กำหนดให้ชายไทยทุกคนมีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหารด้วยตนเองเมื่อมีอายุถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีกรอบกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ หลายฉบับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ รวมทั้งได้มีการกำหนดหน้าที่และสิทธิประโยชน์ ตลอดจนบทลงโทษต่าง ๆ ไว้แล้ว อนึ่ง เพื่อให้การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบกำลังพลสำรองเป็นไปอย่างรอบคอบ เหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. จึงมีความจำเป็นต้องประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ในอนาคตต่อไป

ที่มาของกำลังพลสำรอง

กำลังพลสำรอง เป็นกำลังพลที่ ทบ. ทร. และ ทอ. ได้จัดเตรียมไว้ในยามสงคราม หรือยามประเทศชาติอยู่ในภาวะคับขัน การที่จะได้มาซึ่งต้องอาศัยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ และมีระบบการบริหารจัดการ ดังนี้^๒

๑. ส.ต./จ.ต. กองประจำการ และพลทหารกองหนุน จำได้มาจากทหารกองประจำการที่บรรจุในหน่วยต่าง ๆ เมื่อรับราชการครบ ๒ ปี แล้วปลดเป็นกองหนุนมีฐานะเป็นกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยอยู่ในชั้นกองหนุนประเภทต่าง ๆ รวม ๓ ชั้น ดังนี้

- ๑.๑ ชั้นที่ ๑ จำนวน ๗ ปี
- ๑.๒ ชั้นที่ ๒ จำนวน ๑๐ ปี
- ๑.๓ ชั้นที่ ๓ จำนวน ๖ ปี

เมื่อครบ ๓ ชั้นแล้ว จะปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ โดยกำลังพลสำรองประเภทนี้ถือว่าเป็นกำลังพลสำรองหลัก ซึ่งจะบรรจุไว้ในแผนป้องกันประเทศ และจะเรียกเข้ารับการฝึกเป็นครั้งคราว

๒. ทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ กำลังพลสำรองประเภทนี้ไม่ถูกคัดเลือกเข้ารับราชการในกองประจำการ เมื่อมีอายุครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ จะปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๒ มีจำนวนมาก และไม่เคยผ่านการฝึกวิชาทหารมาก่อนเลย แบ่งได้ดังนี้

^๒ นวเอก บำรุง นนทะราช. “การพัฒนากระบวนกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”. (เอกสารประจำภาคของ นศ.วทร.รุ่นที่ ๔๔ พ.ศ.๒๕๕๔. หน้า ๖. - ๑๐.).

๒.๑ ทหารกองเกิน ซึ่งไม่ถูกเข้ารับราชการในกองประจำการจะถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่ในชั้นต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

๒.๑.๑ อายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นปีที่ ๒

๒.๑.๒ อายุ ๔๐ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นปีที่ ๓

๒.๑.๓ อายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์ เป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

๒.๒ นายทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มาจากทหารกองประจำการ ซึ่งต้องโทษจำขังหรือต้องโทษจำคุกรวมกัน ๑ ปีขึ้นไป หรือกระทรวงกลาโหมเห็นว่า จะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ทางราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ดีจะถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่ในชั้นต่าง ๆ ดังนี้

๒.๒.๑ อายุไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑

๒.๒.๒ อายุ ๓๐ ปีขึ้นไป ถึง ๓๙ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๒

๒.๒.๓ อายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ถึง ๔๖ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๓

๒.๒.๔ อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป เป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

๓. นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และพลทหาร (อาสาสมัคร) กองหนุนที่ปลดประจำการ กำลังพลสำรองประเภทที่เป็นผลพลอยได้มิได้เป็นกำลังพลสำรองหลักที่ผลิตขึ้น การที่จะนำมาใช้ต้องพิจารณาคัดเลือกเพราะบางคนลาออกราชการด้วยความสมัครใจ บางคนราชการให้ออกเพราะมีความผิดหรือมีสภาพร่างกายผิดปกติ หรือเป็นโรคขัดต่อการรับราชการทหารซึ่งแบ่งแยกได้ดังนี้

๓.๑ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน การแบ่งประเภทและชั้นกองหนุนของนายทหารสัญญาบัตรนั้นถือหลักเกณฑ์ตามข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ.๒๔๘๒ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

๓.๑.๑ นายร้อย/นายเรือ/นายเรืออากาศ

๓.๑.๑.๑ อายุไม่เกิน ๔๕ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๓.๑.๑.๒ อายุไม่เกิน ๔๕ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ

๓.๑.๑.๓ อายุเกิน ๔๕ ปีขึ้นไป เป็นนายทหารสัญญาบัตรพันราชการ

๓.๑.๒ พันตรี/นาวาตรี/นาวาอากาศตรี, พันโท/นาวาโท/นาวาอากาศโท

๓.๑.๒.๑ อายุไม่เกิน ๕๐ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๓.๑.๒.๒ อายุไม่เกิน ๖๐ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ

๓.๑.๒.๓ อายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นนายทหารสัญญาบัตรพันราชการ

๓.๑.๓ พันเอก/นาวาเอก/นาวาอากาศเอก, นายพล

๓.๑.๓.๑ อายุไม่เกิน ๕๕ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๓.๑.๓.๒ อายุไม่เกิน ๖๕ ปี เป็นนายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ

๓.๑.๓.๓ อายุเกิน ๖๕ ปีขึ้นไป เป็นนายทหารสัญญาบัตรพันราชการ

๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุนและพลทหาร (อาสาสมัคร) กองหนุน อยู่ในชั้นกองหนุนต่าง ๆ เช่นเดียวกับ ส.ต./จ.ต. กองประจำการ และพลทหารกองหนุน คือในระหว่างรับราชการ บุคคลประเภทนี้ จะมี ๒ ฐานะ ฐานะหนึ่งเป็นข้าราชการประจำการ อีกฐานะหนึ่งเป็นกองหนุน กล่าวคือนายทหารประทวนและทหาร (อาสาสมัคร) บางคนอาจเคยรับราชการ

ในกองประจำการมาก่อน เมื่อปลดเป็นทหารกองหนุนแล้วก็คงอยู่ในชั้นกองหนุนต่าง ๆ แม้ตัวจะเป็นข้าราชการประจำการชั้นกองหนุนก็ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนผู้ที่ไม่เคยรับราชการในกองประจำการ เมื่อได้ฝึกวิชาทหารครบตามหลักเกณฑ์การแต่งตั้งยศแล้วหรือ นนส./นรจ. มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ต้องนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการ ต้องปลดเป็นกองหนุนด้วยเช่นกัน ดังนั้น เมื่อบุคคลจำพวกนี้ออกจากประจำการ จึงอาจอยู่ในเกณฑ์กองหนุนชั้นต่าง ๆ กัน ผู้ใดอยู่ในเกณฑ์กองหนุนชั้นใดก็เป็นกองหนุนชั้นนั้น ๆ และเปลี่ยนชั้นต่าง ๆ ไปตามลำดับ ส่วนในด้านบำเหน็จ บำนาญ นั้น ถ้าเป็นกองหนุนชั้นที่ ๑ - ๒ เป็นกองหนุนรับเบี้ยหวัด เมื่อพ้นจากชั้นที่ ๒ เป็นกองหนุนรับบำนาญ

๔. นักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.๒๕๐๓ ได้กำหนดความมุ่งหมายการผลิต นศท. ให้เป็นกำลังพลสำรองหลักชั้นผู้บังคับบัญชา โดยมีหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรด.) เป็นผู้ดำเนินการ ผู้สมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหาร จะรับสมัครจากนักเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษา และนักศึกษาหรือนิสิตในมหาวิทยาลัย ผู้สมัครจะต้องสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษาวิชาทหาร แบ่งเป็น ๕ ชั้นปี มีกำหนดเวลาการฝึกศึกษาชั้นละ ๑ ปี

๔.๑ นศท. ชั้นปีที่ ๑,๒ ให้มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่เป็นลูกแถวหรือพลทหารได้

๔.๒ นศท. ชั้นปีที่ ๓ ให้มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่เป็นรองผู้บังคับหมู่ (รอง ผบ.หมู่) ได้

๔.๓ นศท. ชั้นปีที่ ๔ ให้มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่เป็นผู้บังคับหมู่ (ผบ.หมู่)

หรือรองผู้บังคับหมวด (รอง ผบ.มว.) ได้

๔.๔ นศท. ชั้นปีที่ ๕ ให้มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่เป็นผู้บังคับหมวด (ผบ.มว.) ได้

และทางราชการให้สิทธิในการดเว้นเข้ารับราชการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๕๓๙ ดังนี้

๑. สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๑ อยู่ในกองประจำการ ๑ ปี ๖ เดือน ถ้าร้องขออยู่ในกองประจำการ ๑ ปี

๒. สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ ๒ อยู่ในกองประจำการ ๑ ปี ถ้าร้องขออยู่ในกองประจำการ ๖ เดือน

๓. สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ ๓ ขึ้นไป ให้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนโดยมิต้องเข้ารับราชการในกองประจำการ

รูปแบบกำลังพลสำรองที่มีใช้ในปัจจุบัน

ระบบกำลังพลสำรองเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรองซึ่งระบบกำลังพลสำรองประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ ๒ รูปแบบ โดยการพิจารณากำหนดรูปแบบของกำลังพลสำรองตามหลักการ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติและสถานภาพของพลเมืองหรือกำลังพลสำรองของประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. ระบบกำลังพลสำรองแบบอาสาสมัคร หมายถึง การรับกำลังพลสำรองเข้าบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยกำลังรบ ตามความสมัครใจของกำลังพลสำรองเอง โดยมีเงื่อนไขในการเข้ารับการศึกษา การเรียกพลหรือระดมพล และสิทธิต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมักใช้ในประเทศที่ห่างไกลจากภัยคุกคาม และมีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองเป็นจำนวนมากกว่าความต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศ

๒. ระบบกำลังพลสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ หมายถึง ระบบที่เรียกกำลังพลสำรองทั้งหมดเข้ามารับราชการทหาร ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมักใช้ในประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองไม่มากนัก แต่ต้องเผชิญหน้าภัยคุกคาม และต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศจำนวนมาก

ทั้งนี้ รูปแบบระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นรูปแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ เช่นเดียวกับ ทบ. และ ทอ. โดยมีการกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินการ

ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทย

๑. กท. โดยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ได้พัฒนาระบบกำลังสำรอง ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๑ โดยจัดตั้งกรมการรักษาดินแดน เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกับ กท. มีหน้าที่ฝึกสอนวิชาทหารให้แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้ความรู้ เป็นผู้บังคับหมู่ และผู้บังคับหมวด ต่อมาได้ปรับโอนให้เป็นหน่วยงานขึ้นตรง ทบ. ในปัจจุบันเปลี่ยนชื่อหน่วยเป็นหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรด.) สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่กำหนดนโยบายพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทย (ทท.) และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบกำลังสำรองให้ทันสมัย โดยมี กองสรรพกำลัง สำนักนโยบายและแผนกลาโหม และกองสัสดี กรมเสมียนตรา เป็นหน่วยรับผิดชอบ

๒. ทท. ได้จัดระบบการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหารเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๓ โดยจัดตั้งกรมสรรพกำลังทหารให้เป็นส่วนราชการขึ้นตรง มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังทหาร และการระดมสรรพกำลังทางอุตสาหกรรมเพื่อการทหาร รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ระดมสรรพกำลัง เพื่อการทหารของกระทรวงกลาโหม ในภาวะไม่ปกติ

๓. ทบ. มีการพัฒนาระบบกำลังสำรอง ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๓ ได้จัดตั้งมณฑลทหารบก (มทบ.) และจังหวัดทหารบก (จทบ.) โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับการจัดส่วนราชการของกระทรวงมหาดไทย เพื่อดำเนินการระดมสรรพกำลังในเขตพื้นที่ ใน พ.ศ.๒๕๑๒ ได้จัดตั้งกรมการกำลังสำรองทหารบก (กสร.ทบ.) เพื่อประสานงาน แนะนำ และกำกับการเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรอง ทั้งปวง พ.ศ.๒๕๒๔ ได้จัดตั้งกองพลทหารราบหุ้ม ๔ กองพล ได้แก่ กองพลทหารราบที่ ๑๑ (พล.ร.๑๑) กองพลทหารราบที่ ๑๒ (พล.ร.๑๒) กองพลทหารราบที่ ๑๕ (พล.ร.๑๕) และกองพลทหารราบที่ ๑๖ (พล.ร.๑๖) เพื่อเป็นกองหนุนพร้อมรบเตรียมเข้าปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศเมื่อเรียกระดมพลจากผลกระทบของสงครามเย็น พ.ศ.๒๕๔๔ ได้ยุบกรมการรักษาดินแดน (นรด.) เพื่อปกครองบังคับบัญชาหน่วยในระบบกำลังสำรองของ ทบ. และใน พ.ศ.๒๕๔๕ ได้ปิดการบรรจุทหารกองพลทหารราบหุ้มลง ๒ กองพล คือ กองพลทหารราบที่ ๑๒ (พล.ร.๑๒) และกองพลทหารราบที่ ๑๕ (พล.ร.๑๕) ตามแผนการปรับโครงสร้างของ ทบ.

๔. ทร. มีการพัฒนาระบบกำลังสำรอง ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๕ ในระยะแรกจะขอรับการสนับสนุนการตรวจสอบทางบัญชีและการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาการจาก ทบ. ตามข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ.๒๕๑๕ ในปัจจุบัน ทร. ได้พัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายของ กท. และแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ซึ่งในขั้นต้นได้จัดให้มีโครงสร้างของระบบย่อยทั้ง ๕ ระบบ ได้อย่างสมบูรณ์โดยมีกองนโยบายและแผน กท.ทร. เป็นหน่วยรับผิดชอบ

๕. ทอ. มีการพัฒนาระบบกำลังสำรอง ตั้งแต่ ๒๕๑๕ ในระยะแรกจะขอรับการสนับสนุนจาก ทบ. เช่นเดียวกับ ทร. ในปัจจุบันสามารถดำเนินการทั้ง ๕ ระบบย่อยด้วยตนเองโดยมีกองกำลังพลสำรอง กท.ทอ. เป็นหน่วยรับผิดชอบ

ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพบก

๑. ทบ. มีนโยบายเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารวงรอบ ๑๐ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๓ ปี : ๓ ปี : ๔ ปี (ระบบ ๓: ๓ : ๔) ดังนี้

๑.๑ ช่วงที่ ๑ (๓ ปีแรก) จะเป็นช่วงฝึกเพื่อความพร้อมรบ หมู่ ตอน หมวด กองร้อย กองพันตามลำดับ จะทำการเรียกพลเพื่อฝึกเป็นหน่วย ปีละ ๑ ครั้ง ๆ ละ ๒๑ วัน ติดต่อกัน ๓ ปี

๑.๒ ช่วงที่ ๒ (๓ ปีต่อมา) กำลังพลสำรองจะเป็นกำลังพลสำรองพร้อมรบ อาจจะมีการเรียกพลครั้งละ ๒ – ๓ วัน เพื่อฝึกทบทวนและพัฒนาความสัมพันธ์ในบางหน่วย

๑.๓ ช่วงที่ ๓ (๔ ปีสุดท้าย) กำลังพลสำรองจะเป็นกำลังพลสำรองเตรียมพร้อมจะไม่มี การเรียกพลอีก เว้นประเทศเข้าสู่สภาวะสงครามหรือภาวะคับขัน

๒. ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง และแก้ไขปัญหาระบบกำลังสำรองของ ทบ.

๒.๑ ระบบการผลิต กำลังพลสำรองประเภทนายทหารประทวนกองหนุนที่ผลิตจาก นศท. (สำเร็จ นศท. ชั้นปีที่ ๓) มีปริมาณเกินความต้องการ แต่นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน (สำเร็จ นศท. ชั้นปีที่ ๕) กลับไม่เพียงพอ นศท. ส่วนใหญ่ต้องการเพียงสิทธิยกเว้นการตรวจเลือกเป็นทหารกองประจำการเท่านั้น จึงขาดความสนใจในการศึกษาและด้อยคุณภาพ ดังนั้น ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมา ทบ. ได้ลดปริมาณการผลิต นศท. โดยคุมยอดรับสมัครไว้ประมาณ ๕๕,๐๐๐ นาย พิจารณาเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุน ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญญาขึ้นไปเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ปรับปรุงระบบการผลิต นศท. โดยมุ่งหวังให้มีทัศนคติที่ดีต่อกองทัพ และยอมรับหน้าที่ของตนที่มีต่อประเทศชาติ

๒.๒ ระบบควบคุม กำลังพลสำรองประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบและ ในความควบคุมทางบัญชีของฝ่ายทหาร มีปริมาณเกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่จะควบคุมได้ อย่างทั่วถึง กำลังพลสำรองไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งเปลี่ยนแปลงสถานภาพหรือภูมิลำเนาทหาร ทบ. จึงได้กำหนดระเบียบ ทบ. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๑ ให้หน่วยควบคุมที่มีรายชื่อในบัญชีบรรจุกำลังของตนเน้นที่กำลังพลสำรองพร้อมรบ ส่วนกำลังพลสำรองเตรียมพร้อมและ ทั่วไปอยู่ในความควบคุมของ มทบ. หรือ จทบ. เช่นเดิม เริ่มนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ ในการควบคุมและเร่งรัดการบรรจุกำลังพลในฝ่ายสรรพกำลัง มทบ./จทบ. ให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้

๒.๓ ระบบการเรียกพลหรือระดมพลใช้ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดไว้ จะต้องปรับปรุงให้ไปสู่ความพร้อมรบภายใน ๗๒ ชั่วโมง (๓ วัน) ดังนั้น ทบ. ได้เสนอขอให้มีการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติม พ.ร.บ. รับราชการทหาร พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๓๖ และมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวม ๒๑ รายการ เพื่อให้ กท. มีอำนาจในการเรียกพลหรือระดมพล เฉพาะทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนที่มีรายชื่อบรรจุในหน่วยทหารที่ได้กำหนดไว้ เป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ทำให้สามารถเรียกพลได้รวดเร็วภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒.๔ ระบบการฝึกศึกษา ไม่สามารถฝึกกำลังพลสำรองได้ครบตามอัตราทุกหน่วย เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงกำหนดให้มีหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของกำลังพลสำรอง ได้แก่ หลักสูตรนายสิบขั้นต้น เหล่า ร., ม., ป. หลักสูตรนายสิบอาวุโส ร., ม., ป. หลักสูตรนายพันเหล่า ร., ม., ป. จัดทำโครงการทดลองสอบเข้ารับการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรประจำในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ และ ๒๕๔๑ ปีละ ๒ นาย ปรับปรุงวิธีการฝึก ครุฝึก อาวุธยุทธโศปกรณ์ เครื่องช่วยฝึก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อกำลังพลสำรองเพื่อจงใจให้เกิดความรัก ความศรัทธา และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วย

๓. การพัฒนาระบบกำลังสำรอง ทบ.ในห้วงปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๙ ได้ใช้แนวความคิดให้ปรับปรุงระบบกำลังสำรองจากระบบ ๓ : ๓ : ๔ เป็นระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ ดังนี้

๓.๑ กำลังพลสำรองขั้นต้น (บัญชี ๑) ระยะเวลา ๑ ปี จะต้องเข้ารับการศึกษาอบรมไม่น้อยกว่า ๘ ชม. เฉพาะเสาร์ - อาทิตย์ และเข้ารับการศึกษาภาคกองร้อย (ต.ค. - ก.ย.) กับภาคกองพัน (มี.ค. - เม.ย.) ที่หน่วยต้นสังกัด

๓.๒ กำลังพลสำรองพร้อมรบ (บัญชี ๒) ระยะเวลา ๑ ปี หน่วยต้นสังกัดเป็นผู้ควบคุมและผ่านการศึกษาในช่วงกำลังพลสำรองขั้นต้น (บัญชี ๑) มาแล้ว ๑ ปี

๓.๓ กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม (บัญชี ๓) ระยะเวลา ๑ ปี หน่วยต้นสังกัดเป็นผู้ควบคุมและผ่านการศึกษาในช่วงกำลังพลสำรองขั้นต้น (บัญชี ๑) มาแล้ว ๒ ปี

๓.๔ กำลังพลทั่วไป ระยะเวลา ๓ ปี โดย มทบ./จทบ. เป็นผู้ควบคุมและผ่านการศึกษาในช่วงกำลังพลสำรองขั้นต้น (บัญชี ๑) มาแล้ว ๓ ปี

๔. แผนแม่บทและการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทบ.

๔.๑ ทบ. ได้ตั้งสมมติฐานว่าการรุกรานด้วยกำลังพลขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ จะยังไม่เกิดขึ้น ฐานะเศรษฐกิจของประเทศสามารถสนับสนุนได้ระดับหนึ่ง

๔.๒ วัตถุประสงค์จัดเตรียมกำลังพลสำรองให้สามารถปฏิบัติการร่วมกับกำลังพลประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมรบและสามารถทดแทนการสูญเสียในยามสงคราม และให้มีแนวทางใช้กำลังพลสำรองที่ชัดเจนตามขั้นตอนของการใช้กำลังป้องกันประเทศ

๔.๓ เป้าหมาย เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองให้สามารถปฏิบัติตามแผนระดมสรรพกำลัง ด้านกำลังพลได้อย่างเพียงพอและทันเวลา โดยมีจุดประสงค์ ดังนี้

๔.๓.๑ พัฒนาระบบกำลังสำรองให้สามารถหวังผลในการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ทั้งในการทดแทนกำลังพลประจำการ และการขยายกำลังตามสงคราม แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๔.๓.๑.๑ ขั้นตอนที่ ๑ พัฒนาระบบกำลังสำรองทั้ง ๕ ระบบย่อยตามระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ โดยเริ่มการบรรจุกำลังสำรองตามบัญชี ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมาให้อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางด้านยุทธการและงบประมาณ สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมทางสังคมไทย เกื้อกูลต่อการปฏิบัติในด้านกำลังสำรอง และด้านหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติให้มากที่สุด

๔.๓.๑.๒ ขั้นตอนที่ ๒ ขยายผลการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้เป็นระบบกำลังสำรองอาสาสมัครตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา โดยการพัฒนากำลังสำรองให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น ทดเทียมกำลังพลประจำการ ประกอบด้วย พัฒนาเป็นรายบุคคลโดยการศึกษอบรมให้เลื่อนยศสูงขึ้น และพัฒนากำลังสำรองเป็นหน่วยระดับกองพันโดยจัดให้มีการศึกษาร่วมกับกำลังพลประจำการ ตามอัตราส่วนที่กำหนด

๔.๓.๒ พัฒนาเสริมสร้างโครงสร้างหน่วยที่เกี่ยวข้องกับกิจการกำลังสำรองให้มีเอกภาพและสมบูรณ์ในตัว โดยได้ดำเนินการรวมหน่วย กสร.ทบ. กับ รด. เป็นหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง และปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อหน่วยเป็นหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรด.)

๔.๓.๓ ดำเนินการเร่งรัด ปรับปรุงพระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรอง ให้สามารถพัฒนาระบบกำลังสำรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. การพัฒนาสู่ระบบกำลังสำรองอาสาสมัครของ ทบ. ตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพไทย กองบัญชาการทหารสูงสุด พ.ศ.๒๕๔๒ ในขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาระยะกลาง (พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๔๙) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพิจารณาขีดความสามารถของกำลังสำรองในระบบอาสาสมัครเปรียบเทียบกับกำลังพลประจำการ ตามระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ เพื่อให้ได้กำลังสำรองในอัตราตำแหน่งที่กำหนด โดยกำหนดคุณสมบัติและแนวทางการรับราชการทหารของกำลังพลสำรองอาสาสมัครเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ หลังจากนั้นจึงทำการพัฒนากำลังสำรองอาสาสมัครให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของกำลังพลประจำการเสริม อันจะมุ่งไปสู่การปรับลดกำลังพลประจำการทดแทนด้วยกำลังพลสำรองอาสาสมัครได้อย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ ดังนี้

๕.๑ ประเภทของหน่วยทดลองกำลังพลสำรองอาสาสมัคร ประกอบด้วย

๕.๑.๑ หน่วยกองพันทหารราบพร้อมรบระดับ ๒ หรือหน่วยใช้อัตราโครง โดยกำหนดทดลองอาสาสมัครในแต่ละกองพลทหารราบ ดังนี้

๕.๑.๑.๑ กองพลทหารมาตรฐาน จัด กองพันทหารราบ พร้อมรบระดับ ๒ กองพลละ ๑ กองพัน

๕.๑.๑.๒ กองพลทหารราบหุน จัด กองพันทหารราบ อัตราโครงกองพลละ ๑ กองพัน

๕.๑.๒ ตำแหน่งที่เปิดรับสมัคร รับสมัครทั้งตำแหน่ง น., ส. และพลทหาร

๕.๒ การรับสมัคร ดำเนินกรรวิธีรับสมัครคราวละ ๓ ปี โดยกำหนดคุณสมบัติของกำลังพลสำรองอาสาสมัคร ดังนี้

๕.๒.๑ อัตรา ร.อ. รับสมัครกำลังพลสำรองที่จบ รด. ปี ๕ อนุมัติอนุปริญญาขึ้นไป ซึ่งได้รับการแต่งตั้งยศเป็น จ.ส.อ.

๕.๒.๒ อัตรา ร.ท. รับสมัครกำลังพลสำรอง ที่จบ รด. ปี ๔ อนุมัติอนุปริญญาขึ้นไป และจบ รด. ปี ๕ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งยศเป็น จ.ส.อ.

๕.๒.๓ อัตรารับ จ.ส.อ. รับสมัครกำลังพลสำรอง ที่จบ รด. ปี ๓ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งยศเป็น ส.อ. และ ส.ต. กองประจำการ/พลทหารกองประจำการ ที่รับราชการจนครบแล้วปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๑ คุณวุฒิสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

๕.๒.๔ อัตรารับ ส.ต. (กองประจำการ) กองหนุน/พลทหารกองหนุน รับสมัครจากพลทหารกองประจำการที่รับราชการจนครบแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ มีคุณวุฒิตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายลงมา

๕.๓ หน้าที่ของกำลังพลสำรองอาสาสมัคร เข้ารับการฝึกศึกษา ฝึกประจำปี ฝึกพร้อมกับกำลังพลสำรองประเภทอื่น ๆ ตามระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ เดือนละ ๒ วัน (เสาร์ - อาทิตย์) จำนวน ๑๑ ครั้ง และฝึกเป็นหน่วยยุทธวิธี ไม่เกิน ๑๐ วัน อย่างน้อย ๑ ครั้ง ฝึกศึกษาตามแนวทางการรับราชการทหาร เช่นเดียวกับการศึกษาตามแนวทางการรับราชการทหารของกำลังพลประจำการ และให้เหล่าสายวิทยาการของกำลังพลสำรองเป็นหน่วยดำเนินการ รวมทั้งการให้ได้รับสิทธิการเลื่อนยศตามความเหมาะสม กำลังพลสำรองอาสาสมัครจะมีหน้าที่เข้ารับการฝึกศึกษาในรอบ ๓ ปี ที่สมัครดังนี้

๕.๓.๑ ปีที่ ๑ กำลังพลสำรองอาสาสมัคร ประเภทนายทหารประทวนกองหนุน เข้ารับการฝึกศึกษา ๓๐ วัน ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ เช่น หลักสูตรนายสิบชั้นต้น อาวุโส ฯลฯ เป็นต้น

๕.๓.๒ ปีที่ ๒ และ ๓ กำลังพลสำรองอาสาสมัคร ประเภทนายทหารสัญญาบัตร กองหนุนเข้ารับราชการฝึกศึกษาปีละ ๓๐ วัน ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ เช่น หลักสูตร ผบ.มว. ชั้นนายร้อย และชั้นนายพัน การฝึกพิเศษ อาจจะต้องเข้ารับการฝึกและตรวจสอบเป็นหน่วยกองพันผสมที่ศูนย์ฝึกทางยุทธวิธี ทบ. การฝึกพร้อม-ผสม การฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ เป็นต้น

ระบบกำลังสำรองของ ทท. นั้นมีรากฐานมาจาก ทบ. ซึ่งระบบกำลังสำรองในความหมายของ ทบ. หมายถึง กรรมวิธีในการดำเนินการด้านกำลังพล การเตรียมพล การฝึกศึกษา การใช้ รวมทั้งการส่งกำลังบำรุงต่อกำลังพลสำรองทั้งปวง^๓ โดยในส่วนกำลังพลสำรองของ ทท. นั้นประกอบด้วยกำลังพลสำรองระดับนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุน ซึ่งกำลังพลสำรองดังกล่าวจะถูกใช้ในภารกิจการป้องกันประเทศในยามสงครามหรือในภาวะไม่ปกติ อันเกิดจากภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากนอกประเทศ ด้วยการเสริมกำลังให้กับหน่วยประจำการเพื่อความพร้อมรบ ทดแทนกำลังที่สูญเสีย และขยายกำลังเพื่อจัดตั้งหน่วยใหม่ รวมทั้งกำหนดให้มีความพร้อมรบภายใน ๗๒ ชั่วโมง โดยระบบกำลังพลสำรอง ทท. ในปัจจุบันมีรูปแบบใช้กฎหมายบังคับ ซึ่งมี ๕ ระบบย่อย ดังนี้

๑. ระบบการผลิต

๑.๑ พลทหารกองหนุน ได้จากทหารกองประจำการที่รับราชการครบกำหนดตามกฎหมายแล้วปลดออกเป็นทหารกองหนุน

^๓นาวาเอก เบลัญญา นาวานุเคราะห์. “การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”. (เอกสารประจำภาคของ นศ.วทร.รุ่นที่ ๓๙ พ.ศ.๒๕๔๙). หน้า ๓๐.

๑.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ได้จาก

๑.๒.๑ ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๓ และสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นกองหนุนแล้ว จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นทหารประทวนกองหนุน

๑.๒.๒ นายทหารประทวนที่ออกจากราชการ หรือโอนย้ายไปหน่วยงานนอก กท.

๑.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้จาก

๑.๓.๑ ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๕ และได้รับการแต่งตั้งยศเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๑.๓.๒ นายทหารสัญญาบัตรที่ออกจากราชการ หรือโอนย้ายไปหน่วยงานนอก กท.

๑.๓.๓ นายทหารประทวนกองหนุนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเลื่อนฐานะจากนายทหารประทวนกองหนุนเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๒. ระบบการควบคุม

๒.๑ การจัดประเภทของกำลังพลสำรอง เพื่อให้เป็นการง่ายต่อการควบคุม การเรียกพล การบรรจุพล การจัดลำดับความเร่งด่วนในการฝึกศึกษา และกำหนดแนวทางในการบริหารราชการของกำลังพลสำรองซึ่งเดิม ทบ. ได้มีการจัดแบ่งประเภทของกำลังพลสำรอง ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ กำลังพลสำรองพร้อมรบ กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม และกำลังพลสำรองทั่วไป ต่อมาได้มีการจัดระบบกำลังพลสำรองเป็นระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ โดยจัดแบ่งประเภทของกำลังพลสำรองเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๒.๑.๑ กำลังพลสำรองขั้นต้น หมายถึง กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบปีแรก ซึ่งจะได้รับการบรรจุลงในตำแหน่งตามบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย และได้รับการฝึกให้มีความรู้ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งได้รับการฝึกเป็นหน่วยทางยุทธวิธีในระดับกองร้อยและระดับกองพันกับหน่วยต้นสังกัด

๒.๑.๒ กำลังพลสำรองพร้อมรบ หมายถึง กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบเป็นปีที่ ๒ เมื่อมีการระดมพล กำลังในส่วนนี้จะถูกนำไปบรรจุให้ครบตามอัตราเต็มของหน่วย ร่วมกับกำลังประจำการและกำลังประจำการเสริม

๒.๒ การควบคุมกำลังพลสำรอง

๒.๒.๑ กำลังพลสำรองขั้นต้น กำลังพลสำรองพร้อมรบ ให้หน่วยรับการบรรจุกำลังพลรับผิดชอบการดำเนินการควบคุมโดยต่อเนื่อง

๒.๒.๒ กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม ให้หน่วยรับรองการบรรจุกำลังพลสำรองดำเนินการควบคุมโดยต่อเนื่อง หรืออาจขอให้ จทบ. ที่ให้การสนับสนุนกำลังพลสำรองนั้น ๆ เป็นผู้ควบคุมแทนหากหน่วยรับการบรรจุไม่สามารถดำเนินการควบคุมได้ สำหรับหน่วยที่ยังมิได้จัดตั้งให้เป็นความรับผิดชอบของ จทบ. เป็นผู้ดำเนินการควบคุม

๒.๓ วิธีการควบคุมกำลังพลสำรอง

๒.๓.๑ กำลังพลสำรองพร้อมรบและเตรียมพร้อม ควบคุมกำลังพลสำรองตามสายการบังคับบัญชา ตั้งแต่ระดับหมู่/เทียบเท่า เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลและสถานภาพของกำลังพลสำรองทุกนาย หน่วยรับบรรจุต้องดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองของตนอย่างต่อเนื่อง โดยการติดต่อทางเอกสารและอาศัยประโยชน์จากการติดต่อเพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองหน้าที่และสิทธิของกำลังพลสำรองที่มีต่อประเทศชาติ ตลอดทั้งหาวิธีการที่จะให้กำลังพลสำรองได้มีการติดต่อกับหน่วยต้นสังกัดอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

๒.๓.๒ กำลังพลสำรองทั่วไป จทบ./มทบ. เป็นผู้ดำเนินการในการควบคุมโดยดำเนินการทางด้านการประชาสัมพันธ์เป็นส่วนรวมในเขตพื้นที่ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกำลังพลสำรองกับ จทบ. ต้นสังกัด โดยอาศัยเครื่องมือประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบที่มีอยู่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในสายงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรง เช่น สัสดี จทบ. สัสดีจังหวัด สัสดีอำเภอ และเจ้าหน้าที่โครงการอื่น ๆ จทบ.มทบ. จะต้องดำเนินการตรวจสอบสภาพเป็นประจำทุกปีตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด และการตรวจสอบสภาพก่อนการเรียกพล ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพและภูมิลำเนาของกำลังพลสำรองอย่างต่อเนื่อง

๓. ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๓.๑ กองทัพจะดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บังคับหน่วยรับการบรรจุกำลังพลสำรอง และ ผบก.จทบ./ผบช.มทบ. มีอำนาจลงนามในเอกสารเรียกพลหรือระดมพล ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติ เมื่อมีความจำเป็นต้องเรียกพลพร้อมกันทุกหน่วยทั่วประเทศ และไม่ต้องผ่านขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

๓.๒ การมอบอำนาจในการเรียกพลหรือระดมพลให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๓.๒.๑ กำลังพลสำรองพร้อมรบและเตรียมพร้อม ให้ผู้บังคับหน่วยรับการบรรจุกำลังระดับกองพลหรือเทียบเท่า เป็นผู้ลงนาม

๓.๒.๒ กำลังพลสำรองทั่วไป หรือกำลังพลสำรองของหน่วยที่ยังมิได้จัดตั้งให้ ผบก.จทบ./ผบช.มทบ. เป็นผู้ลงนาม

๓.๓ การเรียกพลหรือระดมพล ให้ลดงานและขั้นตอนการดำเนินงานทางธุรการลง เอกสารหลักฐานอื่น ๆ ในการเรียกพล บัญชีบรรจุกำลังของทุกหน่วยต้องเตรียมการจัดทำให้เรียบร้อยไว้ตั้งแต่ยามปกติ

๓.๔ การส่งเอกสารเรียกพลหรือระดมพล

๓.๔.๑ ยามปกติ ให้หน่วยรับการบรรจุกำลังทุกระดับ รับผิดชอบในการดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเรียกพลหรือระดมพลได้ทันทีเมื่อต้องการ

๓.๔.๒ หน่วยรับการบรรจุกำลัง หรือ จทบ./มทบ. แล้วแต่กรณี รับผิดชอบจัดส่งเอกสารเรียกพลหรือระดมพลให้กับกำลังพลสำรองของหน่วยเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีหนึ่งวิธีใดที่เร็วที่สุดหรือหลายวิธีผสมผสานกัน เช่น ทางไปรษณีย์ พจนานุกรมของหน่วย ข่ายการติดต่อภายในกลุ่มจัดตั้งของกำลังพลสำรองด้วยกัน ซึ่งหน่วยรับการบรรจุกำลัง หรือ จทบ./มทบ. ริเริ่มจัดตั้งขึ้น รวมทั้งการติดต่อสื่อสารอื่น ๆ

๓.๕ การระดมพลในกรณีเร่งด่วน ให้ประกาศทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์เมื่อมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการระดมพลแล้ว โดยปฏิบัติดังนี้

๓.๕.๑ การระดมพลโดยวิธีเปิดเผย ให้ประกาศข้อความที่ต้องการทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ โดยใช้ความถี่ในการออกอากาศชั่วโมงแรกทุกห้วงเวลา ๑๐ นาที ชั่วโมงที่สองทุกห้วงเวลา ๒๐ นาที ชั่วโมงที่สามถึงชั่วโมงที่หกทุกห้วงเวลา ๓๐ นาที และชั่วโมงที่เจ็ดถึงชั่วโมงที่สิบสองทุกห้วงเวลา ๑ ชั่วโมง

๓.๕.๒ ระดมพลโดยวิธีลับ ใช้เสียงสัญญาณประมวลลับตามที่ ทบ. กำหนดออกอากาศทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ โดยใช้ความถี่ในการออกอากาศเช่นเดียวกับการระดมพลโดยวิธีเปิดเผย

๔. ระบบการฝึกศึกษา

๔.๑ นรต. จทบ. และ มทบ. ต้องพัฒนาการฝึกของ นศท. ให้ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีมาตรฐานการฝึกที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่อไป

๔.๑.๑ ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ เป็นระดับลูกแถว

๔.๑.๒ ชั้นปีที่ ๓ เป็นระดับ รอง ผบ.หมู่

๔.๑.๓ ชั้นปีที่ ๔ เป็นระดับ ผบ.หมู่ หรือ รอง ผบ.มว.

๔.๑.๔ ชั้นปีที่ ๕ เป็นระดับ ผบ.มว.

๔.๒ กำลังพลสำรองพร้อมรบจะต้องได้รับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารเป็นประจำทุกปี ๆ ละประมาณ ๒ สัปดาห์ และไม่เกิน ๖๐ วัน จนกว่าจะเปลี่ยนประเภท หรือปลดพ้นราชการทหาร โดยให้หน่วยรับการบรรจุเป็นหน่วยฝึก หรือมอบภารกิจการฝึกให้กับหน่วยระดับกองพันในเขตพื้นที่หรือเหล่าสายวิทยาการเป็นผู้ดำเนินการให้

๔.๓ การฝึกอบรมเพื่อเลื่อนฐานะตามแนวทางการรับราชการของกำลังพลสำรอง โดยการเลื่อนยศกำลังพลสำรองนั้น ต้องผ่านการฝึกอบรม ดังนี้

๔.๓.๑ กำลังพลสำรองยศ จ.ส.อ. จะเลื่อนยศเป็น ว่าที่ ร.ต. ได้ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชั้น ผบ.มว.

๔.๓.๒ กำลังพลสำรองยศ ว่าที่ ร.ท. จะเลื่อนยศเป็น ว่าที่ ร.อ. ได้ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชั้นนายร้อย

๔.๓.๓ กำลังพลสำรองยศ ว่าที่ ร.อ. จะเลื่อนยศเป็น ว่าที่ พ.ต. ได้ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชั้นนายพัน

๔.๔ นโยบายการฝึกกำลังพลสำรองเตรียมพร้อม

๔.๔.๑ ให้มีการเรียกพลเพื่อมีการตรวจสอบทุกปี

๔.๔.๒ ให้มีการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารและเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมตามความจำเป็นและงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน

๔.๕ นโยบายการฝึกกำลังพลสำรองทั่วไป

๔.๕.๑ ให้ จทบ.มทบ. ตรวจสอบสภาพ และจัดพบปะเยี่ยมเยียนเป็นประจำทุกปี

๔.๕.๒ ให้เรียกพลเพื่อตรวจสอบหรือเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารตามความจำเป็นและตามงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน

๕. ระบบการบรรจุและการใช้

๕.๑ กำหนดตำแหน่งในบัญชีบรรจุกำลังไว้โดยชัดเจนว่าตำแหน่งใดในอัตราการจัดหรืออัตราเฉพาะกิจ ต้องบรรจุกำลังพลประจำการ หรือกำลังพลสำรอง

๕.๒ หลักการบรรจุกำลังพลสำรอง

๕.๒.๑ หน่วยรับบรรจุระดับกองพันหรือเทียบเท่า เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินการบรรจุกำลังพลสำรอง โดยร้องขอการสนับสนุนกำลังพลสำรองจาก จทบ./มทบ. ในเขตพื้นที่หรือตามที่กำหนด

๕.๒.๒ การบรรจุกำลังพลสำรองในบัญชีบรรจุกำลัง ต้องเป็นไปตามอัตราส่วนและตำแหน่งที่กำหนด

๕.๒.๓ หลักการบรรจุกำลังพลสำรองให้กับหน่วยรับการบรรจุ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับภูมิลำเนาของกำลังพลสำรอง ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเรียกพลหรือระดมพล

๕.๓ กำหนดเวลาพ้นจากบัญชีบรรจุกำลังของกำลังพลสำรอง

๕.๓.๑ กำลังพลสำรองประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ให้บรรจุไว้ในบัญชีบรรจุกำลังจนกว่าจะเปลี่ยนประเภทเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนนอกราชการ หรือเมื่อมีการเลื่อน ลด ปลด ย้ายตามแนวทางรับราชการของกำลังพลสำรอง หรือเมื่อหน่วยรับการบรรจุเห็นควรให้พ้นจากบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย

๕.๓.๒ กำลังพลสำรองประเภทนายทหารประทวนกองหนุน ให้บรรจุไว้ในบัญชีบรรจุกำลังจนกว่าจะปลดพ้นราชการ (อายุ ๔๖ ปี) หรือเมื่อมีการเลื่อน ลด ปลด ย้ายตามแนวทางรับราชการของกำลังพลสำรอง หรือเมื่อหน่วยรับการบรรจุเห็นควรให้พ้นจากบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย

๖. สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง (เมื่อเข้ารับการเรียกพลหรือระดมพล)

๖.๑ สิทธิการโดยสารยานพาหนะจากภูมิลำเนาไปรายงานตัว ณ หน่วยเรียกพลและการเดินทางกลับภูมิลำเนาเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ

๖.๒ สิทธิได้รับค่าเลี้ยงดูหรือเบี้ยเลี้ยง

๖.๓ สิทธิการได้รับเงินค่าตอบแทน

๖.๔ สิทธิในการได้รับการแจกจ่ายเครื่องแต่งกาย

๖.๕ สิทธิการรักษาพยาบาล

๖.๖ สิทธิการรับเงินช่วยเหลือกรณีการเสียชีวิต พิการ หรือทุพพลภาพ

๖.๗ สิทธิในการช่วยเหลือค่าจัดการศพ

๖.๘ สิทธิในการได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้น

นอกจากนั้นในส่วนของ ทบ. ยังได้มีแนวความคิดให้มีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองแบบอาสาสมัครซึ่งเป็นการขยายผลจากการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองตามระบบ ๑ : ๑ : ๑ : ๓ เพื่อให้ได้กำลังพลสำรองในอัตราตำแหน่งที่ ทบ. กำหนด โดยกำหนดคุณสมบัติและแนวทางรับราชการทหารของกำลังพลสำรองอาสาสมัครเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของกำลังพลสำรองในการปฏิบัติการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจึงจะทำการพัฒนากำลังพลสำรองอาสาสมัครให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของกำลังพลประจำการในขั้นตอนต่อไป อันจะมุ่งไปสู่การปรับลดกำลังพลประจำการทดแทนด้วยกำลังพลสำรองอาสาสมัครได้อย่างสมบูรณ์

จากข้อมูลระบบกำลังสำรองของ ทท. ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ระบบกำลังสำรองของ ทท. นั้น มีรูปแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ โดยมีระบบย่อย ๕ ระบบ ได้แก่ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ โดยกำลังพลสำรองมีสิทธิ์ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งมีสิทธิ์ได้รับบtlองโทษตามที่ทางราชการกำหนด อีกด้วย

ระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศ^๕

ลำดับต่อไปจะเป็นการศึกษาตัวอย่างระบบระบบกำลังสำรองของกองทัพประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา อิสราเอล เยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และสิงคโปร์ ซึ่งต่างก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีระบบกำลังสำรองที่ดี มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โดยจะพิจารณาให้ครอบคลุมถึงภารกิจของระบบกำลังพลสำรอง รูปแบบของระบบกำลังสำรอง หรือการบังคับบัญชา ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของกำลังพลสำรอง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาระบบระบบกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ ทร. ต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศสหรัฐอเมริกา

๑.๑ ภารกิจ กำลังพลสำรองของสหรัฐฯ จัดแบ่งออก ๒ ประเภท คือ ทหารกองหนุน (Reserve) มีภารกิจเป็นหน่วยสนับสนุนการรบและการช่วยรบ และกำลังรักษาดินแดน (National Guard) ซึ่งมีภารกิจเป็นหน่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อย การบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ

๑.๒ รูปแบบระบบกำลังสำรอง/การควบคุมบังคับบัญชา : ใช้ระบบอาสาสมัคร

๑.๒.๑ Reserve เป็นหน่วยในบังคับบัญชาของ ทบ. ทร. และ ทอ.สหรัฐฯ

๑.๒.๒ National Guard ในภาวะปกติอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐต่าง ๆ ในภาวะสงคราม ขึ้นการควบคุมทางยุทธการกับ ทบ. ทร. และ ทอ.สหรัฐฯ

๑.๓ ระบบการผลิต

๑.๓.๑ พลทหารกองหนุน รับจากชายหรือหญิง อายุไม่ต่ำกว่า ๑๗ ปี ไม่เคยเป็นทหารมาก่อน ผ่านการทดสอบเบื้องต้นแล้ว บรรจุในหน่วยตามความสมัครใจและตามพื้นฐานความรู้ การฝึกเบื้องต้น ชาย ๑๒ สัปดาห์ หญิง ๘ สัปดาห์ เมื่อสำเร็จการฝึกจะได้รับการแต่งตั้งเป็นพลทหาร

๑.๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ส่วนใหญ่มาจากพลทหารกองหนุนซึ่งเติบโตตามแนวทางรับราชการ หรือรับจากผู้ที่มีความรู้และความชำนาญพิเศษ

๑.๓.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้จากแหล่งผลิต ๒ แห่ง คือ Officer Candidate School (OCS) อบรมนายทหารประทวนกองหนุนเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนตามโควตาประจำปี หรือศึกษาต่อจนมีคุณวุฒิและความสามารถ ซึ่งมีการสอนในทุกรัฐ โดย

^๕ พันเอก วิบูล ขยันกิจ. “การพัฒนาการผลิตกำลังพลสำรอง ประเภทพลทหาร”. (ภาคนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๔๔). ผนวก ข.

ใช้ระยะเวลา ๒ ปี และ Reserve Officers Corps (ROTC) หลักสูตรใช้ระยะเวลา ๔ ปี สำหรับผู้ที่ไม่เคยเป็นทหารมาก่อน และหลักสูตรใช้ระยะเวลา ๒ ปี สำหรับผู้ที่เคยเป็นทหารมาก่อน

๑.๔ ระบบการควบคุม

๑.๔.๑ มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ Data Base พร้อม On Line ทั้งหมด

๑.๔.๒ ประเภทกำลังพลสำรองแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑.๔.๒.๑ กำลังพลสำรองพร้อมรบ (Ready Reserve) รับจากกำลังพลสำรองอาสาสมัคร โดยมีระยะเวลาเป็นกำลังพลสำรองประเภทนี้ ๘ ปี กำลังพลสำรองประเภทนี้บรรจุอยู่ในหน่วยทหารกองหนุน (Reserve) และหน่วยรักษาดินแดน (National Guard) สามารถเรียกเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที เป็นกำลังพลสำรองประจำหน่วยและกำลังพลสำรองพร้อมประเภทบุคคล

๑.๔.๒.๒ กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม (Stand by Reserve) ได้แก่ กำลังพลสำรองพร้อมรบที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบ ๘ ปี มีปัญหาไม่สามารถเข้ารับการฝึกตามแผนได้ ขอเปลี่ยนประเภทเป็นกำลังพลสำรองประเภทนี้ หากจะใช้ต้องเรียกเข้ามารับการฝึกทบทวนระยะหนึ่ง จึงจะออกปฏิบัติหน้าที่ได้

๑.๔.๒.๓ กำลังพลสำรองนอกประจำการ (Retired Reserve) ได้แก่ กำลังพลสำรองที่ปฏิบัติหน้าที่ครบตามสัญญา ขอลาออกแต่ยังมีความรู้ความสามารถบางอย่างที่เป็นประโยชน์โดยควบคุมระยะเวลาเป็น ๓ ชั้น จนถึงอายุ ๖๐ ปี

ในการนี้ถึงแม้ว่าสหรัฐฯ จะไม่ใช่ระบบเรียกเกณฑ์ โดยใช้ระบบอาสาสมัครแทนแต่ยังมีกฎหมายให้ประชาชนอายุครบ ๑๘ ปี ต้องไปลงทะเบียนไว้ นับว่าเป็นการควบคุมกำลังสำรองวิธีหนึ่ง

๑.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๑.๕.๑ ในยามปกติ จะเป็นการเรียกพลกำลังพลสำรองพร้อมรบ (ซึ่งใช้การอาสาสมัครและทำสัญญา) เข้ารับการฝึกตามตารางที่กำหนด และหากกำลังพลสำรองไม่มารายงานตัว จะมีมาตรการดำเนินการจากเขาไปหาหนักจนถึงขั้นลงโทษตามกฎหมาย สำหรับในยามสงคราม จะเป็นการเรียกพลโดยการออกกฎหมายบังคับ

๑.๕.๒ การระดมพล จะกระทำในยามฉุกเฉินซึ่งออกเป็นกฎหมายพิเศษโดยรัฐสภาหรือประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจสั่งการ มีระดับของการระดมพลและห้วงเวลาต่าง ๆ กัน จากการระดมพลโดยคำสั่งประธานาธิบดี (Presidential call up) การระดมพลเป็นส่วน (Partial Mobilization) การระดมพลตามอัตราเต็ม (Total Mobilization) ในที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นประเทศใหญ่ ห่างไกลจากภัยคุกคามและมีนโยบายป้องกันประเทศโดยรอบนอกประเทศเป็นหลัก มีระยะเวลาในการเตรียมการนานพอสมควร จึงไม่ได้กำหนดเวลาระดมพลไว้แน่นอน

๑.๖ ระบบการศึกษา

กำลังพลสำรองจะได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งการฝึกออกเป็น

๑.๖.๑ การฝึกขั้นต้น เป็นการฝึกสำหรับบุคคลที่ไม่เคยเป็นทหารมาก่อน มีระยะเวลาฝึก ๘ - ๑๒ สัปดาห์ (ชายฝึก ๑๒ สัปดาห์ และหญิงฝึก ๘ สัปดาห์) เมื่อจบการฝึกจึงจะเริ่มปฏิบัติงานที่หน่วย

๑.๖.๒ การฝึกประจำหน่วย ในวงรอบ ๑ ปี กำลังพลสำรองจะต้องฝึกกับหน่วยรวม ๔๘ ครั้ง ครั้งละ ๔ ชั่วโมง หรือเท่ากับปีละ ๒๔ วัน และจะทำการฝึกภาคสนามประจำปี ๑ ละ ๑๔ วัน

๑.๖.๓ การฝึกศึกษาตามแนวทางรับราชการ มีการจัดการอบรมเบื้องต้น อบรมระดับกลาง อบรมระดับสูง และอบรมขั้นสูง ทั้งในระดับนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุน

๑.๗ ระบบการบรรจุหรือการใช้

๑.๗.๑ อัตรากำลังพลประจำการ ต่อกำลังพลสำรอง โดยทั่วไปมีอัตรา ๕๑ : ๔๙ โดยการบรรจุกำลังพลสำรองจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ เป็นปี ๆ ไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

๑.๗.๒ กำลังพลสำรองที่บรรจุให้ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา (Full Time Active Duty) เช่นเดียวกับกำลังประจำการ (Active Duty) มีจำนวนหนึ่ง

๑.๗.๓ กำลังพลสำรองสามารถที่จะร้องขอปรับย้ายจากหน่วยหนึ่งไปยังอีกหน่วยหนึ่งได้โดยต้องเข้ารับการฝึกที่หน่วยใหม่ก่อน

๑.๗.๔ มีการจัดลำดับความสำคัญการใช้ คือ ลำดับแรก กำลังพลประจำการ (Active Duty) ลำดับที่ ๒ ทหารกองหนุน (Reserve) และลำดับที่ ๓ กำลังรักษาดินแดน (National Guard)

๑.๗.๕ รูปแบบการจัดหน่วยและการบรรจุ กำลังพลสำรองแต่ละประเภทมีดังนี้

๑.๗.๕.๑ ประเภท Reserve บรรจุในหน่วยสนับสนุนการรบและการช่วยรบโดยบรรจุกำลังพลสำรองทั่วประเทศ Full Time และ Part Time

๑.๗.๕.๒ ประเภท National Guard ในหน่วยระดับกองพลลงไปจะแยกอยู่ตามรัฐต่าง ๆ โดยจะบรรจุกำลังพลสำรองประเภท National Guard ทั้งหมด ทั้งประเภท Full Time และ Part Time

๑.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง

๑.๘.๑ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ นั้น จะได้จาก ๒ แห่ง คือ จากรัฐบาลกลาง (Federal Government) และจากรัฐ (State)

๑.๘.๒ สิทธิประโยชน์จากรัฐบาลกลาง

๑.๘.๒.๑ ค่าเบี้ยเลี้ยง ตามจำนวนวันที่ปฏิบัติหน้าที่จริงตามชั้นยศ

๑.๘.๒.๒ สามารถเลื่อนยศได้ถึง พล.ท. (ตำแหน่ง ผบ.พล หรือเทียบเท่า)

๑.๘.๒.๓ ผู้ร่วมโครงการ OCS และ ROTC ได้รับทุนการศึกษาได้เครดิตเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้รับเบี้ยเลี้ยง

๑.๘.๒.๔ ได้สิทธิการรักษาพยาบาล และการใช้ร้านค้าสวัสดิการ

๑.๘.๒.๕ รับราชการครบตามสัญญา ได้รับโบนัส

๑.๘.๒.๖ รับราชการครบ ๒๐ ปี ได้รับบำนาญ

๑.๘.๒.๗ ผู้บรรจุในตำแหน่งพิเศษ เช่น นักบิน แพทย์ จะได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษ

๑.๘.๒.๘ ได้รับการแจกจ่ายเครื่องแต่งกาย เช่นเดียวกับกำลังประจำการ

๑.๘.๓ สิทธิและผลประโยชน์จากมลรัฐ (ไม่เหมือนกันทุกมลรัฐ)

๑.๘.๓.๑ ยกเว้นภาษีต่อใบอนุญาตขับขี่

๑.๘.๓.๒ ทุนการศึกษาเพิ่มเติม

๑.๘.๓.๓ การประกันชีวิต ตามวงเงินที่กำหนด

๑.๘.๓.๔ การลดหย่อนภาษี

๑.๘.๓.๕ ในระหว่างถูกระดมพลและออกปฏิบัติหน้าที่ เป็นกฎหมายที่

หน่วยงานเดิมไม่ว่าภาครัฐบาลและภาคเอกชนต้องสงวนตำแหน่งไว้ให้

๒. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศอิสราเอล

๒.๑ ภารกิจ กำลังพลสำรองของประเทศอิสราเอลจะถูกใช้ในการป้องกันประเทศ และเพื่อรักษาความพร้อมรบของกองทัพ

๒.๒ รูปแบบระบบกำลังสำรอง/การควบคุมการบังคับบัญชา : ใช้ระบบกฎหมาย บังคับกำหนดให้มีความพร้อมรบภายใน ๑๘ - ๒๔ ชั่วโมง

๒.๓ ระบบการผลิต

๒.๓.๑ พลทหารกองหนุน กำหนดให้ประชาชนทุกคนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ทั้งชายและหญิงต้องเข้ารับราชการทหาร โดยชายบรรจุเข้ารับราชการทหาร ๓ ปี แล้วปลดเป็น กำลังพลสำรองจนกว่าอายุ ๔๕ ปี จึงพ้นราชการทหาร ส่วนหญิงบรรจุเข้ารับราชการ ๒ ปี แล้วปลดเป็น กำลังพลสำรองจนกว่าอายุ ๓๔ ปี จึงพ้นราชการทหาร

๒.๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ได้จากนายทหารประทวนกองหนุนที่มี ผลการศึกษาและผลการปฏิบัติงานดีเลื่อนขึ้นเป็นนายทหารประทวนกองหนุน

๒.๓.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้จากนายทหารประทวนกองหนุนที่ ผ่านการทดสอบโอคิวและมีความรู้ความสามารถ แล้วได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาโรงเรียนนายทหาร (หลักสูตร ๓ - ๕ เดือน) จากนั้นจึงศึกษาในโรงเรียนเหล่าที่สมัครใจตามแนวทางการรับราชการ

๒.๔ ระบบควบคุม

๒.๔.๑ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง

๒.๔.๒ ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของกองทัพอิสราเอล ด้วยการ ประสานความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนของกระทรวงมหาดไทย

๒.๔.๓ เครื่องมือในการควบคุม มีดังนี้

๒.๔.๓.๑ บัญชีบรรจุกำลังหรือบัญชีเรียกพลของหน่วยทหาร

๒.๔.๓.๒ เจ้าหน้าที่กำลังพลของหน่วยที่ถือบัญชีบรรจุกำลัง

๒.๔.๓.๓ บัญชีคุมของฝ่ายปกครอง และหน่วยป้องกันฝ่ายพลเรือน

๒.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๒.๕.๑ ระบบการเรียกพลหรือระดมพลมี ๒ ระบบ ดังนี้

๒.๕.๑.๑ ระบบไม่เปิดเผย (Silent System) โดยการส่งคำสั่งเรียกพล ถึงตัวกำลังพลสำรองทุกคน โดยใช้ศูนย์เรียกพลหรือระดมพลในพื้นที่เป็นหน่วยดำเนินการ

๒.๕.๑.๒ ระบบเปิดเผย (Public System) โดยการใช้ประกาศทางสื่อ สาธารณะทุกชนิด เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ

๒.๕.๒ การเรียกพลหรือระดมพลกำหนดระยะเวลาให้พร้อมรบได้ภายใน ๑๘ ถึง ๒๔ ชั่วโมง และตามปกติภายใน ๖ - ๘ ชั่วโมง กำลังพลสำรองที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการเรียกพล จะสามารถดำเนินการเรียกพลของตนเองแทนทหารประจำการได้

๒.๖ ระบบการฝึกศึกษา

๒.๖.๑ กฎหมายข้อบังคับให้กำลังพลสำรองจะต้องเข้ารับการฝึกประจำปี ปีละ ๔๒ - ๖๐ วัน

๒.๖.๒ การฝึกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ การฝึกขั้นพื้นฐานและการฝึกขั้นก้าวหน้า โดยการฝึกจะสลับกันปีเว้นปี

๒.๖.๓ การฝึก จะทำการฝึกที่ฐานฝึกซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยผู้บังคับหน่วยจะนำทหารของตนไปฝึก ณ ฐานฝึกภายใต้การควบคุมของผู้บังคับฐานฝึก

๒.๖.๔ ก่อนทำการฝึก ทหารจะได้รับการฝึกทบทวน ๒ - ๓ วัน และได้รับการฝึกแบบจำลอง (Simulator) อีกหลายครั้ง

๒.๖.๕ การฝึก จะเน้นการฝึกปฏิบัติในสนามรบเท่านั้น โดยการฝึกเป็นกองพัน จะกระทำทุกปี การฝึกระดับกองพลน้อยจะฝึกทุก ๒ ปี และการฝึกระดับกองพลจะฝึกทุก ๓ ปี

๒.๖.๖ กำลังพลสำรองจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเหล่ารวมกับกำลังพลประจำการ

๒.๗ ระบบการบรรจุและการใช้

๒.๗.๑ หน่วยทหารประจำการ (มี ๓ กองพล) บรรจุดังนี้

๒.๗.๑.๑ กำลังพลสำรองประมาณร้อยละ ๗๐ และกำลังพลประจำการร้อยละ ๓๐

๒.๗.๑.๒ สำหรับกำลังพลประจำการร้อยละ ๓๐ ประกอบด้วยทหารอาชีพร้อยละ ๑๐ และทหารเกณฑ์ร้อยละ ๒๐

๒.๗.๒ หน่วยกองหนุน (มี ๑๒ กองพล)

๒.๗.๒.๑ บรรจุทหารกองประจำการเฉพาะตำแหน่งสำคัญ ๆ เพื่อให้หน่วยดำรงอยู่ได้ประมาณร้อยละ ๔ - ๕ ที่เหลือบรรจุกำลังพลสำรอง

๒.๗.๒.๒ ยุทธโศภกรรมหลักของหน่วยกองหนุนจะเก็บไว้ในถุงควบคุมความชื้นในระบบเก็บแห้ง พร้อม สป. สามารถปฏิบัติการได้ภายใน ๒ - ๕ นาที

๒.๗.๓ การใช้หน่วยกองหนุนจะใช้เช่นเดียวกับหน่วยทหารประจำการ แต่จะมอบพื้นที่ความรับผิดชอบและภารกิจที่สำคัญน้อยกว่า

๒.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง

๒.๘.๑ ได้รับการเลื่อนฐานะเลื่อนตำแหน่ง โดยถือผลการศึกษา การปฏิบัติงาน และประสบการณ์ เป็นมูลฐานในการพิจารณา

๒.๘.๒ ได้เบี้ยเลี้ยง เงินเดือน ตามที่ตนเองได้รับจากบริษัท ห้างร้าน และหน่วยงานที่ต้นสังกัด ระหว่างถูกเรียกเข้ากองประจำการ

๓. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศเยอรมนี

๓.๑ ภารกิจ กำลังพลสำรองของประเทศเยอรมนีจะถูกใช้ในภารกิจการป้องกันประเทศ

๓.๒ รูปแบบกำลังพลสำรอง/การควบคุมบังคับบัญชา : ใช้ระบบกฎหมายบังคับ

๓.๓ ระบบการผลิต

๓.๓.๑ พลทหารกองหนุน ใช้การเกณฑ์ทหารตามระบบบังคับ (Compulsory) เช่นเดียวกับประเทศไทย ชายเยอรมนีที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์จะถูกเรียกเกณฑ์เข้ารับราชการในกองประจำการ ๑๕ เดือน แล้วปลดเป็นกองหนุน

๓.๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุน คัดเลือกจากทหารกองประจำการโดยผ่านหลักสูตรที่กำหนดและทำการฝึกศึกษาต่อประมาณ ๖ เดือน

๓.๓.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน คัดเลือกจากนายทหารประทวนกองหนุนเข้ารับฝึกศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดประมาณ ๖-๗ เดือน

๓.๔ ระบบการควบคุม

๓.๔.๑ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง

๓.๔.๒ ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของหน่วยปกครองพื้นที่และกองทัพ ด้วยการประสานและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนของกระทรวงมหาดไทย

๓.๔.๓ จัดแบ่งกำลังพลสำรองเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๓.๔.๓.๑ กำลังพลสำรองพร้อมรบ คือ ทหารกองประจำการที่ปลดประจำการ ๑ ปี

๓.๔.๓.๒ กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม คือ ทหารกองประจำการที่ปลดประจำการแล้ว ๖ - ๘ ปี

๓.๔.๓.๓ กำลังพลสำรองทั่วไป คือ ทหารกองหนุนที่มีอายุไม่เกิน ๔๕ ปีบริบูรณ์

๓.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๓.๕.๑ ในยามฉุกเฉินกำหนดให้สามารถเรียกพลหรือระดมพลได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง

๓.๕.๒ หน่วย จทบ. เป็นหน่วยดำเนินการเรียกพล

๓.๕.๓ แบ่งพื้นที่ระดมพลออกเป็น ๙ ภาค ทั่วประเทศ

๓.๕.๔ ในยามปกติให้ออกคำสั่งล่วงหน้าเป็นรหัสก่อนประมาณ ๖ เดือน

๓.๕.๕ ในยามสงครามหรือฉุกเฉิน จะใช้ประกาศระดมพล โดยมีรหัสที่สอดคล้องกันแบบของการระดมพลที่กำหนดไว้ (ประมาณ ๘ แบบ) โดยกำลังพลสำรองจะไปรายงานตัวที่ศูนย์รับพล (Wire Head) ซึ่งเป็นสถานีรวมพล ตามวัน เวลา ที่กำหนด

๓.๕.๖ การเรียกพลหรือระดมพล จะเรียกพลร้อยละ ๑๐๐ (เป็นอะไหล่ร้อยละ ๑๐)

๓.๖ ระบบการฝึกศึกษา

๓.๖.๑ การฝึกจะกระทำเป็นบุคคลและหน่วย (ถึงระดับกองร้อย)

๓.๖.๑.๑ ฝึกเป็นบุคคล ปีละ ๒๘ วัน

๓.๖.๑.๒ ฝึกการระดมพลเป็นหน่วย ระยะเวลา ๖ - ๑๒ วัน

๓.๖.๑.๓ ฝึกความพร้อมรบ ระยะเวลา ๓ วัน โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า

๓.๖.๑.๔. ฝึกระดมทรัพยากร ระยะเวลา ๓ วัน โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า

๓.๖.๒ การฝึกกระดัดกองพันใช้เวลา ๑๒ วัน ไม่กระทำทุกปี เนื่องจากงบประมาณจำกัด

๓.๖.๓ การฝึกกระดัดสูงกว่ากองพัน กระทำในลักษณะการฝึกปัญหาที่บังคับการ (PCX)

๓.๖.๔ กำลังพลสำรองจะได้รับการฝึกตลอดเวลาที่เป็นกำลังพลของหน่วยหรือจนกว่าจะพ้นราชการ (อายุ ๔๕ ปี)

๓.๗ ระบบการบรรจุและการใช้

๓.๗.๑ กำลังประจำการ (กองทัพบกสนาม) จะบรรจุกำลังพลทหารประจำการประมาณร้อยละ ๓๐ ที่เหลือบรรจุกำลังพลสำรอง

๓.๗.๒ กำลังกองทัพภาค จะบรรจุกำลังพลทหารประจำการให้กับกองพลน้อยเก็บรักษายุทธโธปกรณ์ (Equipment Hold Brigade) ร้อยละ ๑๕ - ๘๕ และสำหรับกองพลน้อยป้องกันประเทศ (Home Defence Brigade) บรรจุกำลังพลประจำการประมาณร้อยละ ๑๐

๓.๗.๓ กำหนดสัดส่วนการใช้กำลังประจำการประมาณร้อยละ ๙๐ และในเขตหลังบรรจุกำลังประจำการร้อยละ ๑๐ เป็นต้น

๓.๗.๔ สามารถขยายกำลังพล เป็น ๓ เท่า (ประมาณ ๑ ล้านคน) ในยามสงคราม

๓.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพล

๓.๘.๑ ได้รับเลื่อนยศ เลื่อนฐานะตามผลการศึกษาและผลการปฏิบัติงานโดยมีประสบการณ์ในห้วงเวลาเป็นมูลฐานในการพิจารณา

๓.๘.๒ ได้รับเบี้ยเลี้ยงในห้วงเวลาที่เข้าทำการฝึก ในอัตราเบี้ยเลี้ยงสนาม

๔. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศออสเตรเลีย

๔.๑ ภารกิจ กำลังพลสำรองของประเทศออสเตรเลียจะถูกใช้ในภารกิจป้องกันประเทศ

๔.๒ รูปแบบระบบกำลังสำรอง/การควบคุมบังคับบัญชา : ใช้ระบบอาสาสมัคร

๔.๓ ระบบการผลิต

๔.๓.๑ พลทหารกองหนุน ผลิตโดยหน่วยฝึกทั่วประเทศ ดำเนินการฝึกพื้นฐานและฝึก ชกท.ขั้นต้น โดยรับกำลังพลสำรองอายุ ๑๗ - ๒๔ ปี

๔.๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุน คัดเลือกจากพลทหารกองหนุนที่มีผลการปฏิบัติงานดี

๔.๓.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้มาจาก ๒ แหล่ง คือ การเข้ามาโดยตรง โดยเฉพาะกำลังพลสำรองเหล่าพิเศษ เช่น แพทย์ นักกฎหมาย (ก่อนบรรจุต้องอบรม ๑๔ วัน) และมาจากหน่วยฝึกนักเรียนทหาร (Officer Cadet Training Unit : OCT) หรือฝึกอบรมในมหาวิทยาลัย (University Regiment) ระยะเวลาการฝึก ๓ ปี ซึ่งมีอยู่ ๘ แห่งทั่วประเทศ

๔.๔ ระบบควบคุม

๔.๔.๑ มณฑลทหารบกต่าง ๆ เป็นหน่วยควบคุมกำลังพลสำรองในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๔.๔.๒ ประเภทกำลังพลสำรองแบ่งออกเป็นดังนี้

๔.๔.๒.๑ Active Reserve (กองกำลังพลพร้อมรบและกำลังพลสำรองเตรียมพร้อม)

๔.๔.๒.๒ Inactive Reserve (กำลังพลสำรองทั่วไป)

๔.๔.๓ หน่วยทหารที่มีกำลังพลสำรองบรรจุอยู่ จะเป็นหน่วยควบคุมอย่างต่อเนือง

๔.๔.๔ มีการใช้บัญชีบรรจุกำลัง

๔.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๔.๕.๑ มิได้มีการกำหนดระยะเวลาการระดมพล เนื่องจากออสเตรเลียมีลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ห่างไกลจากภัยคุกคาม จึงมีเวลาในการเตรียมการมาก

๔.๕.๒ มีการเตรียมการและดำเนินการในเรื่องการระดมพล รวมทั้งมีแผนขยายกำลังยามสงครามอย่างมีขั้นตอน

๔.๖ ระบบการฝึกศึกษา

๔.๖.๑ มีสถานที่ฝึกกำลังพลสำรองทั่วประเทศประมาณ ๒๕๕ แห่ง

๔.๖.๒ ทำการฝึก ชกท. ฝึกเป็นบุคคล ฝึกเป็นหน่วย รวมฝึกปีละประมาณ ๓๖ วัน แยกเป็นการฝึกภาคสนาม ๑๔ วัน (ต่อเนือง) การฝึกเวลากลางคืน และการฝึกร่วมกับกำลังประจำการ เป็นครั้งคราว

๔.๖.๓ มีการฝึกเพื่อเลื่อนยศตามแนวทางรับราชการนายทหารสัญญาบัตร

๔.๗ ระบบการบรรจุและการใช้

๔.๗.๑ การบรรจุประกอบด้วยกำลังประจำการและกำลังพลสำรอง โดยกำลังพลสำรองประมาณ ๓ ใน ๔

๔.๗.๒ ทบ.อด. มี ๓ กองพล ประกอบด้วยกองพล ๑ (ประจำการ) ส่วนกองพล ๒ และ ๓ เป็นกองพลที่ประกอบด้วยกำลังพลสำรองเกือบทั้งหมด (ร้อยละ ๙๐ เป็นกำลังพลสำรอง)

๔.๗.๓ ในส่วนของ พล.๒ และ พล.๓ มีกำลังพลประจำการโครงจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ ๑๐) เพื่อช่วยเหลือหน่วยในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความเรียบร้อย

๔.๗.๔ ข้อห้าม : กำลังพลสำรองที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ห้ามไปปฏิบัติการนอกประเทศและกำลังพลสำรองที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ห้ามนำไปบรรจุกำลังพลสำรองประเภท Active Service

๔.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพล

๔.๘.๑ ได้รับเบี้ยเลี้ยงในช่วงที่เข้ารับการฝึกหรือเรียกเข้าประจำการตามชั้นยศ

๔.๘.๒ ได้รับสิทธิค่าเดินทาง ค่าพาหนะเหมาจ่าย ค่าเช่าที่พักชั่วคราวระหว่างเข้ารับการฝึก

๔.๘.๓ ได้รับการแจกจ่ายเครื่องแต่งกายเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ

๔.๘.๔ การปฏิบัติงานนอกประเทศได้รับสิทธิเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ

๔.๘.๕ กำลังพลสำรองพร้อมรบ ได้รับการลดหย่อนภาษีรายได้

๔.๘.๖ ได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้นตามแนวทางรับราชการ

๕. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศอังกฤษ

๕.๑ ภารกิจ หน่วยกำลังสำรองประเทศอังกฤษ เรียกว่า กองกำลังรักษาดินแดนมีภารกิจป้องกันประเทศ สนับสนุนการดูแลฐานทัพ และเตรียมการขยายกำลังพลในอนาคต

๕.๒ รูปแบบระบบกำลังสำรอง/การควบคุมบังคับบัญชา

๕.๒.๑ รูปแบบระบบกำลังสำรอง : ใช้ระบบอาสาสมัคร

๕.๒.๒ การจัดหน่วยกองกำลังรักษาดินแดน จัดแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๕.๒.๒.๑ กลุ่ม A หน่วยอิสระ บรรจุกำลังพลสำรองร้อยละ ๘๐ กำลังพลประจำการ ทำหน้าที่ธุรการ ร้อยละ ๕ ส่วนหน่วยพิเศษ การควบคุมบังคับบัญชาอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วย โดยจะมีการบรรจุกำลังพลสำรองประเภทที่มีความชำนาญทางทหารในหน้าที่พิเศษ เช่น เหล่าช่าง เหล่าสื่อสาร ซึ่งจะมาจากที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๕.๒.๒.๒ กลุ่ม B เป็นหน่วยกำลังสำรอง มีทั้งประเภทหน่วยอิสระและหน่วยพิเศษกำลังพลสำรองมาจากแหล่งผลิต ๒ แห่ง คือ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) และ TA BANDS หรือ หน่วยระดมพลในยามฉุกเฉินให้กองทัพ

๕.๒.๒.๓ กลุ่ม C เป็นหน่วยป้องกันท้องถิ่น จะบรรจุกำลังพลอาสาสมัครที่เคยเป็นทหารมาก่อน มีการจัดหน่วยในระดับกองร้อย

๕.๓ ระบบการผลิต

๕.๓.๑ กำลังพลสำรองอาสาสมัคร (Volunteer Reserve)

๕.๓.๑.๑ พลทหารกองหนุน

หน่วยอิสระ (หน่วยระดับกองพันถึงหมวด) รับสมัครจากพลเรือนในพื้นที่ ฝึกเบื้องต้น ๑๕ วันในพื้นที่ และ ๔ วันนอกที่ตั้ง

หน่วยชำนาญการพิเศษ รับสมัครจากอาสาสมัครที่มีทักษะทางพลเรือน ฝึกเบื้องต้น ๑๕ วันในพื้นที่ และ ๔ วันนอกที่ตั้ง

๕.๓.๑.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ได้รับคัดเลือกเลื่อนฐานะมาจากพลทหารกองหนุน โดยสำเร็จหลักสูตรที่กำหนด

๕.๓.๑.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้มาจากนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) ในมหาวิทยาลัย (Officer Training Corps : OTC) มีอยู่ทั้งสิ้น ๑๙ หน่วย

๕.๓.๒ กำลังสำรองบุคคล (Individual Reserve)

๕.๓.๒.๑ พลทหารกองหนุน ได้มาจากพลทหารที่ปลดประจำการ ซึ่งอยู่ในราชการไม่ครบกำหนดและต้องอยู่ในสถานะ Regular Reserve Esctronea จนครบ ๑๒ ปี

๕.๓.๒.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ได้มาจากกำลังพลประจำการที่อยู่ในราชการไม่ครบกำหนด และต้องอยู่ในสถานะ Regular Reserve Esctronea จนครบ ๑๒ ปี

๕.๓.๒.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน (Regular Army Reserve of Officer : RARO) ได้จากการโอนมา และต้องอยู่ในสถานะ Regular Army, TA และ Royal Irish Regiment

๕.๓.๒.๔ Long Term Reserve : LTR คือ กำลังพลสำรองที่ปลดจากทหารกองประจำการและ Regular Reserve Section A และจะเป็น LTR จนถึงอายุ ๔๕ ปี

๕.๔ ระบบการควบคุม

๕.๔.๑ กำลังพลสำรองอาสาสมัคร ควบคุมโดยหน่วยบริการบรรจ (Central Volunteer Headquarters : CVHQ) โดยมีการควบคุมทางบัญชีบรรจกำลัง

๕.๔.๒ กำลังพลสำรองประเภทบุคคล ควบคุมโดยหน่วยส่วนกลาง

๕.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๕.๕.๑ มีการกำหนดแผนระดมพล ให้ใช้เวลาน้อยที่สุด โดยจัดตั้งศูนย์ระดมพล ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งมีการจ่ายเครื่องแบบและเอกสารต่าง ๆ ไว้ตั้งแต่ยามปกติ ตลอดจนจัดกลุ่ม กำลังพลสำรองที่ประกอบอาชีพคล้ายกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

๕.๕.๒ การระดมพลจะกระทำตามพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ส่วนการประกาศระดมพล จะมีการใช้สื่อมวลชนและจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ด้วย

๕.๖ ระบบการฝึกศึกษา

๕.๖.๑ หน่วยกำลังพลรักษาดินแดน ประมาณร้อยละ ๓๕ ปฏิบัติภารกิจร่วมกับ NATO

๕.๖.๒ กำลังพลสำรองประจำหน่วย จะทำการฝึกตามวงรอบประจำปี ดังนี้

๕.๖.๒.๑ ฝึกในหน่วย ๑๕ วัน (ต่อเนื่อง)

๕.๖.๒.๒ ฝึกระหว่างปี ๆ ละ ๑๒ วัน (ปีละ ๖ ครั้ง ๆ ละ ๒ วัน)

๕.๖.๒.๓ ฝึกยิงปืน

๕.๖.๒.๔ ฝึกทบทวนตามความสมัครใจเวลากลางคืน เวลา ๑๕ วัน

๕.๖.๓ การฝึกศึกษาตามแนวทางรับราชการ เป็นไปตามความสมัครใจ

๕.๖.๔ มีการฝึกระดับ กรม กองพัน ฝึกในที่ตั้งปกติ ๓ วัน ภาคสนาม ๕ วัน และทำการฝึกพร้อมกันทั้ง ๑ กองพันหนุน และ ๒ กองพันโครง ทั้งนี้ในการฝึกระดับ กรม กองพัน มี จุดมุ่งหมายเรื่องภาวะผู้นำเป็นหลัก

๕.๗ ระบบการบรรจและการใช้

๕.๗.๑ กองกำลังพลรักษาดินแดน (TA) ทำหน้าที่เป็นกองหนุนทั่วไป (General Reserve)

๕.๗.๒ มีการบรรจกำลังพลประจำการไว้ในหน่วยส่วนหนึ่งประมาณ ร้อยละ ๓.๕ ของอัตราเพื่อทำหน้าที่ทางธุรการ และบรรจลูกจ้างอีกส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ ๔.๕ เพื่อทำหน้าที่บำรุงรักษายุทธโธปกรณ์ของหน่วย

๕.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพล

๕.๘.๑ กำลังพลสำรองมีสิทธิสมัครเข้ารับราชการครั้งแรกเป็นระยะเวลา ๓ ปี และอาจสมัครต่อไป ครั้งละ ๔ - ๕ ปี

๕.๘.๒ ในระหว่างการฝึกจะได้รับเงินค่าตอบแทนประจำวัน ค่าเดินทาง และ เงินโบนัส

๖. ระบบกำลังพลสำรองของประเทศสิงคโปร์

๖.๑ ภารกิจ กำลังพลสำรองของประเทศสิงคโปร์จะถูกใช้ในการป้องกันประเทศ

๖.๒ รูปแบบกำลังพลสำรอง/การควบคุมบังคับบัญชา : ใช้ระบบกฎหมายบังคับ กำหนดให้มีความพร้อมรบภายใน ๓๐ ชั่วโมง

๖.๓ ระบบการผลิต

๖.๓.๑ พลทหารกองหนุน ประเทศสิงคโปร์กำหนดให้ชายทุกคนที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ต้องรับใช้ชาติแบบใดแบบหนึ่ง ได้แก่ ทหารประจำการ สมาชิกกองกำลังป้องกันประเทศ สมาชิกหน่วยระวังเหตุ หรือตำรวจพิเศษ โดยพลทหารกองหนุนจะได้จากผู้ที่ถูกเรียกเกณฑ์เข้ารับราชการ ๒ ปี แล้วปลดเป็นทหารกองหนุน จนถึงอายุ ๓๔ ปี

๖.๓.๒ นายทหารประทวนกองหนุน ผู้ที่เข้ารับราชการ ๒ ปี ๖ เดือน หลังจากนั้นจะปลดเป็นนายทหารประทวนกองหนุน จนถึงอายุ ๓๔ ปี

๖.๓.๓ สำหรับผู้ที่ไม่ถูกเรียกเกณฑ์เป็นทหารประจำการ จะต้องปฏิบัติงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง คือ กองกำลังป้องกันประเทศ หน่วยระวังเหตุ หรือฝ่ายตำรวจพิเศษ โดยไม่ต้องอยู่ที่หน่วยเต็มเวลา

๖.๓.๔ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ได้จากการคัดเลือกนายทหารประทวนกองหนุนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด

๖.๔ ระบบการควบคุม

๖.๔.๑ หน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลังเป็นผู้ควบคุมกำลังพลสำรอง

๖.๔.๒ เตรียมหมายเรียกพลพร้อมส่งได้ทันที แล้วใส่หีบเก็บไว้ โดยแบ่งพื้นที่ควบคุมออกเป็น ๒๓ พื้นที่ทั่วประเทศ

๖.๔.๓ พื้นที่ควบคุมมีศูนย์รวบรวมกำลังพลประมาณ ๑๐ - ๒๐ หน่วย มีเจ้าหน้าที่ประจำการ (๑๕ - ๒๐ คน) เพื่อเตรียมการในทางธุรการ

๖.๔.๔ การควบคุมลงไปถึงตำบล ทุกตำบลมีหัวหน้ากลุ่มรับผิดชอบกำลังพลสำรองประมาณ ๒๑ - ๓๐ คน

๖.๕ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๖.๕.๑ ระบบการเรียกพลหรือระดมพลมี ๒ ระบบ (ใช้แบบประเทศอิสราเอล) ดังนี้

๖.๕.๑.๑ ระบบไม่เปิดเผย (Silent System)

๖.๕.๑.๒ ระบบเปิดเผย (Public System)

๖.๕.๒ การเรียกพลหรือระดมพลกำหนดระยะเวลาให้กำลังพลสำรองพร้อมรบ ณ พื้นที่หน่วยได้ภายใน ๓๐ ชั่วโมง

๖.๖ ระบบการฝึกศึกษา

๖.๖.๑ เข้ารับการฝึกทบทวน ปีละไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน

๖.๖.๒ ในห้วงปีแรก จะเข้ารับการฝึกวิชาทหาร ๑๔ - ๒๑ วัน ๑ ครั้ง และเรียกพลเพื่อตรวจสอบ ๑ ครั้ง

๖.๖.๓ ในระยะเวลาที่เป็นกำลังพลสำรองของหน่วย ๑๓ ปี จะแบ่งออกฝึกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ฝึกระดับบุคคลเบื้องต้นหรือฝึกตามตำแหน่งหน้าที่ ๔ ปี หรือการฝึกระดับสูงหรือฝึกเป็นหน่วยมีระยะเวลา ๙ ปี

๖.๖.๔ ผู้บังคับหน่วยตั้งแต่ผู้บังคับกองพันขึ้นไป และฝ่ายอำนวยการ จะมีการฝึกเพิ่มเติมไม่น้อยกว่าปีละ ๒ ครั้ง

๖.๖.๕ กำลังพลสำรองเมื่อครบวาระ ๑๓ ปี จะไม่ถูกเรียกพลอีก แต่จะเป็นกำลังพลสำรองเสริมให้กับหน่วยที่ขาดอัตรา

๖.๗ ระบบการบรรจุและการใช้

๖.๗.๑ เนื่องจากเป็นประเทศเล็กและมีประชากรน้อย ฐานะเศรษฐกิจดี จึงมีนโยบายป้องกันตนเอง โดยช่วงเวลาเข้าศึกให้มากที่สุดจนกว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกประเทศ

๖.๗.๒ มีกำลัง ๓ กองพล เป็นกำลังประจำการ ๑ กองพล (พล.๓) กำลังพลสำรอง ๒ กองพล (พล.๖ และ พล.๙)

๖.๗.๓ มีกำลัง ๑ กองพลน้อยยานเกราะ เป็นกำลังประจำการ

๖.๗.๔ หน่วยสนับสนุนการรบต่าง ๆ ๑๗ กองพัน เป็นกำลังพลสำรอง

๖.๗.๕ พล.๖ และ พล.๙ บรรจุกำลังประจำการเฉพาะนายทหารสัญญาบัตร เพื่อให้สามารถดำเนินการฝึกได้ตามที่กำหนด

๖.๗.๖ การบรรจุอยู่ในระบบกำลังสำรอง ดังนี้

๖.๗.๖.๑ พลทหารกองหนุนและนายทหารประทวนกองหนุน อายุ ๓๔ ปี เมื่อฝึกครบวาระ ๑๓ ปี หลังจากนั้นเป็นกำลังพลสำรองเสริมให้กับหน่วยที่ขาดอัตรา

๖.๗.๖.๒ ส่วนนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน อายุ ๔๐ - ๕๐ ปี (ตามชั้นยศ)

๖.๘ สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง

๖.๘.๑ กำลังพลสำรองตามบัญชี เมื่อถูกเรียกเข้ารับการฝึกประจำปี จะได้รับสิทธิพิเศษในการบรรจุตำแหน่งงานในวงการพลเรือนก่อนผู้อื่น

๖.๘.๒ ระหว่างถูกเรียกพล รัฐบาลออกค่าฝึกงานให้เจ้าของกิจการหรือนายจ้างของกำลังพลสำรอง เป็นเวลา ๒ ปี

๖.๘.๓ ได้รับเบี้ยเลี้ยงระหว่างการเข้ารับการเรียกพล

จากข้อมูลระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศข้างต้นพบว่ารูปแบบของระบบกำลังพลสำรองที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่ในปัจจุบันมี ๒ รูปแบบ คือ แบบใช้กฎหมายบังคับ ได้แก่ ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์ และแบบอาสาสมัคร ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ ซึ่งระบบกำลังพลสำรองแต่ละรูปแบบย่อมมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละประเทศตามปัจจัยการพิจารณาที่แตกต่างกัน โดยระบบกำลังพลสำรองทุกประเทศจะมีองค์ประกอบหลัก ๕ ระบบย่อย คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ นอกจากนี้ในทุกประเทศ ต่างก็มีการดูแลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของกำลังพลสำรองด้วย

สรุป

จากการศึกษาหลักการของระบบกำลังพลสำรอง พบว่าระบบกำลังพลสำรองเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรอง โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ ซึ่งเป็นการเรียกกำลังพลสำรองทั้งหมดเข้ามารับราชการทหารตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการรับสมัครกำลังพลสำรองเข้าสู่ระบบหรือเข้าบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังพลของหน่วยที่กำหนดตามความสมัครใจ โดยมีเงื่อนไขและสิทธิกำลังพลต่าง ๆ ตามที่กำหนด (ปัจจุบันระบบกำลังพลสำรองของ ทร.

เป็นระบบใช้กฎหมายบังคับ) โดยการพิจารณากำหนดรูปแบบของระบบกำลังพลสำรองตามหลักการจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติ และสถานการณ์ของพลเมืองหรือกำลังพลสำรองของประเทศ อีกทั้งองค์ประกอบหลักของระบบกำลังสำรองนั้น สามารถจำแนกได้เป็น ๕ ระบบย่อย คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ ซึ่งแต่ละระบบย่อยจะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ จากการประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองในอนาคต พบว่าภัยคุกคามที่ ทร. จะต้องเผชิญในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า นอกจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมแล้ว ยังจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่อีกด้วย ในกรณีนี้ จากการศึกษาหลักการระบบกำลังพลสำรองของประเทศต่าง ๆ ทั้ง ๖ ประเทศ ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีระบบกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ พบว่ารูปแบบของระบบกำลังสำรองที่กองทัพต่างประเทศใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น มี ๒ รูปแบบ คือ แบบใช้กฎหมายบังคับ ได้แก่ ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์ และแบบอาสาสมัคร ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ โดยระบบกำลังสำรองทุกประเทศจะมีองค์ประกอบหลัก ๕ ระบบย่อย และต่างก็มีการดูแลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของกำลังพลสำรองเช่นเดียวกัน อนึ่ง ระบบกำลังสำรองแต่ละรูปแบบย่อมมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละประเทศ ตามปัจจัยการพิจารณาที่แตกต่างกัน ซึ่งในบทที่ ๔ จะได้ดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหารูปแบบระบบกำลังพลสำรองที่เหมาะสมสำหรับนำมาประยุกต์ใช้กับระบบกำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

บทที่ ๓

ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

กองทัพเรือเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของประเทศทางด้านการทหาร มีหน้าที่รับผิดชอบต่อต้านด้านความมั่นคงของชาติทางทะเลเพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติ โดยมีภาระหน้าที่ทั้งยามปกติและยามสงคราม การป้องกันประเทศในยามสงครามหรือในสถานการณ์ไม่ปกติจะต้องใช้กำลังพลจำนวนมาก โดยต้องสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมทั้งยังเป็นหลักประกันความพร้อมด้านความมั่นคงของชาติได้ระดับหนึ่ง และขณะเดียวกันจะต้องมีกำลังอีกส่วนหนึ่งเรียกว่ากำลังสำรองที่จัดเตรียมไว้ตั้งแต่ยามปกติเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว โดยต้องสามารถเรียกระดมสรรพกำลังเข้าประจำการได้อย่างทันที่เมื่อมีสงคราม ทั้งนี้ กำลังรบหลัก จะประกอบด้วยกำลังพลประจำการและกำลังพลสำรอง^๑

ความเป็นมาของระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

การดำเนินการเกี่ยวกับกำลังพลสำรองของ ทร. ได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๕ เป็นต้นมา การดำเนินการในระยะแรกนั้น เป็นการเรียกพลตามภูมิลำเนาเป็นหลักและทำการเรียกพลในลักษณะปีเว้นปี โดยแยกเป็นการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ จำนวน ๓ ครั้ง เรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร จำนวน ๘ ครั้ง ครั้งสุดท้ายทำการเรียกพลในปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดย ทร. ได้กำหนดให้ กร. นย. และ สอ.รฟ. รับผิดชอบการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร สลับหมุนเวียนการฝึกหน่วยละ ๑ ปี^๒

ระบบกำลังพลสำรองได้เริ่มมีการพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๐ เป็นต้นมา ซึ่งในขณะนั้น ทร. ได้มีการประชุมชี้แจงการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังและได้ดำเนินการจนถึงขั้นตอนที่ กพ.ทร. ได้จัดส่งรายชื่อกองหนุนให้กับหน่วยในส่วนกำลังรบ คือ กร. และ นย. แต่การดำเนินการยังมีได้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในภายหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๓ - ๒๕๓๒ ก็ไม่ปรากฏหลักฐานการดำเนินการเรื่องนี้อีก

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๕ ทร. ได้กำหนดให้ดำเนินการเรียกพลเพื่อตรวจสอบเพียงอย่างเดียวปีเว้นปีและให้เร่งรัดพัฒนาระบบกำลังสำรองให้สำเร็จบรรลุผลเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้เรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง ดังนั้นในปี พ.ศ.๒๕๓๗ กพ.ทร. และ ยก.ทร. จึงได้ประสานงานร่วมกันในการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งต่อมา ทร. ได้อนุมัติหลักการในการจัดทำระบบกำลังสำรอง ซึ่งได้ถือปฏิบัติมาจนปัจจุบัน

^๑ นาวาเอก บำรุง นนทะราช. “การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”. (เอกสารประจำภาคของ น.ศ.วทร.รุ่นที่ ๔๔ พ.ศ.๒๕๕๔). หน้า ๔.

^๒ กองทัพเรือ. “แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙”. ๒๕๕๕. หน้า ๒๕.

หลักการเกี่ยวกับระบบกำลังสำรองของ ทร. ได้รับอนุมัติแล้ว เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ ได้นำไปสู่การออกระเบียบ ทร. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๙ โดยในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ ทร. ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาและทดสอบระบบนี้เป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้นำไปฝึกทดสอบระบบ ๆ กับ กร. นย. และ สอ.รฝ. ซึ่งได้ดำเนินการใช้ในช่วงการฝึกยุทธวิธีร่วมกองเรือของ กร. และ สอ.รฝ. รวมทั้งการฝึกยุทธวิธี กรมทหารปืนใหญ่ กองพลนาวิกโยธิน นย. โดยเน้นกำลังพลประจำการเสริมเป็นหลักก่อน สำหรับระบบกำลังสำรองในภาพรวมได้วางแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทร. โดยมีการวางระบบไว้ ๕ ระบบ คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้

การประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือในอนาคต

กท.ได้มีการวิเคราะห์และประเมินสถานะแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การพัฒนาระบบกำลังสำรองของ กท. แล้ว มีบทสรุปของภัยคุกคามในภาพรวม คือ แม้โอกาสที่ ประเทศไทยจะเผชิญกับสงครามอย่างเต็มรูปแบบในระยะเวลายังไกลนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้น แต่รูปแบบ การใช้กำลังทหารที่เป็นเปลี่ยนจากลักษณะภัยคุกคามรูปแบบเดิมเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และความเป็นไปได้ในความขัดแย้งที่มีความรุนแรงระดับต่ำ หรือ Low Intensity Conflict อันอาจ จะเกิดจากสาเหตุสำคัญ คือปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลที่ยังไม่มีความชัดเจน จะมีการ พัฒนาการและขยายขอบเขตเป็นการเผชิญหน้ากันของกำลังรบ ในหลายมิตินำไปสู่การใช้กำลังทหาร ขนาดใหญ่ได้อย่างไรก็ตามภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหารของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยภัยคุกคามจากยาเสพติดยังคงมี ความรุนแรงมากขึ้นเกือบทุกพื้นที่ของประเทศไทย เนื่องจากการสู้รบระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า และความไม่เสถียรภาพในพื้นที่ชายแดนส่งผลให้มีความต้องการรายได้จากยาเสพติดนำไปใช้ในการ ซื้ออาวุธเพื่อสนับสนุนการต่อสู้ทางทหารนอกจากนั้นปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและ ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ ก็ถือเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชายแดนทั้งทางบก ทางทะเล อย่างหลีกเลี่ยงมิได้^๓ ทั้งนี้ กท. ได้กำหนดภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ของประเทศไว้ ๒ รูปแบบ คือ ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) ซึ่งเป็นภัยคุกคาม ที่เกิดจากปัญหาภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดน ของประเทศ โดยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้านการทหารเป็นหลัก เนื่องจากรูปแบบ ของการรุกรานจะมีความชัดเจนในเส้นเขตแดน จึงเป็นภัยคุกคามที่ต้องใช้กองทัพเป็นกลไกหลัก ในการแก้ไขปัญหา และภัยคุกคามรูปแบบที่สอง คือ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non- Traditional Threat) ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายนอกประเทศ กับปัจจัยภายในประเทศ เป็นภัยคุกคามที่มีการก่อตัวมายาวนานและกำลังขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

^๓ กระทรวงกลาโหม. “แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔”.

โดยภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ได้แก่ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาการก่อการร้าย ความแปรปรวนของธรรมชาติ และอุบัติเหตุขนาดใหญ่ รวมถึงภัยคุกคามที่มีขึ้นเกิดจากกำลังทหาร เช่น ยาเสพติด แรงงานต่างด้าว ภัยทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น

ในส่วนของ ทร. นั้น ได้ดำเนินการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ต้องเผชิญในอีก ๑๐ ปีข้างหน้าแล้ว^๕ มีดังนี้

๑. ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางทหาร อันเนื่องมาจาก

๑.๑ ปัญหาเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเลและพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความเปราะบางทางการเมืองที่ยังคงไม่มีความชัดเจนในหลายพื้นที่

๑.๒ ปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน

๒. ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ได้แก่

๒.๑ ปัญหาการล่องละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์

๒.๒ ปัญหาความแตกแยกในสังคมไทย

๒.๓ ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๔ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้าอาวุธ การค้ายาเสพติด การค้ำมนุษย์ การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ และการก่อการร้ายสากล

๒.๕ ปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๖ ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง

๒.๗ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ

๒.๘ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ

๒.๙ ปัญหาโรคระบาดและโรคติดต่อ

จากการตรวจสอบและประเมินสถานะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังสำรองในอนาคตข้างหน้า สามารถสรุปได้ว่า ภัยคุกคามที่ ทร. จะต้องเผชิญในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า นอกจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมแล้วยังคงจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่อีกด้วย

แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม

กท. ได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรอง พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ เพื่อให้กองทัพไทย (ทท.) และเหล่าทัพต่าง ๆ นำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแผนแม่บทฯ ดังกล่าว มีเป้าหมายโดยรวมที่สำคัญ ได้แก่ ให้มีระบบกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ในยามปกติ หน่วยในระบบกำลังสำรองบรรจุกำลังพลสำรองลงในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยได้ครบตามอัตราเต็ม กำลังพลสำรองสามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือพัฒนาระบบกำลังสำรองโดยมุ่งเน้นที่กำลังพลสำรองให้สามารถเรียกพลหรือระดมพลได้ครบตามอัตราเต็มหรืออัตราสงครามด้วยความรวดเร็ว และพร้อมเข้าปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ^๕ โดยแผนแม่บทฯ ข้างต้นมีบทสรุป

^๕ กองทัพเรือ. “นโยบายผู้บัญชาการทหารเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘”. หน้า ๒.

^๕ กระทรวงกลาโหม. “แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙”. หน้า ๔๔.

สาระสำคัญประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบกำลังสำรองของ กท. และการแบ่งมอบความรับผิดชอบ ในการนี้ กท. ได้แบ่งมอบความรับผิดชอบให้แก่ ทร. ดำเนินการพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อย ให้เป็นไปตามหลักนิยม ให้หน่วยกำลังที่มีความพร้อมทางด้านบัญชีอย่างแท้จริง (ครบตามอัตราเต็ม) สามารถเรียกพลหรือระดมพลได้ทันเวลาตามแผนป้องกันประเทศ และพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองให้สามารถปฏิบัติภารกิจร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงศึกษาแนวทางการใช้กำลังพลสำรองเพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาภัยในรูปแบบใหม่ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม

แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทร. พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ เป็นผลจากการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ อย่างรอบคอบ มุ่งจัดทำให้มีความกระชับชัดเจนและปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ กท. และเป็นไปตามนโยบายของ ทร. ที่กำหนดไว้เพื่อเตรียมกำลังสำรองให้พร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจทดแทนกำลังพลประจำการตามที่ ทร. ต้องการ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การมีระบบกำลังสำรอง ที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ในยามปกติ หน่วยในระบบกำลังสำรองบรรจุกำลังพลสำรองลงในบัญชีบรรจุกำลังพลของหน่วยได้ครบตามอัตราเต็ม กำลังพลสำรองสามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังพลประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางในการใช้กำลังพลสำรองที่ชัดเจน ตามขั้นตอนการใช้กำลังป้องกันประเทศ มีการวางแผนงาน/โครงการพัฒนาระบบกำลังสำรองครอบคลุม ทั้ง ๕ ระบบย่อย พัฒนาระบบกำลังสำรองโดยมุ่งเน้นที่กำลังพลสำรอง ให้สามารถเรียกหรือระดมพลได้ตามอัตราเต็ม / อัตราสงครามด้วยความเร็ว และพร้อมเข้าปฏิบัติการรบได้ทันที ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังสำรองทั้ง ๕ ระบบย่อย ให้ทุกระบบดำเนินการไปได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการให้สิทธิประโยชน์และการสวัสดิการแก่กำลังพลสำรอง ที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลองความพร้อมและการระดมพลอย่างเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วยในระบบกำลังสำรอง และสามารถนำไปใช้เป็นเป้าหมายในการผลิตกำลังพลสำรองประเภท นศท. ให้สอดคล้องกับความต้องการของ ทร. ต่อไป รวมถึงทบทวนแนวทางการรับสมัครกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารชั่วคราว นำระบบการตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินผล มาช่วยในการกำกับดูแลการดำเนินงานกิจการพลเรือน และประชาสัมพันธ์การพัฒนาระบบกำลังสำรองต่อเนื่องครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปรับปรุงระเบียบ ทร. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๙ ให้มีความเหมาะสมทันสมัย

นโยบายด้านกำลังพลสำรองและแนวทางการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

นอกเหนือจากแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรอง กท. และ ทร. ข้างต้นแล้ว ยังคงมีแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในด้านกำลังพลสำรอง รวมทั้งแนวทางและขั้นตอนการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. ดังนี้

๑. แผนผืนีกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อรองรับนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ในกรณีการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญกับภาวะของการสู้รบและภาวะสงครามที่ฝ่ายทหารจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการผืนีกกำลังและทรัพยากรเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างประสานสอดคล้องและเป็นระบบตามภาระหน้าที่และขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงาน โดยได้มีการกำหนดแนวความคิดในการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหารในด้านกำลังพลสำรองให้สามารถจัดเตรียมและดำเนินงานด้านกำลังพลสำรองไว้ตั้งแต่ในภาวะปกติ สำหรับบรรจุเสริมกำลังให้แก่หน่วยงานที่ได้รับมอบกิจตามแผนป้องกันประเทศให้เต็มตามอัตราสงคราม และสำหรับใช้ในกรณีอื่น ๆ ภายใน ๗๒ ชั่วโมง^๖ ตลอดจนได้แบ่งการปฏิบัติออกเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นระดมสรรพกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ และขั้นการส่งมอบ

๒. แผนยุทธศาสตร์ ทร. พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นแผนบริหารราชการของ ทร. ที่ถ่ายทอดจากยุทธศาสตร์ ทร. พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๖๐ ลงสู่การปฏิบัติในห้วงระยะเวลา ๔ ปี ในด้านการกำลังพล มีการกำหนดทิศทางแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงกระบวนการการบริหารทรัพยากรบุคคล ทร. โดยกำหนดให้ดำเนินการพัฒนากำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นระบบการฝึกและศึกษาให้กับกำลังพลสำรองเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ทดแทนกำลังพลประจำการได้ในระดับที่ต้องการ^๗

๓. แนวทางการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อให้การจัดเตรียมกำลังพลสำรองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกันแผนป้องกันประเทศ ทร. จึงได้มีการกำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองในการป้องกันประเทศ ซึ่งสรุปได้ว่าการพิจารณาจัดกำลังสำรองเพื่อบรรจุลงในกำลังพลสำรองในการป้องกันประเทศ ซึ่งสรุปได้ว่าการพิจารณาจัดกำลังสำรองเพื่อบรรจุลงในตำแหน่งต่าง ๆ ของ ทร. นั้น จะเน้นการบรรจุกำลังสำรองประเภทกำลังพลสำรองเป็นหลัก โดยในแนวทางการใช้กำลังพลสำรองในการป้องกันประเทศ ตามลำดับ^๘ ดังนี้

๓.๑ เสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการ โดยในยามปกติจะบรรจุกำลังพลประจำการของหน่วยและกำลังพลประจำการเสริมจากหน่วยต่าง ๆ หากยังไม่พอให้บรรจุกำลังพลสำรองรุ่นใหม่ ๆ ให้เต็มตามอัตราเพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้ทันทีโดยไม่ต้องฝึกทบทวน

๓.๒ ทดแทนกำลังที่สูญเสีย โดยการเตรียมกำลังพลสำรองไว้สำหรับทดแทนการสูญเสียเป็นบุคคลและเป็นหน่วยในรูปกองร้อยทดแทนของกองพล หรือกองพันทดแทนของกองทัพที่จะต้องจัดตั้งขึ้นในยามสงคราม

๓.๓ ขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ ในยามสงครามจะต้องมีการขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่จึงต้องเตรียมกำลังพลสำรองไว้สำหรับขยายกำลังตั้งแต่ยามปกติ

^๖ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “แผนผืนีกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ”. หน้า ๕๔.

^๗ กองทัพอเรือ. “แผนยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๘”. หน้า ๓๒.

^๘ กองทัพอเรือ. “อทร.๑๐๐๗ ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๔๓”. หน้า ๘.

๔. แนวความคิดและขั้นตอนในการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ การปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศของ ทร. ได้จัดแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นปกติ ขั้นตอบโต้ และขั้นป้องกันประเทศ โดยการดำเนินการตามแผนฯ ในด้านกำลังพลนั้น มีแนวความคิดที่จะใช้กำลังพลประจำการเป็นหลัก ส่วนกำลังพลสำรองจะใช้เสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการ ทดแทนกำลังที่สูญเสีย และขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ สำหรับการใช้กำลังพลพลเรือจะดำเนินการเป็นลำดับสุดท้าย ในการนี้ การบรรจุกำลังพลให้แก่หน่วยต่าง ๆ ในยามปกตินั้น จะดำเนินการตามนโยบายการบรรจุกำลังพลของ ทร. คือหน่วยในส่วนกำลังรบ บรรจุกำลังพลไม่เกินร้อยละ ๘๐ ของอัตรา หรือบรรจุตามอัตราลดของหน่วยที่กำหนดเป็นอัตรากาการจัดและยุทธโศปกรณ์ (อจย.) และหน่วยอื่น ๆ บรรจุกำลังพลไม่เกินร้อยละ ๗๐ ของอัตรา ส่วนแนวความคิดและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังพลสำรองตามแผนฯ^๔ รายละเอียดแสดงตามแผนภาพที่ ๒-๑ ในหน้า ๔๖ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๔.๑ ขั้นปกติ (สถานการณ์ปกติ) หน่วยต่าง ๆ จะต้องจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง (ตพ.๕) ตามระเบียบ ทร. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๙ ให้มีความพร้อม และหน่วยเตรียมกำลังรบ ซึ่งประกอบด้วย กร. นย. และ สอ.รฟ. ทำการตรวจสอบสถานภาพความพร้อมของกำลังพลสำรองอย่างต่อเนื่อง และวางแผนทำการฝึกทบทวนกำลังพลดังกล่าวให้มีความพร้อมตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง ด้วยการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เป็นประจำทุกปี และขั้นปกติ (สถานการณ์วิกฤติ) เมื่อมีการกำหนดวันวิกฤติ (วัน ว.) หน่วยเตรียมกำลังรบ จะดำเนินการวางแผนการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม เพื่อเป็นการทดสอบแผนป้องกันประเทศ และให้กำลังพลสำรองเตรียมพร้อมรับกับภาวะสงครามที่อาจจะเข้ามาถึงในเวลาอันใกล้

๔.๒ ขั้นโต้ตอบ (วัน ต.)

๔.๒.๑ ส่วนกำลังรบ และเตรียมกำลังรบ ทบทวน/ปรับปรุงบัญชีบรรจุกำลัง ให้มีการบรรจุกำลังพร้อมปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ โดยจัดเตรียมบัญชีบรรจุกำลังให้พร้อมเต็มอัตราสงคราม

๔.๒.๒ กพ.ทร. พิจารณาบรรจุกำลังพลประจำการเสริมให้แก่หน่วยต่าง ๆ ตามบัญชีบรรจุกำลัง และเตรียมการตามแผนการระดมพล ทั้งนี้ การระดมพล จะกระทำเมื่อมีพระราชโองการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการระดมพล ซึ่งจะกำหนดเป็นวันระดมพล (วัน ร.) โดยการระดมพล จะดำเนินการ ดังนี้

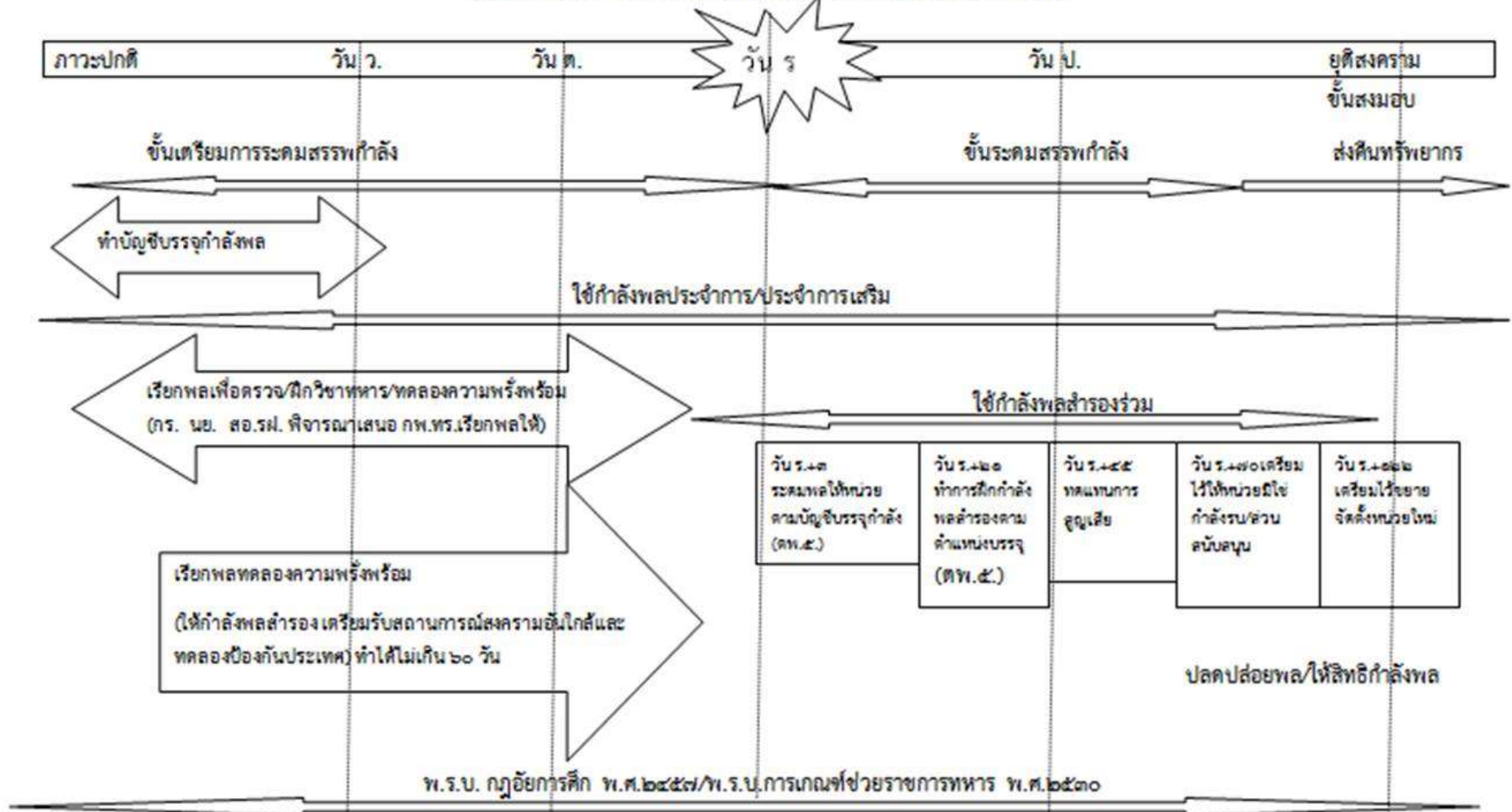
๔.๒.๒.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมพลให้แก่ส่วนกำลังรบ เพื่อเสริมกำลัง ให้เต็มอัตรา จะต้องดำเนินการระดมพลให้แก่หน่วยตามบัญชีบรรจุกำลัง ตั้งแต่วันที่ วัน ร. ถึง วัน ร.+ ๓๔.๒.๒.๒

๔.๒.๒.๒ ขั้นตอนที่ ๒ การฝึกกำลังพลสำรองให้แก่ส่วนกำลังรบโดยฝึกทบทวนกำลังพลสำรองทั้ง นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และพลทหาร ซึ่งศูนย์ฝึกกำลังทดแทนของ ทร. จะดำเนินการตั้งแต่วันที่ วัน ร.+๔ ถึง วัน ร.+๒๑

๔.๒.๒.๓ การระดมพลเพื่อทดแทนกำลังพลที่เกิดจากการสูญเสีย ในขั้นต้นส่วนกำลังรบ ให้เพิ่มอีกร้อยละ ๒๐ ของอัตราเต็มของหน่วย ซึ่งกำลังพลประเภทนี้จะต้องพร้อมทดแทนกำลังได้ใน วัน ร.+๔๕

^๔ กองทัพเรือ. “แผนป้องกันประเทศด้านใต้ของกองทัพเรือ (แผนศรีวิชัย ๒) แผนวง ง การกำลังพล”. หน้า ง - ๑.

แผนภาพที่ ๒-๑ ขั้นตอนการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ

ที่มา : แผนป้องกันประเทศด้านใต้ของกองทัพเรือ (แผนศรีวิชัย ๒) กรมยุทธการทหารเรือ กองทัพเรือ

๔.๒.๒.๔ การระดมพลให้แก่หน่วยที่มีใช้ส่วนกำลังรบและส่วนสนับสนุนของ ทร. ให้พร้อมภายใน วัน ร.+๗๐

๔.๒.๒.๕ การระดมพลเพื่อขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ ให้พร้อมภายใน วัน ร.+๑๒๒

๔.๒.๒.๖ กร. นย. สอ.ร.ฝ. โรงเรียนนายเรือ(ร.ร.นร.)และกรมยุทธศึกษาทหารเรือ(ยศ.ทร.) จัดตั้งศูนย์ฝึกกำลังทดแทนของ ทร. ตั้งแต่ วัน ร. เพื่อเตรียมการรับและฝึกกำลังพลสำรองที่จัดเตรียมไว้เป็นกำลังพลทดแทนการสูญเสีย ให้สามารถทดแทนกำลังได้ทันทีในทุกขั้นตอน

๔.๓ ชั้นป้องกันประเทศ (วัน ป.)

๔.๓.๑ กพ.ทร. พิจารณาบรรจุกำลังพลประจำการเสริมให้แก่หน่วยต่าง ๆ ตามบัญชีบรรจุกำลัง และประสานศูนย์ฝึกทดแทน เพื่อให้ดำเนินการส่งมอบกำลังพลสำรองตามห้วงเวลาที่กำหนด

๔.๓.๒ หน่วยที่ยังมิได้จัดตั้ง แต่มีแผนไว้ให้จัดตั้งเพื่อปฏิบัติตามแผนยุทธการหรือแผนป้องกันประเทศ ซึ่งในแผนได้กำหนดให้หน่วยที่ยังมิได้จัดตั้งนั้น อยู่ในสังกัดหน่วยใด ให้หน่วยนั้นดำเนินการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังไว้ให้พร้อมด้วย

จากนโยบายของหน่วยเหนือและแนวความคิดในการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ทร. จะต้องดำเนินการเรียกพลหรือระดมพลเพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการตามบัญชีบรรจุกำลังให้ได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร.+๓) เมื่อมีคำสั่งเรียกพลหรือระดมพล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ให้มีความกระชับ ชัดเจน และปฏิบัติได้จริง รวมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนากำลังพลสำรองของ กท. และเป็นไปตามนโยบายของ ทร. เป้าหมายหลัก คือ การเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการให้เต็มตามอัตราเพื่อสามารถปฏิบัติการได้ทันทีโดยไม่ต้องฝึกทบทวนเป็นการทดแทนกำลังพลที่สูญเสีย เมื่อเกิดภาวะสงคราม รวมทั้ง ต้องเตรียมกำลังพลสำรองไว้สำหรับขยายกำลัง โดยมีแผนและเตรียมการตั้งแต่นโยบายปฏิบัติ ดังนั้น ระบบกำลังพลสำรองจะต้องมีประสิทธิภาพ มีแนวทางที่ชัดเจนสามารถเรียกระดมพลได้ตามอัตราด้วยความรวดเร็ว การให้สิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต้องพร้อมดำเนินการทันทีเมื่อมีการเรียกพล

การจะได้กำลังพลสำรองที่มีประสิทธิภาพ ต้องทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดระบบกำลังพลสำรองขาดประสิทธิภาพ และทำการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นให้หมดไป ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะทราบได้ก็ต้องมีการใช้วิธีต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งปัญหาเหล่านั้น ซึ่งเมื่อทราบถึงปัญหาก็กต้องดำเนินการหาวิธีในการขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุด การจะทราบปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อรับทราบถึงปัญหาประกอบด้วย

๑. การประชุมหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบกำลังพลสำรอง ซึ่งกองทัพเรือได้มีการจัดประชุมขึ้นเพื่อรับทราบแนวทางการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. กำลังพลสำรองขึ้นเมื่อ ๑๐ ส.ค.๕๘ มีสาระสำคัญประกอบด้วย

๑.๑ กำหนดแนวทางการกำลังพลสำรองของ ทร. ให้เป็นไปตามที่ ทร. อนุมัติไว้ เมื่อ ๔ ก.พ.๕๓ กำหนดแนวทางการกำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ ตามลำดับดังนี้

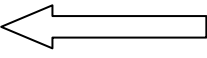
๑.๑.๑ เสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการ โดยในยามปกติจะบรรจุกำลังพลประจำการของหน่วยและกำลังพลประจำการเสริมจากหน่วยต่าง ๆ หากยังไม่พอให้บรรจุกำลังพลสำรองรุ่นใหม่ ๆ ให้เต็มตามอัตราเพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้ทันที โดยไม่ต้องฝึกทบทวน

๑.๑.๒ ทดแทนกำลังที่สูญเสีย โดยการเตรียมกำลังพลสำรองไว้สำหรับ ทดแทนการสูญเสียเป็นบุคคลและเป็นหน่วยในรูปกองร้อยทดแทนของกองพล หรือกองพันทดแทนของกองทัพ ที่จะจัดตั้งขึ้นในยามสงคราม

๑.๑.๓ ขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ ในยามสงครามจะต้องมีการขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ จึงต้องเตรียมกำลังพลสำรองไว้สำหรับขยายกำลัง โดยมีแผนและเตรียมการตั้งแต่วามปกติ

๑.๒ ลำดับขั้นตอนในการบรรจุกำลังพลในบัญชีบรรจุกำลังพลให้กับหน่วยต่าง ๆ ใน ทร. ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนดังนี้

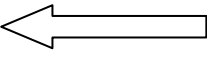
๑.๒.๑ ขั้นที่ ๑

<p>ทรภ.๑ - ๓ ศปก.ทร. และ ศปก.ทรภ.๑ - ๓</p>	<p style="text-align: center;"></p> <p>จะได้รับการบรรจุกำลังพลประจำการเสริมให้เต็มอัตรา หน่วยต่าง ๆ ใน ทร. ตามลำดับ คือ</p>	<p>๑. กร. นย. และ สอ.รฝ. ๒. หน่วยในส่วนศึกษาและวิจัย ๓. หน่วยในส่วนบัญชาการ ๔. หน่วยในส่วนยุทธบริการ</p>
--	---	--

๑.๒.๒ ขั้นที่ ๒

<p>กร. นย. สอ.รฝ. รฐท.สส. รฐท.กท. และ อศ.</p>	<p>จะได้รับการบรรจุกำลังพลประจำการเสริม และ/หรือกำลังพลสำรองให้เต็มตามอัตราจาก หน่วยต่าง ๆ ใน ทร. ตามลำดับ คือ</p>	<p>๑. หน่วยในส่วนศึกษาและวิจัย ส่วนบัญชาการ และส่วนยุทธบริการ เท่าที่จะจัดสรรให้ได้ ๒. กำลังพลสำรอง</p>
---	--	---

๑.๒.๓ ขั้นที่ ๓

<p>กรม สท.ทร. อร. อล.ทร. สพ.ทร. พธ.ทร. ขส.ทร. และ วศ.ทร.</p>	<p style="text-align: center;"></p> <p>จะได้รับการบรรจุกำลังพลประจำการเสริม และ/หรือกำลังพลสำรองเพิ่มเติมในอัตราที่หน่วยมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในยามสงครามจาก หน่วยต่าง ๆ ใน ทร. ตามลำดับ คือ</p>	<p>๑. หน่วยในส่วนศึกษาและวิจัย ส่วนบัญชาการ และส่วนยุทธบริการ เท่าที่จะจัดสรรให้ได้ ๒. กำลังพลสำรอง</p>
--	---	---

๑.๓ การมี พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง จะทำให้การเรียกพลดีขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันใช้ข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ.๑๕๑๔ ซึ่งอ้างอิงจาก พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ มาตราที่ ๓๖ กำหนดให้ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารหรือเพื่อทดลองความพร้อมและในการระดมพล การเรียกเข้ารับราชการทหารให้ กท. จัดเตรียม และให้ มท. เรียกส่งทหารให้ กท. ซึ่งเดิมมุ่งเน้น “เรียกกำลังพลสำรองเข้าบรรจุหน่วยเมื่อชาติอยู่ในสถานการณ์คับขันเพื่อขยายกำลังอัตราสงคราม” ส่วน พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง (ฉบับใหม่) เพิ่มมาตรา ๒๔ “การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการให้กระทำได้ในกรณีจำเป็นเพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้าปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของ กท. ในการปฏิบัติการกิจที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญเป็นการเฉพาะ หรือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาจากภัยพิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำเป็นการชั่วคราวและเท่าที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการกิจตามที่คำสั่งเรียกเท่านั้น” กล่าวสรุป พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง (ฉบับใหม่) จะทำให้ กท. สามารถเรียกกำลังพลสำรองได้ตั้งแต่มกราคม

๒. จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องระบบกำลังพลสำรอง ซึ่ง ทร. ได้อนุมัติให้ กท.ทร. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องระบบกำลังพลสำรอง โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในระบบกำลังพลสำรองของ ทร. การจัดทำบัญชีบรรจุกำลังของหน่วย การกำหนดตำแหน่งและการบรรจุกำลังพลประจำการเสริม และการกำหนดจำนวนความต้องการกำลังพลสำรอง เพื่อให้มีกำลังพลเพียงพอสามารถปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศ รวมทั้งรับทราบปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง และข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง (ตพ.๕) มีการบรรยายหัวข้อ ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. การจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง แผนการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ประจำปี ๒๕๕๙ พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง พ.ศ.๒๕๕๘ ระบบสนับสนุนข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (HRMISS) แผนป้องกันประเทศและแนวทางใช้กำลังพลสำรองของ ทร. โดยการสัมมนาได้จัดแบ่งผู้เข้าร่วมการสัมมนาออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ส่วนบัญชาการ กลุ่มที่ ๒ ส่วนกำลังรบ/ส่วนการศึกษาและวิจัย และกลุ่มที่ ๓ ส่วนยุทธบริการ เพื่อถกแถลงและแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญ

๒.๑ กท.ทร. ได้กำหนดแผนงานการดำเนินการในการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการร่วมกับ นขต.ทร. ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังพลประจำการ กำลังพลประจำการเสริม และกำลังพลสำรองได้ทราบตำแหน่งหน้าที่ของตนในบัญชีบรรจุกำลัง และใช้เป็นหลักฐานแทนการลงคำสั่งย้ายกำลังพลจำนวนมาก เมื่อจะต้องเข้าปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศ อีกทั้งในส่วนกำลังรบสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนยุทธการและแผนป้องกันประเทศได้ทันเหตุการณ์

๒.๒ การกำหนดตำแหน่งกำลังพลประจำการเสริมในบัญชีบรรจุกำลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงสภาพในการปฏิบัติการของหน่วย และส่งมอบกำลังพลประจำการเสริมให้กับหน่วยใช้กำลังและหน่วยเตรียมกำลังของ ทร. ในสภาวะสงครามหรือประกาศใช้แผนป้องกันประเทศ โดยให้หน่วยต่าง ๆ กำหนดตำแหน่งงานที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องคงไว้สำหรับปฏิบัติงานในสภาวะสงคราม ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นตำแหน่งอัตราที่ปิดการบรรจุและระงับการบรรจุตามการกำหนดสัดส่วนการบรรจุกำลังพลตามโครงสร้างของ ทร.

๒.๓ การทบทวน แก้ไข และปรับปรุงข้อมูลบัญชีบรรจุกำลัง กพ.ทร.ได้แจ้งให้ นขต.ทร. ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลบัญชีบรรจุกำลังในระบบสารสนเทศ (HRMISS) หัวข้อระบบงานกำลังพลสำรอง หัวข้อย่อยกำหนดประจำการเสริมถาวรหรือเลือกประจำการเสริมถาวร

๓. จากแบบสอบถามกำลังพลสำรองที่ได้เข้ารับการฝึกทบทวนตามหน่วยต่าง ๆ เพิ่มให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ดำเนินการทำแบบสอบถามแก่กำลังพลสำรองที่เข้ารับการฝึกทบทวน พอสรุปผลวิเคราะห์ได้ดังนี้

๓.๑ ผลการสำรวจความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากกำลังพลสำรอง จำนวน ๗๐ คน ที่เรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารในส่วนของ กร. ณ กพร.กร. อ.สัตหีบ จว.ชลบุรี ในระหว่าง ๒๓ เม.ย. - ๓ พ.ค.๕๕ และในส่วนของ สอ.รฝ. อ.สัตหีบ จว.ชลบุรี ในระหว่าง ๑๕ มี.ค. ถึง ๒๔ มี.ค.๖๐ ได้ผลดังนี้

๓.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ดังนี้

๓.๑.๑.๑ การวิเคราะห์ร้อยละและความภาคภูมิใจและไม่ภาคภูมิใจ
ประมาณการร้อยละจาก

ความภาคภูมิใจ = ผลรวมจำนวนความคิดเห็นในช่องมากที่สุด (๕) และมาก (๔)

ความไม่ภาคภูมิใจ = ผลรวมจำนวนความคิดเห็นในช่องปานกลาง (๓) น้อย (๒) และน้อยที่สุด (๑)

๓.๑.๑.๒ การวิเคราะห์ระดับความภาคภูมิใจ ประมาณค่าระดับจากผลคะแนน คือ

ความภาคภูมิใจสูงมาก = คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐

ความภาคภูมิใจสูง = คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙

ความภาคภูมิใจปานกลาง = คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙

ความภาคภูมิใจต่ำ = คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙

ความภาคภูมิใจต่ำมาก = คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรอง
ของกองทัพเรือได้ผลดังตาราง ๓ - ๑

ตาราง ๓ - ๑ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

รายการ	ความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					X	SD	ระดับ
	๑	๒	๓	๔	๕			
ความภาคภูมิใจจากทงที่ได้ทำหน้าที่ กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	-	๑ (๑.๔)	๒ (๒.๙)	๒๔ (๓๔.๓)	๔๓ (๖๑.๔)	๔.๕๖	.๖๓	สูง มาก
๑. ท่านคิดว่าตนเองมีเกียรติ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังพล สำรองของกองทัพเรือ	-							
๒. ท่านคิดว่าความเป็นกำลังพล สำรองของกองทัพเรือคือ การทำหน้าที่ที่สำคัญของ ประเทศชาติ	-	-	๔ (๕.๗)	๓๕ (๕๐.๐)	๓๑ (๔๔.๓)	๔.๓๙	.๖๐	สูง
๓. ท่านคิดว่าทงได้เป็น กำลังพลสำรองของ กองทัพเรือ ถือเป็น ประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า	-	-	๑ (๑.๔)	๓๑ (๔๔.๓)	๓๘ (๕๔.๓)	๔.๕๓	.๕๓	สูง มาก
๔. ท่านมีความรู้สึกที่ดีใน การเป็นกำลังพลสำรอง ของกองทัพเรือ	-	-	๑ (๑.๔)	๓๑ (๔๔.๓)	๓๘ (๕๔.๓)	๔.๕๒	.๕๓	สูง มาก
๕. ท่านคิดว่าประเทศชาติ ได้ประโยชน์จากการที่ ตนเองได้เป็นกำลังพล สำรองของกองทัพเรือ	-	-	๖ (๘.๖)	๔๐ (๕๗.๑)	๒๔ (๓๔.๓)	๔.๒๖	.๖๑	สูง
รวม	-	(๐.๓)	(๔.๐)	(๔๖.๐)	(๔๙.๗)	(๔.๔๕)	.๔๓	
ความภาคภูมิใจที่เกิดจาก ผลสะท้อนสังคม								
๑. ท่านคิดว่าทงที่ตนเอง เป็นกำลังพลสำรองของ กองทัพเรือทำให้ได้รับการ ยกย่องหรือชื่นชมจาก ครอบครัว	-	-	๑๒ (๑๗.๑)	๓๖ (๕๑.๔)	๒๒ (๓๑.๔)	๔.๑๔	.๖๙	สูง
๒. ท่านคิดว่าคนอื่น ๆ เห็นว่า ท่านมีเกียรติและศักดิ์ศรี จากการเป็นกำลังพลสำรอง ของกองทัพเรือ	-	-	๑๗ (๒๔.๓)	๒๙ (๔๑.๔)	๒๔ (๓๔.๓)	๔.๑๐	.๗๖	สูง

ตาราง ๓ - ๑ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และรับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ (ต่อ)

รายการ	ความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					X	SD	ระดับ
	๑	๒	๓	๔	๕			
๓. ท่านคิดว่าการเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเป็นการทำหน้าที่ของพลเมืองที่ประชาชนทั่วไปให้การยกย่อง	-	-	๑๔ (๒๐.๐)	๓๕ (๕๐.๐)	๒๑ (๓๐.๐)	๔.๑๐	.๗๑	สูง
๔. ท่านคิดว่าตนเองจะสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจอันเนื่องมาจากเคยรับการฝึกเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ	-	-	๖ (๘.๖)	๓๑ (๔๔.๓)	๓๓ (๔๗.๑)	๔.๓๙	.๖๔	สูง
รวม	-	-	(๑๗.๕)	(๔๖.๘)	(๓๕.๗)	๔.๑๘	.๕๗	สูง
รวมทุกด้าน	-	(๐.๒)	(๑๐.๗)	(๔๖.๔)	(๔๒.๗)	๔.๓.๒	.๔๖	สูง

สรุปรวม : ร้อยละความภาคภูมิใจ = ๘๙.๑ ร้อยละความไม่พอใจ = ๑๐.๙

ค่าเฉลี่ยความภาคภูมิใจ = ๔.๓๒

ระดับความภาคภูมิใจ = ระดับสูง

จากตารางที่ ๓ - ๑ พบว่า กำลังพลสำรองมีความภาคภูมิใจต่อการมาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ร้อยละ ๘๙.๑ ไม่ภาคภูมิใจร้อยละ ๑๐.๙ โดยมีระดับความภาคภูมิใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (X = ๔.๓๒) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความภาคภูมิใจจากการได้ทำหน้าที่กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ และด้านความภาคภูมิใจที่เกิดจากผลสะท้อน ก็พบว่ามีความภาคภูมิใจอยู่ในระดับสูงทั้ง ๒ ด้าน เช่นเดียวกัน (X = ๔.๔๕ และ X = ๔.๑๘)

๓.๑.๒ ผลการเปรียบเทียบความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือจากรายด้าน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ใช้การวิเคราะห์ t - test ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลดังตารางที่ ๓ - ๒

ตาราง ๓ - ๒ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และรับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

ความภาคภูมิใจ	ก	X	SD	t	Sig.
ความภาคภูมิใจจากการได้ทำหน้าที่กำลังพลสำรอง	๗๐	๔.๔๕	.๔๓	๕.๗๒๗	.๐๐๑
ความภาคภูมิใจที่เกิดจากผลสะท้อนทางสังคม	๗๐	๔.๑๘	.๕๗		

จากตารางที่ ๓-๒ พบว่า กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ มีความภาคภูมิใจจากการได้ทำหน้าที่กำลังพลสำรอง มากกว่าความภาคภูมิใจที่เกิดจากผลสะท้อนทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๓.๒ สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

๓.๒.๑ สรุปผลการวิเคราะห์

๓.๒.๑.๑ กำลังพลสำรองมีความภาคภูมิใจต่อการมาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ร้อยละ ๘๙.๑ ไม่ภาคภูมิใจร้อยละ ๑๐.๙

๓.๒.๑.๒ กำลังพลสำรองมีความภาคภูมิใจต่อการได้มาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือในระดับสูงทั้งในรายด้านและภาพรวม โดยค่าเฉลี่ยต่อความภาคภูมิใจต่อการได้มาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือที่สูงที่สุด ๓ อันดับแรก คือ คิดว่าตนเองมีเกียรติที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ($X = ๔.๕๖$) คิดว่าการได้เป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือถือเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า ($X = ๔.๕๓$) และมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ($X = ๔.๕๒$) ตามลำดับ

๓.๒.๑.๓ การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความภาคภูมิใจเป็นรายด้านของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ มีความภาคภูมิใจจากการได้ทำหน้าที่กำลังพลสำรอง สูงกว่าความภาคภูมิใจที่เกิดจากผลสะท้อนทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๓.๒.๒ ข้อเสนอแนะ จากผลการวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ที่ได้นำเสนอมาเบื้องต้นทั้งหมด กพ.ทร. มีข้อเสนอแนะดังนี้

๓.๒.๒.๑ แม้ว่าผลการวิเคราะห์จะพบว่า กำลังพลสำรองของกองทัพเรือมีความภาคภูมิใจในระดับสูงต่อการได้มาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ แต่คะแนนเฉลี่ยของแต่ละด้านและในภาพรวมทั้งหมดยังไม่ถึงระดับสูงมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้กำลังพลสำรองมีความภาคภูมิใจในการมาเป็นกำลังพลสำรองให้มากกว่าเดิม

๓.๒.๒.๒ จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ค่าเฉลี่ย และระดับความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือที่สูงที่สุด ๓ อันดับแรก คือ คิดว่าตนเองมีเกียรติที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ คิดว่าการได้เป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือถือเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า และมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นอันสำคัญ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำไปขยายผลเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับกำลังพลสำรองในรุ่นต่อไป เช่น การนำประเด็นดังกล่าวไปผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาให้ทราบว่า การเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ คือการทำหน้าที่ที่มีเกียรติต่อตนเองและครอบครัว และบุคคลที่มาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพเรือต่างมีความรู้สึกที่ดี และเห็นว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่าเป็นต้น

๓.๒.๒.๓ การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความภาคภูมิใจที่พบว่า กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ มีความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่กำลังพลสำรอง สูงกว่าความภาคภูมิใจที่เกิดจากผลสะท้อนทางสังคมแสดงให้เห็นว่า ความภาคภูมิใจของกำลังพลสำรอง เกิดขึ้นจากความรู้สึกภายในจิตใจ ที่มีความภาคภูมิใจใจว่าตนเองมีเกียรติและได้ประสบการณ์ที่มีในสถานะของการเป็นกำลังพลสำรอง มากกว่าความภาคภูมิใจจากการได้รับการยกย่องจากสังคม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเน้นให้การสื่อสารทางสังคมกับประชาชนทั่วไปมากขึ้น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการมีกำลังพลสำรองของประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครอบครัวบุคคลรอบข้างของกำลังพลสำรอง รวมทั้งสังคมโดยรวมให้มีความตระหนักว่าการเป็นกำลังพลสำรองคือการทำหน้าที่ของพลเมืองที่ครอบครัวและคนรอบข้างควรภาคภูมิใจ และประชาชนทั่วไปควรให้การยกย่อง

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

จากวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังสำรอง กท. และ ทร. นโยบายของหน่วยเหนือที่เกี่ยวข้องในด้านกำลังพลสำรอง รวมทั้งแนวทางการใช้กำลังพลสำรอง ของ ทร. ตลอดจนความคิดเห็นการปฏิบัติในการใช้กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศตามที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งมุ่งเน้นที่จะจัดเตรียมกำลังพลสำรองเพื่อให้สามารถเรียกกำลังพลหรือระดมพลได้ครบตามจำนวน และทันเวลาตามแผนป้องกันประเทศ รวมทั้งมีขีดความสามารถตามที่ต้องการอย่างแท้จริง ประกอบกับการดำเนินการตามระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ในปัจจุบัน ทั้ง ๕ ระบบย่อย ที่ผ่านมาสามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้องของระบบกำลังพลสำรองของ ทร. และผลกระทบได้ดังนี้^๙

๑. ระบบการผลิต แม้ว่าในปัจจุบัน ทร. จะได้รับโอน นศท.ทร. มาผลิตเอง และดำเนินการจัดตั้ง ศฝ.นศท.ทร. (ในลักษณะศูนย์ฝึกย่อยของมณฑลทหารบกที่ ๑๔) รวมทั้งดำเนินการฝึก นศท.ทร. ด้วยหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจาก กท. เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความรู้ความชำนาญในวิชาชีพทหารเรือของ นศท.ทร. ที่ผลิตได้เรียบร้อยแล้ว แต่เนื่องจากการดำเนินงานด้านธุรการทั้งหมดตั้งแต่การรับสมัครจนถึงการเลื่อนชั้นปีของ นศท.ทร. ยังคงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของ ทบ.(นรต.) ตามกฎหมาย ทำให้ ทร. ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าว อีกทั้งจำนวน นศท.ทร. ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ทั้งในชั้นปีที่ ๓ และชั้นปีที่ ๕ ในแต่ละปียังคงไม่ครบตามความต้องการที่กำหนดเนื่องจากการรับสมัคร การเลื่อนชั้นปีและการย้ายสถานศึกษาของ นศท.ทร. ประกอบกับระยะเวลาในการฝึก นศท. แต่ละชั้นปี มีเพียง ๘๐ ชั่วโมง^{๑๐} จึงส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในด้านจำนวนและคุณภาพของกำลังพลสำรองที่ ทร. มีความต้องการตามโครงสร้างที่กำหนด ทั้งนี้ การผลิตหรือกรรมวิธีให้ได้มาซึ่งกำลังพลสำรองของ ทร. ในปัจจุบันนั้น เป็นการดำเนินการด้วยรูปแบบของการใช้กฎหมายบังคับให้เป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ มิได้เกิดจากความสมัครใจเข้าสู่ระบบ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียกพลหรือระดมพล

๒. ระบบการควบคุม เนื่องจากเป้าหมายหลักของระบบการควบคุมคือการดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองเพื่อให้ทราบสถานภาพต่าง ๆ อันจะเป็นผลประโยชน์ในการจัดเตรียมพล ดังนั้นระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในส่วนของ ทร. ได้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระบบบริหารงานกำลังพล) เข้ามาช่วยเหลือในการบริหารจัดการ รวมทั้งมีการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลกำลังพลสำรองจากระบบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรกระทรวงมหาดไทยอย่างต่อเนื่อง โดยการตรวจสภาพทหารกองหนุนในส่วนของนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ซึ่งตามข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ.๒๕๑๕ กำหนดให้ ทร. สามารถดำเนินการได้เองประกอบกับจำนวนกำลังพลสำรองประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนมีจำนวนไม่มากนัก จึงทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในส่วนของนายทหารประทวนกองหนุนและพลทหารกองหนุนนั้น ตามข้อบังคับ กท. ดังกล่าว กำหนดให้ ทบ. เป็นหน่วยดำเนินการ

^๙ นาวาเอก รัตนะ เรืองรุ่ง. “ระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่ของกองทัพเรือในอนาคต”. (เอกสารประจำภาคของ นศ.วทร. รุ่นที่ ๔๕ พ.ศ.๒๕๕๕. หน้า ๑๖. - ๑๙).

^{๑๐} กระทรวงกลาโหม. “แผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๕ ถึง ๒๕๕๙”. หน้า ๔๔.

โดย ทร. จะต้องแจ้งความต้องการไปยัง ทบ. เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบสภาพทหารกองหนุนให้ ประกอบกับกำลังพลสำรองดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งสถานภาพของตนและยังไม่ แจ้งย้ายภูมิลำเนาเมื่อไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่น ส่งผลให้บัญชีควบคุมต่าง ๆ ยังขาดความทันสมัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินการในระบบดังกล่าว

๓. ระบบการเรียกพลระดมพล การเรียกพลของ ทร. ที่ผ่านมา เป็นการเรียกพลเพื่อ ตรวจสอบ และการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารให้แก่กำลังพลสำรองทั้งประเภทนายทหารสัญญาบัตร กองหนุน และนายทหารประทวนกองหนุน แม้ว่ากำลังพลสำรองที่ ทร. ทำการเรียกพลในแต่ละปีจะมี ค่อนข้างน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนกำลังพลสำรองทั้งหมด และมีระยะเวลาการฝึกเพียง ๑๐ วันอีกทั้งการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารในแต่ละปียังเป็นการสลับหมุนเวียนกำลังพลสำรองในสังกัด กร. นย. และ สอ.รฝ. (วงรอบการฝึก ๓ ปีต่อครั้ง) และมีบทลงโทษตามกฎหมายกรณีที่กำลังพลสำรอง หลีกเลียงหรือขัดขืนการเรียกพล แต่ ทร. ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดหรือหลีกเลียงการเรียกพล อยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนายทหารประทวนกองหนุน ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้ ระบบกำลังสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ ประกอบกับความมุ่งประสงค์เดิมในการ เข้ามาฝึก นศท. ก็เพียงพอให้ได้รับสิทธิไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการเท่านั้น มิได้ต้องการมาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพแต่อย่างใด จึงพยายามหลีกเลียงทุกวิถีทางที่จะไม่เข้ามา สู่ระบบกำลังสำรอง ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ และแนวความคิดในการใช้ กำลังพลสำรองตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งกำหนดให้ต้องสามารถดำเนินการเรียกพลเพื่อเสริมกำลัง ให้แก่หน่วยประจำการตามบัญชีบรรจุกำลังได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร.+๓) เมื่อมีคำสั่งเรียกพล หรือระดมพลตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จึงถือว่าระบบการเรียกพลของ ทร. มีความเสี่ยง และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการที่จะมาเป็นไปตามแผนและนโยบายที่กำหนด

สรุป

เมื่อพิจารณาจากแนวทางการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. แล้ว จะเห็นได้ว่าแนวทาง ดังกล่าวยังคงมุ่งเน้นในการใช้กำลังพลสำรองในยามสงครามหรือภัยคุกคามด้วยกำลังพลทหารขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิม โดยที่ยังมิได้มีการกำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองเพื่อสนับสนุน กำลังประจำการในภาวะปกติเพื่อแก้ไขปัญหามาจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อาทิ การช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น ประกอบกับปัจจุบัน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกพลหรือระดมพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลอง ความพร้อม และการระดมพล เท่านั้น โดยยังมีได้เปิดโอกาสให้กองทัพสามารถจะเรียกกำลังพล สำรองเพื่อให้มาช่วยในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติหรือเพื่อสนับสนุนงานด้านการช่วยเหลือและ บรรเทาสาธารณภัยรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนกำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคาม แบบใหม่ในบางภารกิจได้ ก็จะเป็นอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบ การเรียกพล และขีดความสามารถของ ทร.

๔. ระบบการฝึกศึกษา ปัจจุบันแม้ว่า ทร. จะจัดให้มีการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการฝึกวิชาทหารประจำทุกปี รวมทั้งได้จัดให้มีการฝึกศึกษาหลักสูตรเลื่อนยศเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุน และหลักสูตรเลื่อนฐานะนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ให้แก่กำลังพลสำรองที่มีคุณสมบัติครบถ้วน เพื่อให้มีโอกาสเจริญเติบโตตามแนวทางการรับราชการ แต่กำลังพลสำรองที่เข้ารับการฝึกศึกษาดังกล่าวยังคงไม่เคยมีการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับกำลังพลประจำการอย่างแท้จริง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในด้านขีดความสามารถของกำลังพลสำรองของ ทร.

๕. ระบบการบรรจุและการใช้ ปัจจุบัน ทร. ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการบรรจุและการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยต่าง ๆ ใน ทร. ไว้อย่างชัดเจน แต่เนื่องจากปัญหาข้อขัดข้องในแต่ละระบบย่อยข้างต้นตั้งแต่การผลิต การควบคุม การเรียกพลหรือระดมพล และการฝึกศึกษา จึงส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยซึ่งเครื่องมือที่สำคัญของระบบนี้ และอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในด้านความพร้อมทางบัญชีอย่างแท้จริง

๖. จากการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้อง รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในแต่ละระบบย่อยของระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่าปัญหาบางส่วนในบางระบบย่อยอยู่ในวิสัยที่ ทร. สามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของ ทร. แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องที่สำคัญของระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของ ทร. อันจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศและนโยบายของหน่วยเหนือ ได้แก่ ปัญหาการขาดหรือการหลีกเลี่ยง การเรียกพลของกำลังพลสำรอง และปัญหากองทัพยังไม่สามารถที่จะเรียกกำลังพลสำรองเพื่อให้มาสนับสนุนในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติหรือเพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้ แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจความคิดเห็นจากกำลังพลสำรองบางส่วน ซึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังพลสำรอง มีแนวโน้มที่กำลังพลสำรองเริ่มมีจิตสำนึกในการเข้ารับการฝึกอบรมและน่าจะมีแนวโน้มที่จะเสียสละเข้ามารับใช้ประเทศชาติเมื่อมีความต้องการมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น มีการกระจายข่าวสารอย่างเป็นระบบและเน้นให้กำลังพลสำรองมีจิตสำนึกในความรักชาติมากกว่านี้

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. และระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศ ในระบบที่ ๒ และระบบที่ ๓ ตามลำดับ พบว่ามีองค์ประกอบหลัก ๕ องค์ประกอบย่อย เช่นเดียวกับกำลังพลสำรองของ ทร. คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ ซึ่งในแต่ละระบบจะมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละประเทศแตกต่างกัน ตามความมากน้อยของจำนวนประชากร ความมีวินัยและจิตสำนึกรับผิดชอบของพลเมือง เป็นต้น ในบทนี้ จะมีการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. ในอนาคตจากนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับปัจจัยต่าง ๆ ตามหลักการของระบบกำลังสำรองและวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับกองทัพต่างประเทศ โดยทำการวิเคราะห์ตามหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

วิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือในอนาคต

ปัจจุบัน ทร. ได้กำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองในการป้องกันประเทศ ตามลำดับการใช้ ได้แก่ เพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการเพื่อความพร้อมรบ เพื่อทดแทนกำลังที่สูญเสีย และเพื่อขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ โดยกำหนดให้ดำเนินการระดมพลเพื่อเสริมกำลังภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร.+ ๓) ซึ่งแนวทางดังกล่าวยังคงมุ่งเน้นการใช้กำลังพลสำรองเฉพาะในยามสงคราม หรือในภาวะไม่ปกติอันเกิดจากภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ ในขณะที่จากการตรวจสอบและประเมินสภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังพลสำรองในอนาคตในบทที่ ๓ สรุปได้ว่าภัยคุกคามที่ ทร. จะต้องเผชิญในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า นอกจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมแล้ว ทร. ยังคงต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่อีกด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากรูปแบบของภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการที่ปัจจุบัน ทร. มีกำลังพลสำรอง จำนวน ๒๖๓,๒๑๓ นาย แล้วจะเห็นได้ว่าแนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. ในอนาคตนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทร. มีความจำเป็นต้องกำหนดให้สามารถนำกำลังพลสำรองมาใช้หรือตอบสนองต่อภัยคุกคามทั้งสองรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ นอกจากยังคงสามารถรองรับต่อภัยคุกคามแบบดั้งเดิมได้แล้ว จำเป็นต้องพิจารณาเพิ่มเติมขีดความสามารถเพื่อให้สามารถสนับสนุนกำลังประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้อีกด้วย เช่น ด้านการข่าว ด้านการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีผลกระทบในวงกว้าง ด้านการเป็นแนวร่วมของ ทร. ในการสร้างความเข้าใจเพื่อลดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนในการพัฒนาประเทศ และการร่วมปฏิบัติงานในบางภารกิจของการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม เป็นต้น ทั้งนี้ ทร. อาจจำเป็นต้องเพิ่มเนื้อหาหรือปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ ในการฝึกศึกษาให้แก่กำลังพลสำรองในทุกระดับ

ทั้ง นศท.ทร. การฝึกทบทวนวิชาทหารเมื่อมีการเรียกพล หรือการฝึกอบรมเพื่อเลื่อนยศเลื่อนฐานะของกำลังพลสำรองในทุกระดับชั้นยศ นอกจากนั้นยังสามารถพิจารณาเกี่ยวกับการใช้กำลังพลสำรองที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาต่าง ๆ ที่ ทร. ขาดแคลน มาช่วยปฏิบัติราชการเพื่อเสริมขีดความสามารถให้แก่ ทร. ได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกพลหรือระดมพลตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๓ กำหนดให้กำลังพลสำรองที่มีหน้าที่เข้ารับราชการในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลองความพร้อม และเพื่อการระดมพลเท่านั้น โดยยังมีได้เปิดโอกาสให้กองทัพสามารถที่จะเรียกกำลังพลสำรองเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติ หรือเพื่อสนับสนุนงานด้านการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยรูปแบบต่าง ๆ ได้ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งเป็นปัญหาสำคัญตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ ทร. จึงจำเป็นต้องดำเนินการเสนอหรือเร่งรัดผลักดันเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งลดเงื่อนไขและเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิกำลังพลด้านต่าง ๆ หรืออาจจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนรูปแบบของระบบกำลังสำรองที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เอื้อต่อการนำกำลังพลสำรองมาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการดังกล่าว ในการนี้ ภายหลังจากทราบแนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองในอนาคตแล้ว จะได้ดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับปัจจัยที่สำคัญตามหลักการของระบบกำลังสำรอง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำระบบกำลังสำรองรูปแบบอื่นมาประยุกต์ใช้กับ ทร. ให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมในอนาคต รวมทั้งเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

การวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือกับปัจจัยต่าง ๆ ตามหลักการของระบบกำลังพลสำรอง

จากการศึกษาระบบกำลังสำรองของ ทร. ในบทที่ ๒ และการศึกษารูปแบบกำลังสำรองที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในบทที่ ๓ สามารถสรุปได้ว่าระบบกำลังสำรองซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรองที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ ๒ แบบ คือระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัคร และระบบกำลังสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ โดยรูปแบบระบบกำลังสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นรูปแบบที่ใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ (เช่นเดียวกับ ทบ. และ ทอ.) ซึ่งการพิจารณากำหนดรูปแบบของระบบกำลังสำรองตามหลักการจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ คือ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติ และสถานภาพของกำลังพลสำรองกล่าวคือ ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัคร มักใช้ในประเทศที่ห่างไกลจากภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ และมีกำลังพลสำรองจำนวนมาก ส่วนแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ มักใช้ในประเทศที่กำลังเผชิญหน้ากับภัยคุกคาม และมีกำลังพลสำรองจำนวนน้อย ทั้งนี้ ในส่วนของกองทัพไทยยังมีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบกำลังสำรองรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการขยายผลจากระบบกึ่งสำรองตามระบบ ๑:๑:๓ ของ ทบ. ด้วย

จากปัจจัยที่สำคัญตามหลักของระบบกำลังสำรองข้างต้น ในส่วนของปัจจัยด้านสถานการณ์ภัยคุกคามของชาตินั้น เมื่อพิจารณาจากผลการตรวจสอบและประเมินสถานะแวดล้อมในบทที่ ๓ ซึ่งมีบทสรุปว่า สถานการณ์ภัยคุกคามในภาพรวมโอกาสที่ประเทศไทยจะเผชิญกับสงครามอย่างเต็มรูปแบบในระยะเวลานี้มีค่อนข้างน้อย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการคุกคามด้วย

กำลังทหารขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง โดยรูปแบบการใช้กำลังทหารจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากลักษณะของภัยคุกคามที่เป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งที่มีความรุนแรงระดับต่ำ สำหรับปัจจัยด้านสถานภาพของกำลังพลสำรองนั้น ปัจจุบัน ทร. มีกำลังพลสำรองในสังกัดรวมทั้งสิ้น ๒๖๓,๒๑๓ นาย ดังนั้น จากการวิเคราะห์ระบบกำลังสำรองของ ทร. ปัจจัยที่สำคัญตามหลักการข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่ ทร. จะนำระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัครซึ่งเป็นระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่มาใช้ใน ทร. หากรูปแบบดังกล่าวสามารถที่จะแก้ไขปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้องที่สำคัญของกำลังพลสำรอง ทร. ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพิจารณารายละเอียดของรูปแบบระบบกำลังสำรองมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น จะดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระบบกำลังสำรองของกองทัพต่างประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีระบบกำลังสำรองที่ดีมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ประยุกต์ใช้กับ ทร. รวมทั้งเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

การเปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือและระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ

จากการศึกษาระบบกำลังสำรองของกองทัพประเทศต่าง ๆ ทั้ง ๖ ประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีระบบกำลังสำรองที่ดีมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในบทที่ ๓ พบว่ารูปแบบของระบบกำลังสำรองที่กองทัพต่างประเทศใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มี ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบใช้กฎหมายบังคับ ได้แก่ ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์ และรูปแบบอาสาสมัคร ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ โดยระบบกำลังสำรองของทุกประเทศดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก ๕ ระบบย่อย คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุหรือการใช้เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในเบื้องต้นจะดำเนินการวิเคราะห์ในแต่ละระบบย่อยระบบกำลังสำรองประเทศดังกล่าวก่อน จากนั้นจึงจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระบบกำลังสำรองของ ทร. เป็นลำดับต่อไป

๑. วิเคราะห์ระบบกำลังสำรองของต่างประเทศ

๑.๑ ระบบการผลิต ประเทศต่าง ๆ ที่นำมาศึกษามีระบบการผลิต ดังนี้

๑.๑.๑ พลทหารกองหนุน

๑.๑.๑.๑ การใช้แบบอาสาสมัคร (ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ) โดยรับสมัครจากพลเรือน (อายุระหว่าง ๑๗ – ๒๔ ปี) ที่ผ่านการทดสอบแล้วดำเนินการฝึกวิชาทหารพื้นฐานตามห้วงเวลาที่กำหนด ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากกว่าจำนวนทหารที่ต้องการหลายเท่า และเป็นประเทศที่ห่างไกลจากภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ หรือมีนโยบายป้องกันประเทศโดยรอบนอกประเทศเป็นหลัก รวมทั้งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งรัฐบาลเห็นความสำคัญของระบบกำลังสำรองและสนับสนุนการสมัครใจเข้าสู่ระบบโดยผลตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่กำลังพลสำรองเพื่อเป็นแรงจูงใจ ข้อดีคือกำลังพลที่เข้าสู่ระบบจะเป็นกำลังพลที่มีวินัย เพราะการเข้ามาสู่ระบบของกำลังพลสำรองเข้ามาแบบสมัครใจไม่ใช้การบังคับจึงทำให้ลดปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพล และสามารถที่จะดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยามปกติ

๑.๑.๑.๒ การใช้แบบกฎหมายบังคับ (ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์) โดยการเกณฑ์ทหารตามระบบบังคับ (Compulsory) ซึ่งกำหนดให้ชายทุกคนที่มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ (เว้นประเทศอิสราเอลเกณฑ์ทั้งชายและหญิง) ต้องเข้ารับราชการตามที่กำหนด (ประมาณ ๒ ปี) แล้วปลดเป็นกำลังพลสำรองประเภททหารกองหนุน ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีพลเมืองไม่มากนักแต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก จึงต้องระดมทรัพยากรทุกชนิดและอาศัยระบบกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพ ใช้กฎหมายบังคับพลเมืองฝึกกำลังอย่างไรก็ตามการดำเนินการจะต้องป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยต้องยึดมาตรฐานการเกณฑ์ที่เท่าเทียมกันในทุกระดับ

๑.๑.๒ นายทหารประทวนกองหนุน

ในทุกประเทศ (เว้นประเทศสิงคโปร์) นายทหารประทวนกองหนุนจะเลื่อนฐานะมาจากพลทหารกองหนุน (เข้ารับราชการ ๒ ปี) ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด เช่น มีผลการปฏิบัติงานดี เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษ หรือเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งวิธีการนี้มีข้อดีคือ จะทำให้มีระบบการเลื่อนไหล มีการพัฒนาส่งเสริมความรู้ และผู้ที่ได้รับการเลื่อนฐานะมีขวัญกำลังใจ สำหรับประเทศสิงคโปร์นั้นนายทหารประทวนกองหนุนได้จากพลทหารกองหนุนที่เข้ารับราชการ ๒ ปี ๖ เดือน หลังจากนั้นจะปลดเป็นนายทหารประทวนกองหนุนจนกระทั่งอายุ ๓๔ ปี

๑.๑.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๑.๑.๓.๑ ได้มาจากการผลิตจากแหล่งผลิตนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนโดยเฉพาะ (ประเทศสหรัฐฯ ออสเตรเลีย และอังกฤษ) วิธีการนี้มีข้อดีคือ กำลังพลสำรองมีความภาคภูมิใจในความสำคัญของตนเอง มีความรู้ในด้านการทหารดีเนื่องจากในบางประเทศใช้ระยะเวลาฝึกศึกษา ๒ - ๔ ปี ซึ่งจะสามารถนำไปใช้งานในกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณพอสมควร ส่วนข้อเสียคือทำให้นายทหารประทวนกองหนุนไม่สามารถเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนหรืออาจเลื่อนฐานะได้จำนวนน้อย

๑.๑.๓.๒ ได้จากการเลื่อนฐานะมาจากนายทหารประทวนกองหนุน (ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์) โดยการคัดเลือกนายทหารประทวนกองหนุนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่กำหนด วิธีการนี้มีข้อดีคือ ทำให้ผู้ที่ได้รับการเลื่อนฐานะมีขวัญและกำลังใจดี อีกทั้งไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากนัก แต่มีข้อเสียคือนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนที่ได้อาจมีคุณวุฒิทางวิชาการไม่สูงนัก

๑.๒ ระบบควบคุม

เครื่องมือที่ทุกประเทศใช้ควบคุมกำลังพลสำรอง ได้แก่ การใช้มาตรการด้านกฎหมายการจัดแบ่งประเภทกำลังพลสำรองเพื่อความสะดวกต่อการควบคุม เช่น กำลังพลสำรองขั้นต้น กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม กำลังพลสำรองพร้อมรบ และกำลังพลสำรองทั่วไป เป็นต้น การจัดทำและใช้บัญชีบรรจุกำลัง รวมทั้งมีการจัดแบ่งพื้นที่ในการควบคุมกำลังพลสำรอง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศสหรัฐฯ นั้น แม้ว่าจะไม่ใช้ระบบการเรียกเกณฑ์ แต่ยังคงมีกฎหมายให้ประชาชนที่มีอายุครบ ๑๘ ปี ต้องไปลงทะเบียนไว้ ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุมกำลังพลสำรองอีกวิธีหนึ่ง

๑.๓ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

การเรียกพลหรือระดมพลของทุกประเทศ ในยามปกติกำลังพลสำรองจะถูกเรียกพลเข้ารับการฝึกวิชาทหารตามตารางและห้วงเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนในยามสงครามหรือยามฉุกเฉินจะใช้มาตรการด้านกฎหมายเช่นเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันที่กำหนดระยะเวลาการเข้ารายงานตัวของกำลังพลสำรองเมื่อได้รับหมายเรียกพล ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น จำนวนของกำลังพลสำรอง ปัจจัยระยะทาง เวลา (ขนาดและพื้นที่ของประเทศ) และการกำหนดภัยคุกคามของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ในบางประเทศ (ประเทศสหรัฐฯ และออสเตรเลีย) ไม่กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการเป็นประเทศที่ห่างไกลจากภัยคุกคามด้วยกำลังพลทหารขนาดใหญ่ภายนอกประเทศ หรือมีนโยบายป้องกันประเทศโดยรอบนอกประเทศเป็นหลัก ประกอบกับเป็นประเทศที่ใช้ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัคร ดังนั้น ปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลจึงมีโอกาสเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากการเข้ามาสู่ระบบของกำลังพลสำรองเข้ามาแบบสมัครใจไม่ใช่เกณฑ์ ทุกคนทราบที่ตั้งหน่วยของตนเองและหน่วยต้นสังกัดสามารถที่จะดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยามปกติ สำหรับบางประเทศได้มีการกำหนดเวลาไว้แน่นอน เช่น เยอรมนี ภายใน ๗๒ ชั่วโมง สิงคโปร์ ภายใน ๓๐ ชั่วโมง และอิสราเอล ภายใน ๑๘ - ๒๔ ชั่วโมง เป็นต้น

๑.๔ ระบบการฝึกศึกษา

๑.๔.๑ การฝึกเพื่อความพร้อมรบของทุกประเทศจะจัดแบ่งออกเป็น การฝึกขั้นต้น (สำหรับบุคคล) และการฝึกความพร้อมรบระดับหน่วย (หมู่ ตอน หมวด กองร้อย กองพัน กรม และในบางประเทศ เช่น อิสราเอล มีการฝึกความพร้อมรบจนถึงระดับกองพล) โดยการฝึกของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันที่จำนวนวันในการฝึกต่อปี วงรอบการฝึก และรูปแบบการฝึก เช่น ประเทศสิงคโปร์กำหนดให้กำลังพลสำรองระดับ ผบ.หน่วย ตั้งแต่ ผบ.พัน ขึ้นไป มีการฝึกเพิ่มเติมไม่น้อยกว่าปีละ ๒ ครั้ง ประเทศเยอรมนี จัดให้มีการฝึกกำลังพลสำรองในระดับสูงกว่ากองพันในระดับการฝึกปัญหาที่บังคับการ (CPX) หรือประเทศอิสราเอลจัดให้มีการฝึกโดยใช้แบบจำลอง (Simulator) และเน้นการฝึกปฏิบัติในสนามรบ เป็นต้น และในประเทศอิสราเอล และออสเตรเลียมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกกำลังพลสำรองกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กำลังพลสำรอง ทั้งนี้ การกำหนดจำนวนวันในการฝึกต่อปีหรือห้วงเวลาฝึกล้อมกรอบต่อการประกอบอาชีพของกำลังพลสำรอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย สำหรับการฝึกในห้วงวันหยุด (ฝึกเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์) นั้น จะกระทำได้เฉพาะในที่ตั้ง โดยมีข้อดีคือกำลังพลสำรองไม่ต้องขาดงาน แต่ก็มีข้อเสียคือทำให้การฝึกไม่ต่อเนื่องและกำลังพลสำรองไม่ได้พักผ่อน

๑.๔.๒ การฝึกศึกษาของทุกประเทศจัดให้มีหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของกำลังพลสำรอง เช่น หลักสูตรเลื่อนฐานะพลทหารกองหนุนเป็นนายทหารประทวนกองหนุน การเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุนเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน และหลักสูตรการเลื่อนยศของนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน เป็นต้น ทั้งนี้ ในประเทศอิสราเอลได้เปิดโอกาสให้กำลังพลสำรองเข้ารับราชการศึกษาหลักสูตรแนวทางรับราชการร่วมกับกำลังพลประจำการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการความสัมพันธ์รวมทั้งสร้างความคุ้นเคยระหว่างกำลังพลสำรองกับกำลังพลประจำการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคตได้เป็นอย่างดี

๑.๕ ระบบการบรรจุและการใช้

ในทุกประเทศจะมีวงรอบการบรรจุกำลังพลสำรองตามการจัดแบ่งประเภท (กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม กำลังพลสำรองพร้อมรบ กำลังพลสำรองทั่วไป ตามลำดับ) จนพ้นจากบัญชีบรรจุกำลัง โดยระยะเวลาของวงรอบการบรรจุของประเทศต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ประมาณ ๘ ถึง ๑๓ ปี ยกเว้นประเทศอิสราเอลซึ่งมีวงรอบการบรรจุยาวนานถึง ๒๕ ปี วงรอบของการบรรจุที่สั้นมีข้อดีคือจะได้กำลังพลสำรองวัยฉกรรจ์หมุนเวียนกันเข้ามาใช้งานในกองทัพ ส่วนข้อเสียคือจะต้องทำการฝึกบุคคลเข้าทดแทนกำลังพลสำรองที่ปลดถ่ายออกไปค่อนข้างเร็ว ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและค่อนข้างยุ่งยากในการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง อีกทั้งโอกาสในการเลื่อนฐานะเลื่อนยศให้สูงขึ้นจะมีค่อนข้างน้อย สำหรับวงรอบการบรรจุที่ยาวนั้นข้อดีคือ กำลังพลสำรองจะรับราชการโดยต่อเนื่อง ประหยัดงบประมาณในการฝึกทดแทน และมีโอกาสเลื่อนฐานะเลื่อนยศสูงขึ้นได้มากกว่า ส่วนข้อเสียคือกำลังพลสำรองจะมีอายุค่อนข้างมากและการอยู่ในระบบยาวนานอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ ในการนี้ การใช้กำลังพลสำรองของประเทศต่าง ๆ นั้น จะใช้เพื่อเสริมกำลังทหารประจำการ โดยทุกประเทศจะมีการกำหนดสัดส่วนการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรองกับกำลังพลประจำการตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนีมีการกำหนดสัดส่วนโดยลดหลั่นตามลำดับจากเขตหลังไปเขตหน้า ประเทศอิสราเอลใช้หน่วยกองหนุนเช่นเดียวกับหน่วยทหารประจำการ แต่จะมอบพื้นที่รับผิดชอบและภารกิจที่สำคัญน้อยกว่า เป็นต้น ทั้งนี้ ในบางประเทศมีการบรรจุและใช้กำลังพลสำรองที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ ซึ่งการบรรจุคนให้ตรงกับงานหรือตรงกับความรู้ความสามารถ ผู้ที่ได้รับการบรรจุย่อมพึงพอใจและสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี อันจะทำให้ระบบกำลังพลสำรองมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

๒. วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือกับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ หลังจากได้ดำเนินการวิเคราะห์ในแต่ละระบบย่อยของระบบกำลังพลสำรองของกองทัพประเทศต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว สามารถที่จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ได้ดังนี้

๒.๑ ระบบการผลิต

ปัจจุบัน ทร. มีกำลังพลสำรองทั้งสิ้น จำนวน ๒๖๓,๒๑๓ นาย ประกอบด้วย พลทหารกองหนุน ระดับนายทหารประทวนกองหนุน และระดับนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน โดยกำลังพลสำรองในระดับพลทหารกองหนุนนั้น จะได้มาจากทหารกองประจำการที่รับราชการจนครบกำหนดตามกฎหมายแล้วปลดเป็นกองหนุนในแต่ละปี ส่วนกำลังพลสำรองในระดับนายทหารประทวนกองหนุน และนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ส่วนใหญ่นั้นจะผลิตมาจาก นศท.ทร. ที่เข้ารับการฝึกวิชาทหารและสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๓ และชั้นปีที่ ๕ แล้วได้รับการแต่งตั้งยศเป็นจำเอก และว่าที่เรือตรี ตามลำดับ โดยทั้งพลทหารกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุน และนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนดังกล่าว จะเข้ามาสู่ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ด้วยการใช้กฎหมายบังคับให้เป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบของต่างประเทศแล้วการผลิตกำลังพลสำรองเพื่อนำเข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จซึ่งได้นำมาศึกษาวิเคราะห์นั้น จะมีทั้งแบบอาสาสมัครเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ และแบบการใช้กฎหมายบังคับ

(เช่นเดียวกับ ทร.) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญตามหลักการของระบบกำลังพลสำรองของแต่ละประเทศที่ได้กล่าวแล้ว กล่าวคือ การใช้ระบบกำลังพลสำรองแบบอาสาสมัครส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองมากกว่าจำนวนทหารที่ต้องการและเป็นประเทศที่ห่างไกลจากภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่ อีกทั้งรัฐบาลเห็นความสำคัญของระบบกำลังพลสำรองและสนับสนุนการสมัครใจเข้าสู่ระบบโดยให้ผลตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่กำลังพลสำรองเพื่อเป็นแรงจูงใจและเนื่องจากเป็นความสมัครใจที่จะเข้าสู่ระบบ จึงไม่มีปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลและกองทัพสามารถที่จะดำรงการติดต่อได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยามปกติส่งผลให้ประเทศที่ใช้ระบบนี้ประสบความสำเร็จ ส่วนประเทศที่เลือกใช้รูปแบบการใช้อาสาสมัครบังคับแล้วประสบความสำเร็จ เช่น ประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ นั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองไม่มากนักแต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศจำนวนมากจึงเกิดกู่ต่อการปลุกจิตสำนึกของคนให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของระบบกำลังพลสำรอง ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตไม่ปรากฏภัยคุกคามด้วยการใช้กำลังพลทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศที่ชัดเจนจึงไม่เกิดกู่ต่อการปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ อีกทั้งการบังคับใช้อาสาสมัครในสังคมไทยก็ยังไม่ได้ผล แต่การผลิตหรือกรรมวิธีให้ได้มาซึ่งกำลังพลสำรองยังคงใช้รูปแบบการใช้อาสาสมัครบังคับจึงยังคงประสบปัญหาขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง เนื่องจากกำลังพลสำรองไม่เต็มใจที่จะเข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพ ส่วนการเลื่อนฐานะและเลื่อนยศกำลังพลสำรองซึ่งในทุกประเทศต่างมีการดำเนินการโดยการคัดเลือกจากกำลังพลสำรองที่มีคุณสมบัติครบถ้วน มีผลปฏิบัติงานดี มีความรู้ความชำนาญพิเศษ หรือเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกศึกษาในหลักสูตรตามแนวทางรับราชการที่กำหนดนั้นในส่วนของ ทร. ก็มีการดำเนินการเช่นเดียวกันกับทุกประเทศ ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบระบบการผลิตของ ทร. กับประเทศต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่ากรรมวิธีให้ได้มาซึ่งกำลังพลสำรองของ ทร. ยังไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนเช่นประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ เนื่องจากรูปแบบที่ใช้ไม่สอดคล้องกับหลักการของระบบกำลังพลสำรอง

๒.๒ ระบบการควบคุม

ระบบการควบคุมของ ทร. นั้นมีเป้าหมายหลักคือการดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองเพื่อให้ทราบสถานภาพต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดเตรียมพล โดยมีเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการควบคุมกำลังพลสำรอง ได้แก่ การจัดแบ่งประเภทกำลังพลสำรองตามเกณฑ์อายุเพื่อความสะดวกต่อการควบคุม การจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง การกำหนดวิธีการควบคุมและหน่วยรับผิดชอบในการควบคุมกำลังพลสำรอง การใช้มาตรการด้านกฎหมาย อีกทั้งยังได้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมระบบบริหารงานกำลังพล ทร.) เข้ามาช่วยเหลือในการจัดการ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลกำลังพลสำรองจากระบบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรกระทรวงมหาดไทย อย่างต่อเนื่องอีกด้วยโดยเมื่อเปรียบเทียบกับระบบการควบคุมของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดแบ่งประเภทกำลังพลสำรองการใช้บัญชีบรรจุกำลัง การกำหนดหน่วยและพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการแล้ว จะเห็นว่าในภาพรวมโดยทั่วไปแล้วไม่แตกต่างกัน

๒.๓ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

ในการเรียกพลของ ทร. นั้น มีการจัดแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม และการระดมพล โดย กท. ได้กำหนดให้ทุกเหล่าทัพจะต้องสามารถดำเนินการเรียกพลหรือระดมพลเพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการตามบัญชีบรรจุกำลังภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร. + ๓) เมื่อมีคำสั่งเรียกพลหรือระดมพล จากนั้นศูนย์ฝึกกำลังพลทดแทนจะดำเนินการฝึกกำลังพลสำรองที่ถูกเรียกพลหรือระดมพลเพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการทดแทนกำลังที่สูญเสีย และขยายกำลังจัดตั้งหน่วยใหม่ สนับสนุนให้แก่หน่วยกำลังรบตามแผนป้องกันประเทศในช่วงเวลาที่กำหนด รวมทั้งมีการจัดทำแผนเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารให้แก่กำลังพลสำรองเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระบบการเรียกพลหรือระดมพลของประเทศต่าง ๆ แล้ว ในทุกประเทศต่างก็มีการจัดทำแผนระดมพล มีการดำเนินการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการฝึกวิชาทหารตามตารางและช่วงเวลาที่กำหนดไว้ (ระยะเวลาฝึกแตกต่างกันในแต่ละประเทศ) และมีการจัดตั้งศูนย์ระดมพลพร้อมทั้งเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนกระทำการเรียกพลทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผยเช่นเดียวกัน จึงสามารถสรุปได้ว่าระบบการเรียกพลหรือระดมพลของ ทร. และประเทศต่าง ๆ มีขั้นตอนและกระบวนการที่ไม่แตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันที่กำหนดระยะเวลาการเข้ารายงานตัวของกำลังพลสำรอง ณ ศูนย์รับพล เมื่อมีคำสั่งหรือการเรียกพล ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ แต่อย่างไรก็ตามระบบการเรียกพลหรือระดมพลในส่วนของ ทร. ยังคงประสบปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนายทหารประทวนกองหนุน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาของระบบการผลิตกำลังพลสำรองตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ ๒.๑ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของระบบกำลังสำรองของ ทร. ในปัจจุบัน และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศ

๒.๔ ระบบการฝึกศึกษา

ระบบการฝึกศึกษาของ ทร. นั้น เมื่อมีการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารตามวงรอบประจำปี กำลังพลสำรองที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยใด หน่วยในสายวิทยาการนั้นจะทำการฝึกกำลังพลสำรองตามตำแหน่งหน้าที่ที่บรรจุอยู่ และทำการฝึกเพิ่มเติมในด้านความชำนาญการทางทหารรวมทั้งการฝึกหน่วยทางยุทธวิธี เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการฝึกศึกษาหลักสูตรเลื่อนฐานะเลื่อนยศนายทหารประทวนกองหนุน และหลักสูตรเลื่อนยศนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน เพื่อให้กำลังพลสำรองได้เจริญเติบโตตามแนวทางรับราชการอีกด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระบบการฝึกศึกษาของประเทศต่าง ๆ แล้ว ในทุกประเทศต่างก็จัดให้มีการฝึกเพื่อความพร้อมรบ ทั้งการฝึกขั้นต้นและการฝึกระดับหน่วย โดยการฝึกของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันที่จำนวนวันในการฝึกต่อปี วงรอบการฝึก และรูปแบบการฝึก อีกทั้งในหลายประเทศได้จัดให้มีการฝึกศึกษาหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของกำลังพลสำรองเช่นเดียวกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการฝึกศึกษาของ ทร. มีความใกล้เคียงกับประเทศต่าง ๆ ดังกล่าว

๒.๕ ระบบการบรรจุและการใช้

ทร. ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาบรรจุกำลังพลสำรองลงในบัญชีบรรจุกำลังพลของหน่วย ได้แก่ การบรรจุกำลังพลสำรองรุ่นปีใหม่ ๆ ก่อน ส่วนกำลังพลสำรองที่มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับหน่วยจัดทำบัญชีบรรจุกำลังพลและกำลังพลสำรองที่เคยประจำการในหน่วยจัดทำบัญชี (ตามระเบียบ ทร. ว่าด้วยการจัดทำบัญชีบรรจุกำลัง พ.ศ.๒๕๓๙) บรรจุเป็นลำดับถัดไป และกำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองเพื่อป้องกันประเทศ ตามลำดับการใช้ ได้แก่ ใช้เพื่อเสริมกำลังประจำการเพื่อทดแทนการสูญเสีย และเพื่อขยายหน่วยในยามสงคราม นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดวงรอบการบรรจุและจัดแบ่งประเภทตามเกณฑ์อายุของกำลังพลสำรอง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ แล้ว ระบบการบรรจุและการใช้ของทุกประเทศต่างก็มีวงรอบการบรรจุตามการจัดแบ่งประเภทกำลังพลสำรองและช่วงเวลาของแต่ละประเทศกำหนด ส่วนการใช้กำลังพลสำรองของประเทศต่าง ๆ นั้น ต่างก็มุ่งเน้นใช้เพื่อเสริมกำลังทหารประจำการ โดยมีการกำหนดสัดส่วนของกำลังพลสำรองกับกำลังทหารประจำการตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงนับว่าการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. โดยทั่วไปแล้วไม่แตกต่างจากประเทศต่าง ๆ ดังกล่าว

๒.๖ สิทธิของกำลังพลสำรอง

จากการศึกษาระบบกำลังพลสำรองของประเทศต่าง ๆ พบว่านอกจากระบบของกำลังพลสำรองของทุกประเทศจะมีองค์ประกอบหลัก ๕ ระบบย่อยเช่นเดียวกัน แล้วต่างก็มีการดูแลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของกำลังพลสำรองเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าระบบด้วยเช่นกัน โดยในส่วนของ ทร. นั้น กำลังพลสำรองที่เข้ารับราชการทหารเมื่อถูกเรียกพลมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ การรักษาพยาบาล การเลื่อนยศ การจ่ายเครื่องแต่งกาย หรือสิทธิประโยชน์อื่น ซึ่งก็มีรูปแบบคล้ายกับประเทศอื่น ๆ ยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ค่อนข้างจะมีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มากกว่าประเทศอื่น จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบหลักของระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อย คือ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพประเทศที่ประสบความสำเร็จตามที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์นั้น ในภาพรวมโดยทั่วไปแล้วมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นระบบการผลิตและระบบการเรียกพลหรือระดมพล ซึ่ง ทร. ยังไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนเช่นประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์เนื่องจากรูปแบบของระบบกำลังพลสำรองที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับหลักการของระบบกำลังพลสำรองส่งผลให้ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง อันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศ ดังนั้น จะได้ดำเนินการวิเคราะห์เพื่อหาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศต่อไป

๓. วิเคราะห์ตามหลักการ และทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้

ตามหลักทฤษฎี สมุทธานุภาพจะเข้มแข็งหรืออ่อนแอขึ้น ขึ้นอยู่ที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะกำหนดวิสัยทัศน์และวางยุทธศาสตร์อย่างไร ทร. จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านสมุทธานุภาพ (Maritime Strategy) ด้วยเหตุผลที่มีเครื่องมือ (Means) และมี

ขอบข่ายงานในการดำเนินภารกิจเตรียมกำลังพลเพื่อป้องกันประเทศทางทะเลและดำเนินยุทธศาสตร์ทะเลให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ยามปกติจวบจนเข้าสู่ภาวะสงคราม ซึ่งก็คือการเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงของชาติทางทะเลของ ทร. และการวางแผนการใช้นาวิกานุภาพ (Naval Power) อันหมายถึงกำลังรบทางเรือ และนาวิกโยธิน ให้สอดคล้องและส่งเสริมพลังอำนาจของชาติไปพร้อมกัน ปัจจุบันเป็นที่ทราบดีอยู่แล้วว่าอนาคตของนาวิกานุภาพของ ทร. นั้น จะต้องใช้วิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยก้าวหน้า กำลังพลจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความชำนาญทางวิทยาการเพียงพอ การเตรียมกำลังพลสำรองที่มีความรู้และมีวิทยาการที่ทันสมัยย่อมเป็นสิ่งจำเป็นในการทดแทนและการขยายกำลังอย่างรวดเร็วในภาวะสงครามเนื่องจากกำลังพลประเภทที่มีความรู้และความชำนาญทางวิทยาการ ต้องอาศัยระยะเวลาและงบประมาณในการผลิต แตกต่างจากกำลังทางบกที่สามารถผลิตได้ในเวลาอันรวดเร็วนอกจากนั้นการระดมสรรพกำลังหากอาศัยความต่อเนื่องที่รวดเร็วจากยามปกติไปสู่ยามสงครามจะเป็นการเพิ่มความได้เปรียบในการรบ ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมจึงควรกำหนดให้ระบบกำลังพลสำรอง ซึ่งเป็นกำลังเสริมกำลังพลประจำการมีความเชื่อมโยงไว้กับเครื่องมือ (Means) แห่งสมุทธานุภาพ เพื่อความมั่นคงในการดำรงความพร้อมรบในยามปกติและยามสงคราม ซึ่งหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น กิจการพาณิชย์นาวี กิจการทำเรือ กิจการอยู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น มีการใช้บุคลากรประเภทที่คล้ายคลึงกัน โดยหากจัดให้มีโครงการโอนกำลังพลประจำการเข้าทำงานในหน่วยงานดังกล่าว และจัดกำลังพลกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ก็จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนระบบกำลังพลสำรองไปพร้อมกัน โดยพิจารณาจัดรายละเอียดโครงการให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งข้อดีที่ภาคเอกชนจะได้รับก็คือจะเป็นการลดต้นทุนในการผลิตบุคลากร และ ทร. ก็จะได้รับผลประโยชน์หลายประการ รวมทั้งแก้ไขปัญหาในด้านการบริหารกำลังพลของ ทร. ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น

๓.๑ สถานภาพกำลังพลไม่สอดคล้องกับงบประมาณในการบริหารกองทัพ

๓.๒ การผลิตกำลังพลที่มากเกินไปจนความจำเป็นในอดีต ทำให้เกิดปัญหาความแออัดและการเลื่อนไหลติดขัดในบางชั้นยศ

๓.๓ ปัญหาการเจริญเติบโตของแต่ละชั้นยศซึ่งไม่สามารถจัดสัดส่วนได้อย่างเหมาะสม โดยลักษณะโครงสร้างไม่เป็นสามเหลี่ยมปิระมิดตามหลักการบริหารกำลังพล สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการผูกติดชั้นยศกับบางสาขาวิชาชีพ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานทำให้ไม่สามารถทำงานในวิชาชีพได้คล่องตัว เช่น สายงานแพทย์ พยาบาล นักวิจัย ตรียางค์ ครู และช่างประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

๓.๓.๑ ทร. จะสามารถใช้โอกาสในการปรับแต่งโครงสร้างกำลังพลให้มีขนาดที่เหมาะสมได้ง่ายขึ้นหากมีการจัดระบบปล่อยถ่ายและโอนกำลังพล โดยการทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น กิจการพาณิชย์นาวี กิจการทำเรือ กิจการอยู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น เพื่อรองรับกำลังพลโดยให้มีค่าตอบแทนที่ดีมีอนาคตและเป็นหน่วยงานที่เสริมกับพลังอำนาจด้านความมั่นคงทางทะเล ก็จะมีกำลังพลที่สมัครใจโอนออกนอกระบบกันมากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนกำลังพลประจำการเป็นกำลังพลสำรอง กองทัพสามารถเรียกกลับเพื่อใช้งานได้ทันทีในยามสงคราม ซึ่งตรงกับหลักการนโยบายและแนวความคิดระบบกำลังสำรองของกองทัพไทย

๓.๓.๒ สำหรับการปรับเปลี่ยนองค์กรโดยการแยกประเภทของงานภารกิจหลัก (Core) และงานภารกิจ (Non Core) โดยการคำนึงถึงเกณฑ์สนับสนุนการรบ (Combat Support) ตามสมควร เพื่อให้บางส่วนออกจากระบบราชการ รัฐบาลที่ผ่าน ๆ มา ได้เปิดโอกาสโดยการ แก่กฎระเบียบให้ราชการสามารถว่าจ้างงานโดยหาแหล่งบริการจากภายนอก (Outsourcing) ได้ ดังนั้น การที่จะปลดถ่ายกำลังพลบางประเภทออกนอกระบบ และนำเข้าผูกโยงไว้กับระบบกำลังพลสำรอง ให้มีการเชื่อมต่อกันที่รวดเร็วไม่ขาดตอนก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งในการลดขนาดกองทัพ ซึ่งวิธีดังกล่าว กองทัพอาจจะกล้าปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญ โดยการพิจารณาปรับหน่วยงานบางประเภทที่สามารถ ทำกำไรและมีประสิทธิภาพเพียงพอในการเข้าตลาดหลักทรัพย์ให้ออกนอกระบบราชการ โดยการที่ รัฐบาลจะต้องเป็นผู้สนับสนุนงานบางอย่างเพื่อเป็นทุนเลี้ยงองค์กรในช่วงแรก (ให้ ทร. เป็นลูกค้าหลัก) และให้บริหารแบบเอกชนหาตลาดเพื่อทำกำไรมาขยายกิจการของตนเอง เช่น อุตุฯ หน่วยงานวิจัย และพัฒนา และโรงพยาบาล เป็นต้น ในรายละเอียด ทร. ต้องศึกษาความเป็นไปได้ต่อไป ซึ่งโดย หลักการแล้วสามารถที่จะนำมาบูรณาการรวมกับระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ได้

แนวทางการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพเรือ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับกองทัพต่างประเทศ และการวิเคราะห์ตามหลักการและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้แล้ว แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพล สำรองของ ทร. ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ระบบการผลิต

๑.๑ พลทหารกองหนุน ใช้ระบบการเกณฑ์มีความเหมาะสมที่สุด

๑.๒ นายทหารประทวนกองหนุน

๑.๒.๑ ให้มีการเลื่อนฐานะนายทหารประทวนกองหนุนส่วนหนึ่งจากพลทหาร กองประจำการที่ถูกเกณฑ์เข้ามารับราชการทหาร ๒ ปี แล้วปลดเป็นทหารกองหนุนออกไป มีหลายคน ที่มีพื้นฐานความรู้ระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง ตั้งแต่ ม.๖ ปวช. ปวส. จนถึงปริญญาตรี มีพื้นฐาน การฝึกที่เข้มข้นกว่า นศท. ฉะนั้น ให้คัดเลือกพลทหารกองหนุนเหล่านี้ตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม เลื่อนฐานะขึ้นเป็นนายทหารกองหนุนตามระยะเวลาอันควร (๒ - ๓ ปี)

๑.๒.๒ ผลิตจาก นศท. ส่วนหนึ่ง เพื่อป้องกัน นศท. บางนายที่สมัครเข้าฝึก เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร ตอนที่เข้ามาสมัครจะต้องมีการทำสัญญาว่าจะเข้ารับการศึกษาโดย ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๓ ปี และจะต้องอยู่ในระบบกำลังพลสำรองจนครบวงจรการบรรจุ แล้วปลดถ่ายเป็นกองหนุนทั่วไป (วงรอบการบรรจุของกองทัพตามระบบใหม่ ๖ ปี) เมื่อมีการทำสัญญาดังกล่าว ข้างต้นจะเป็นการถ่วงดุลให้นักศึกษาได้ส่วนหนึ่ง

๑.๒.๒.๑ การเลื่อนฐานะพลทหารกองหนุนเป็นนายทหารประทวน กองหนุน และการให้ นศท. ทำสัญญาไว้ จะเป็นการแก้ไขปัญหาทหารประทวนกองหนุนขาดการ เรียกพลได้เป็นส่วนใหญ่ (พลทหารกองหนุนที่ได้รับการเลื่อนฐานะจะไม่ค่อยมีปัญหาขาดเรียกพล และ นายทหารประทวนกองหนุนที่ผลิตจากการฝึก นศท. จะไม่กล้าหลีกเลี่ยงเพราะมีสัญญาบังคับอยู่)

๑.๒.๓ การพัฒนาในระยะยาว ควรพิจารณาแนวความคิดตามหลักการในข้อ ๑.๒.๒ และดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ ตามลำดับดังนี้

๑.๒.๓.๑ จัดทำโครงการความร่วมมือระยะยาวร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น กิจการพาณิชย์นาวี เป็นต้น ที่ขาดแคลนบุคลากร โดย ทร. ผลิตบุคลากรสนับสนุนให้

๑.๒.๓.๒ วางแผนการใช้ระบบการผลิตกำลังพลของ ทร. เข้าช่วยเสริมระบบกำลังพลสำรอง โดยใช้แนวความคิดการผลิตกำลังพลอะไหล่ เพื่อไว้สำหรับเป็นกำลังพลสำรองในอนาคต โดยการรับเพิ่มนักเรียนทุนส่วนตัวเข้าศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ของกองทัพ เช่น โรงเรียนชุมพลทหารเรือ โรงเรียนผู้ช่วยช่างกรรมอยู่ทหารเรือ เป็นต้น และให้ทำสัญญาไว้กับ ทร. ผูกพันในการเป็นกำลังพลสำรอง โดย ทร. มีหลักประกันให้ในเรื่องการจัดหางานเมื่อสำเร็จการศึกษา

๑.๒.๓.๓ การจัดระบบการปลดปล่อยโอนกำลังพล โดยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มกำลังพลที่จะปลดปล่อยโอน นอกเหนือจากจำนวนในการผลิตข้างต้น และปรับโครงสร้างกำลังพลภายใน ทร. ไปพร้อมกัน

๑.๓ นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

๑.๓.๑ ผลิตจาก นศท. ส่วนหนึ่ง โดยเมื่อนักศึกษาสมัครใจเข้ารับการฝึกต่อในปีที่ ๔ - ๕ ต้องให้ทำสัญญา โดยจะต้องเข้ารับการฝึกอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๒ ปี (ปี ๔ - ๕) และจะต้องอยู่ในวงรอบกำลังพลสำรองจนครบวงรอบการบรรจุ

๑.๓.๒ การพัฒนาในระยะยาว ควรพิจารณาแนวความคิดตามหลักการในข้อ ๑.๓.๑ และดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ โดยพิจารณาจำนวนกำลังพลสำรองที่มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์ ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการผลิตจากสถาบันการศึกษาของ ทร. คือ โรงเรียนนายเรือ ซึ่งมีขีดความสามารถในการผลิตนักเรียนนายเรือยังไม่เต็มที่มี โรงเรียนนายเรือซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง มีครูอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ปัจจุบันยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มศักยภาพ จึงควรพิจารณาจัดให้เป็นสถาบันเปิดรับนักเรียนนายเรือที่ใช้ทุนส่วนตัว โดยให้ทำสัญญาไว้กับ ทร. ในการผูกพันเป็นกำลังพลสำรอง และ ทร. ให้หลักประกันในเรื่องการจัดหางานภายหลังสำเร็จการศึกษาให้กับกำลังพลเหล่านี้ โดยจัดทำโครงการความร่วมมือระยะยาวกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลที่ขาดแคลนบุคลากร ทร. ผลิตบุคลากรสนับสนุนให้ สามารถจัดทำหลักสูตรให้แตกต่างจากหลักสูตรของนักเรียนนายเรือที่สำเร็จการศึกษาแล้วรับราชการทหารโดยตรงได้ ในอนาคตกำลังพลที่เข้ารับการศึกษโดยทุนราชการและทุนส่วนตัวสามารถทดแทนกันได้ตามสมควรในการปรับแต่งจำนวนเพื่อประโยชน์ของ ทร. ทั้งการเพิ่มและลดจำนวนระหว่างกระบวนการผลิต

๒. ระบบการควบคุม

ควรเร่งการผลักดันให้มีกองกำลังพลสำรอง กพ.ทร. แผนกหรือกองที่ใช้ในการควบคุมระบบกำลังพลสำรองตามหน่วยกำลังรบต่าง ๆ เช่น กร. นย. และ สอ.ร.ฝ. เป็นต้น โดยเร่งด่วน เพื่อให้การทำงานมีการวางแผนในระยะยาว รวมทั้งเพื่อความชัดเจน สำหรับระบบการควบคุมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีความเหมาะสม สำหรับต่อไปปัญหาการควบคุมกำลังพลสำรองที่มีจำนวนมากต้องจัดหาคอมพิวเตอร์และใช้ระบบฐานข้อมูลโปรแกรมที่สนองตอบความต้องการได้อย่างรวดเร็ว และควรจัดทำเว็บไซต์ให้มีการติดต่อประสานงานเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในชั้นการเรียกพล/ระดมพล

๓. ระบบการบรรจุและการใช้

จำนวนการบรรจุนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนยังมีไม่เพียงพอต่อการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังตามแผนป้องกันประเทศ ขึ้นต้นหน่วยกำลังรบควรพิจารณาบรรจุกำลังพลประจำการเสริมและกำลังพลสำรองของ ทร. ที่มีขีดความสามารถตามลำดับความสำคัญให้ครบตามอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีบรรจุกำลังให้เรียบร้อยแต่ยามปกติก่อน โดยหากไม่เพียงพอให้เสนอความต้องการไปยังกองนโยบายและแผน สบพ.กพ.ทร. เพื่อรวบรวมและพิจารณาวางแผนการผลิตกำลังพลสำรองตามวงรอบ สำหรับคุณภาพได้นำเสนอแนวทางแก้ไขไว้ในระบบการผลิตแล้ว โดยควรพิจารณานำระบบการผลิตกำลังพลสำรองในระยะยาวตามที่เสนอมาดำเนินการด้วย

๔. ระบบการเรียกพล/ระดมพล

ระบบการเรียกพล/ระดมพล ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการให้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการอนุญาตและผลักดันกำลังพลสำรองให้มารับการเรียกพล ปัญหาที่กำลังพลขาดการเรียกพลเป็นจำนวนมากนั้น ส่วนหนึ่งได้แก้ไขในระบบการผลิตและระบบการควบคุมแล้ว การใช้สื่อต่าง ๆ ดำรงการติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์กับกำลังพลจะช่วยสนับสนุนและลดปัญหาในระบบการเรียกพล การออกพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองแห่งชาติช่วยให้ระบบการเรียกพล/ระดมพลมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในการใช้เว็บไซต์ช่วยในการประชาสัมพันธ์และตอบปัญหาที่กำลังพลมีข้อสงสัย จะเป็นสื่อกลางในการดำรงการติดต่อกับกำลังพลได้ต่อเนื่องตลอดเวลา

๕. ระบบการฝึกศึกษา

ให้มีการหารือในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาทหาร (ภาคทฤษฎี) และมีการบรรจุในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา สำหรับปัญหาเรื่องกำลังพลสำรองที่เข้ารับการฝึกไม่ครบตามจำนวนเป้าหมาย เป็นปัญหาต่อเนื่องจากระบบการผลิต ระบบการควบคุม และการเรียกพล ระบบการฝึกศึกษาของ ทร. เหมือนกับต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ คือสามารถเลื่อนยศและบรรจุกำลังพลสำรองในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ (ปัจจุบันของ ทร. เลื่อนยศสูงสุดได้ไม่เกินนาวาตรี) โดยควรเปิดโอกาสให้กำลังพลสำรองมีโอกาสเข้ารับการศึกษหลักสูตรตามแนวทางรับราชการเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการสำหรับปัญหาในระบบการฝึกศึกษาจะคลี่คลายไปอย่างมากหากใช้ระบบการผลิตตามที่เสนอข้างต้น

๖. สิทธิของกำลังพลสำรอง

สิทธิของกำลังพลสำรองเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะดึงดูดกำลังพลสำรองให้อยู่ในระบบด้วยความเต็มใจคงไม่มีกำลังพลสำรองคนใดที่จะทิ้งงาน ทั้งอาชีพที่ตนเองทำอยู่เพื่อเข้าไปรับราชการตามที่ถูกเรียก เมื่อรู้ว่าจะกลับออกมาแล้วต้องตงงาน นั้นย่อมหมายถึงการไม่มีรายได้ที่จะดำรงชีพ ถึงแม้จะผิดกฎหมายต้องได้รับโทษเนื่องจากการขาดการเรียกพลก็ตาม ซึ่งการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิของกำลังพลสำรอง ทร. จะต้องมาพิจารณาให้มีสิทธิระยะยาว ในการดังต่อไปนี้

๖.๑ สร้างหลักประกันในอาชีพให้กำลังพลสำรองเมื่อเข้าสู่ระบบ โดยจัดทำโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อรับกำลังพลสำรองในระบบเข้าเป็นพนักงานของบริษัท สนับสนุนการปฏิบัติงานตามระบบกำลังพลสำรอง ทั้ง ๕ ระบบย่อย ซึ่งตั้งแต่มีพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองแห่งชาติ ได้เอื้อสิทธิประโยชน์ให้กับกำลังพลสำรอง

มากกว่าที่ผ่านมา และครอบคลุมหน้าที่ความรับผิดชอบของนายจ้างในเรื่องต่าง ๆ กำลังพลสำรองจะมี สิทธิได้รับค่าตอบแทนรายเดือน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล การเลื่อนยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ฯลฯ โดยจะได้รับสิทธิต่าง ๆ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิทธิกำลังพล ประจำการได้รับเท่าใดนัก

๖.๒ จัดทำบัตรประจำตัวกำลังพลสำรองและสิทธิพิเศษ เพื่อให้แสดงสิทธิต่าง ๆ และพิจารณาการใช้สิทธิร่วมกับกำลังพลประจำการในบางกรณีที่ ทร. เห็นสมควร

๖.๓ จัดทำเครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นกำลังพลสำรองของ ทร. ที่อยู่ในระบบ เพื่อให้ กำลังพลสำรองได้ระดับกับเครื่องแบบ หรือชุดทำงานอื่นใด เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเพิ่ม ความมีเกียรติและศักดิ์ศรี

๖.๔ เปิดโอกาสให้มีการเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ตามแนวทางรับราชการ เลื่อนยศและเลื่อนฐานะได้ตามขีดความสามารถ (โดยเฉพาะกำลังพลสำรองที่สมัครใจอยู่ในระบบต่อ เมื่อครบวงรอบการบรรจุ หรือกำลังพลสำรองที่ได้จากการผลิตในระบบใหม่ที่เสนอไว้)

๖.๕ พิจารณาจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่า ทร. ให้ความสำคัญกับกำลังพลสำรองของ ทร.

ระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมสำหรับกองทัพเรือ

จากการศึกษาองค์ประกอบของปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ ๒ ซึ่งสามารถสรุป ได้ว่าระบบกำลังพลสำรองที่ ทร. ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังคงมีปัญหาคritical คือ ปัญหาการขาดหรือ หลีกเลียงการเรียกพลของกำลังพลสำรองอันจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินการตามแผนป้องกัน ประเทศ อีกทั้งกองทัพไม่สามารถที่จะนำกำลังพลสำรองมาใช้สนับสนุนกำลังพลประจำการในการ ต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจในภาวะปกติเพื่อรองรับแนวโน้มการใช้กำลังพลสำรอง ของ ทร. ในอนาคตได้ และจากการศึกษาหลักการของระบบกำลังพลสำรองในบทที่ ๓ รวมทั้ง การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังพลสำรองที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับระบบกำลังสำรองของกองทัพ ต่างประเทศ พบว่าระบบกำลังพลสำรองซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการ ใช้กำลังพลสำรองที่กองทัพของต่างประเทศใช้อยู่ในปัจจุบันและประสบความสำเร็จนั้น มีอยู่ ๒ แบบ คือ ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัคร และระบบกำลังสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ โดยการพิจารณากำหนดรูปแบบและใช้ระบบกำลังสำรองดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ คือ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติ และสถานภาพของกำลังพล สำรอง กล่าวคือ ระบบกำลังสำรองของประเทศที่ใช้รูปแบบอาสาสมัครแล้วประสบผลสำเร็จนั้น จะเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองเป็นจำนวนมาก และเป็นประเทศที่ห่างไกลจาก ภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ อีกทั้งรัฐบาลเห็นความสำคัญของระบบ กำลังสำรองและสนับสนุนการสมัครใจเข้าสู่ระบบโดยให้ผลตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่กำลังพลสำรองอย่างเหมาะสมเพื่อเป็นแรงดึงดูดใจและแนวโน้มให้มีการสมัครใจเข้ามาเป็น กำลังพลสำรองของกองทัพ ดังนั้น ประเทศที่ใช้ระบบกำลังสำรองรูปแบบนี้จึงไม่มีปัญหาการขาดหรือ หลีกเลียงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง และกองทัพสามารถที่จะดำรงการติดต่อกันได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยามปกติ เนื่องจากเป็นเรื่องของความสมัครใจที่จะเข้าสู่ระบบ ส่งผลให้ประเทศที่ใช้ระบบนี้ ประสบความสำเร็จ ส่วนระบบกำลังสำรองของประเทศที่ใช้รูปแบบการเรียกกฎหมายบังคับหรือ

แบบเรียกเกณฑ์แล้วประสบผลสำเร็จ เช่น ประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ นั้น เป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองไม่มากนักแต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ การที่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจะเกื้อกูลต่อการปลูกจิตสำนึกของคนให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพซึ่งก็เป็นไปตามหลักการของระบบกำลังสำรอง จึงส่งผลให้ประเทศที่ใช้ระบบนี้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

สำหรับระบบกำลังสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับเช่นเดียวกับประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ แต่ยังคงประสบปัญหาขาดหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรองอยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนายทหารประทวนกองหนุนซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากกำลังพลสำรองประเภทนี้บางส่วนมีความมุ่งประสงค์เดิมในการเป็น นศท.ทร. และเข้ารับการศึกษาทหารจนสำเร็จการศึกษาทหารชั้นปีที่ ๓ เพียงเพื่อได้รับสิทธิไม่ต้องเข้ารับการศึกษาทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการเท่านั้น มิได้ต้องการเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพอย่างแท้จริง จึงพยายามหลีกเลี่ยงทุกวิถีทางจะไม่เข้ามาสู่ระบบกำลังสำรองของกองทัพ

สถานภาพกำลังพลสำรองของ ทร. ในปัจจุบันมีจำนวน ๒๖๓,๒๑๓ นาย ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยสถานการณ์ภัยคุกคามของชาติแล้วโอกาสที่ประเทศไทยจะเผชิญสงครามอย่างเต็มรูปแบบหรือเผชิญภัยคุกคามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศ ระยะเวลาอันใกล้นี้มีโอกาสน้อยจึงเกื้อกูลต่อการปลูกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายในสังคมไทยก็ยังไม่ได้ผล ดังนั้น หากพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าตามหลักการของระบบกำลังสำรองแล้ว รูปแบบของระบบกำลังสำรองที่เหมาะสมสำหรับ ทร. และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรองได้ตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น คือระบบกำลังพลสำรองรูปแบบอาสาสมัคร

เมื่อนำระบบกำลังพลสำรองรูปแบบอาสาสมัครมาใช้แล้ว ทร. ย่อมสามารถจะกำหนดเงื่อนไขในการเรียกพลหรือให้กำลังพลสำรองเข้ารับการศึกษาตามวงรอบการฝึก หรือตามหลักสูตรที่กำหนดรวมทั้งเรียกกำลังพลสำรองที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาต่าง ๆ ที่ ทร. ขาดแคลนมาช่วยปฏิบัติราชการเพื่อเสริมขีดความสามารถให้แก่ ทร. ตลอดจนเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติ หรือเพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้ เช่น ด้านการข่าว ด้านการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยขนาดใหญ่ หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีผลกระทบในวงกว้าง ตลอดจนการพัฒนาประเทศ และการร่วมปฏิบัติงานในบางภารกิจของการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาให้มีความเหมาะสมและเป็นแรงจูงใจให้ผู้สมัครเข้าสู่ระบบ อาทิจำนวนวันที่เข้ารับการศึกษา รูปแบบการฝึก และสถานที่ฝึกที่ไม่กระทบต่อการประกอบอาชีพของกำลังพลสำรอง การคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุให้ตรงกับงานหรือตรงกับความรู้ความสามารถเพื่อให้ผู้ได้รับการบรรจุสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการได้รับผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มากกว่ากำลังพลสำรองแบบเดิมและเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เป็นต้น

แนวทางการนำระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่มาใช้ในกองทัพเรือ

การนำระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่ (แบบอาสาสมัคร) มาใช้ใน ทร. นั้น ในเบื้องต้น ควรเป็นการรับสมัครจากกำลังพลสำรองของกองทัพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในท้ายที่สุดเพื่อให้ กำลังพลสำรองอาสาสมัครสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอัตราที่ ทร. กำหนด และทดแทนกำลังพล ประจำการทั้งในยามปกติและยามสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะมุ่งไปสู่การปรับลดกำลังพล ประจำการแล้วทดแทนด้วยกำลังพลสำรองอาสาสมัครได้อย่างสมบูรณ์ตามสัดส่วนที่กำหนด ซึ่งมีแนวทางการนำระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัครมาใช้ใน ทร. ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การใช้กำลังพลสำรองอาสาสมัครของ ทร.

๑.๑ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทดแทนกำลังพลประจำการที่ขาดอัตราหรือในตำแหน่งอัตราที่ ทร. กำหนด ตั้งแต่ยามปกติ ในฐานะกำลังพลสำรองอาสาสมัคร

๑.๒ เพื่อให้กำลังพลสำรองที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาต่าง ๆ ที่ขาดแคลน มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการเพื่อเสริมขีดความสามารถให้แก่ ทร. ในยามปกติ รวมทั้งสนับสนุน กำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจ

๑.๓ เพื่อเข้ารับการฝึกศึกษาตามวงรอบการฝึก หรือหลักสูตรที่กำหนด เพื่อความพร้อมรบอันจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่กำลังพลสำรองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ทดแทนกำลังพลประจำการทั้งในยามปกติและยามสงคราม

๒. การดำเนินการในระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัคร

๒.๑ การจัดทำกำลังพลสำรองอาสาสมัคร จัดทำโดยการเปิดรับสมัครจากผู้ที่ เป็นกำลังพลสำรองที่มีอายุไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพลทหารกองหนุนและนายทหารประทวนกองหนุน และ อายุไม่เกิน ๓๕ ปี สำหรับนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน โดยพิจารณารับสมัครกำลังพลสำรอง ของ ทร. เป็นลำดับแรก และเพื่อลดความเสี่ยงด้านจำนวนผู้สมัครให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ กับจำนวนที่ต้องการ จึงสามารถให้รับสมัครกำลังพลสำรองจากเหล่าทัพอื่นที่มีความต้องการเป็นกำลังพล สำรองอาสาสมัครในส่วนของ ทร. ได้เป็นลำดับถัดไป ในการนี้ หากมีผู้สมัครเกินจำนวนที่ต้องการให้ ทำการคัดเลือก โดยมีแหล่งที่มีดังนี้

๒.๑.๑ ประเภทพลทหาร รับสมัครจากพลทหารกองหนุน

๒.๑.๒ ประเภทนายทหารประทวน

๒.๑.๒.๑ รับสมัครจากพลทหารกองหนุน คุณวุฒิ ม.๓ หรือ เลื่อนฐานะจากพลทหารกองหนุนในข้อ ๒.๑.๑

๒.๑.๒.๒ รับสมัครจากกำลังพลสำรองที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๓

๒.๑.๓ ประเภทนายทหารสัญญาบัตร

๒.๑.๓.๑ เลื่อนฐานะจากนายทหารประทวนกองหนุน

๒.๑.๓.๒ รับสมัครจากกำลังพลสำรองที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปี

ที่ ๕ คุณวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป

๒.๒ การบรรจุกำลังพลสำรองอาสาสมัคร

๒.๒.๑ บรรจุในตำแหน่งอัตราที่ ทร. กำหนดให้บรรจุกำลังพลสำรอง โดยกำลังพลสำรองอาสาสมัครจะสมัครอยู่ในระบบตามสัญญาที่กำหนด ๓ ปี และมีการต่อสัญญาตามความเหมาะสมเมื่อครบกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้มีการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นแก่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๒.๒ บรรจุกำลังพลสำรองอาสาสมัครให้ตรงกับงานหรือความรู้ความสามารถเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี

๒.๓ การควบคุมกำลังพลสำรองอาสาสมัคร

๒.๓.๑ กำลังพลสำรองอาสาสมัครต้องติดต่อทางเอกสารไปยังหน่วยต้นสังกัด ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ

๒.๓.๒ กำลังพลสำรองอาสาสมัครต้องมีบัตรประจำตัวเพื่อใช้แสดงตน และใช้เป็นหลักฐานในการควบคุมกำลังพลสำรองอาสาสมัคร โดยหน่วยต้องมีสมุดประวัติของกำลังพลสำรองอาสาสมัครทุกคน

๒.๓.๓ ให้หน่วยมีการจัดทำบัญชีควบคุมกำลังพลสำรองอาสาสมัครและบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสถานภาพให้ถูกต้องและทันสมัย

๒.๓.๔ ให้หน่วยมีการตรวจสอบสภาพให้ดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองอาสาสมัคร ตามระเบียบ กท. ว่าด้วยการตรวจสภาพกองหนุน พ.ศ.๒๕๑๐ เป็นประจำทุกปี

๒.๓.๕ ให้ดำรงการติดต่อกับกำลังพลสำรองอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง เพื่อแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหน่วยหรือข่าวประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

๒.๔ การเรียกพลหรือระดมพล

๒.๔.๑ การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ และการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร กำลังพลสำรองอาสาสมัครต้องสามารถมารายงานตัวตามวันและเวลาที่กำหนดได้ (ภายใน ๗๒ ชั่วโมง เมื่อมีคำสั่งเรียกพลหรือระดมพล)

๒.๔.๒ การเรียกพลหรือทดลองความพร้อม และการระดมพลเมื่อมีเหตุวิกฤติหรือเกิดภาวะคับขัน หน่วยต้นสังกัดสามารถเรียกพลเร่งด่วนได้ กำลังพลสำรองอาสาสมัครจะต้องมารายงานตัวได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๒.๔.๓ ห้วงระยะเวลาและประเภทการเรียกพลนั้น ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพของกำลังพลสำรองอาสาสมัครและกฎหมายแรงงาน แต่ต้องไม่ต่ำกว่ากำลังพลสำรองทั่วไป

๒.๕ การฝึกศึกษากำลังพลสำรองอาสาสมัคร

๒.๕.๑ การฝึกทบทวนตำแหน่งหน้าที่ที่บรรจุ และฝึกตามความชำนาญทางทหาร และการฝึกหน่วยทางยุทธวิธีร่วมกับกำลังพลประจำการ หรือแนวทางที่ ทร. กำหนด

๒.๕.๒ วันและเวลาที่กำหนดการฝึกทบทวนต้องมากกว่ากำลังพลสำรองทั่วไป โดยจัดให้มีการฝึกตามวงรอบ (ฝึกประจำเดือน ฝึกประจำปี)

๒.๕.๓ ให้มีการศึกษาหลักสูตรตามแนวทางรับราชการเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ

๒.๖ สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองอาสาสมัคร ผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่กำลังพลสำรองอาสาสมัครจะได้รับเมื่อสมัครเข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัครต้องให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยในเบื้องต้นได้แก่

๒.๖.๑ เงินเดือน

๒.๖.๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๒.๖.๓ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก (ได้รับตามจำนวนวัน เวลาที่เข้ารับ
การเรียกพล ตามที่ ทร. กำหนด)

๒.๖.๔ ค่ารักษาพยาบาล ได้รับเฉพาะบุคคลเช่นเดียวกับกำลังพลประจำการ

๒.๖.๕ การลดหย่อนค่าโดยสารยานพาหนะ

๒.๖.๖ การได้รับจ่ายเครื่องแต่งกาย เครื่องหมาย และส่วนประกอบของ
เครื่องแบบ

๒.๖.๗ การเลื่อนยศตำแหน่งสูงขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๖.๘ สิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามที่ ทร. กำหนด

ในการนี้เพื่อให้ระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัครของ ทร. ตามแนวทางข้างต้นบังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทร. จำเป็นต้องเสนอแนะต่อหน่วยเหนือให้เห็นถึงความจำเป็นและผลักดันระบบดังกล่าว รวมทั้งเตรียมการจัดทำโครงสร้างอัตราที่บรรจุกำลังพลสำรองอาสาสมัคร กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ คำสั่ง ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกำลังพลสำรองอาสาสมัคร จัดเตรียมงบประมาณ ประสานงานกับหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเรื่องสิทธิประโยชน์และการสวัสดิการ ตลอดจนพิจารณาเสนอขอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการตามระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัครได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบกำลังพลสำรองอาสาสมัครเพื่อโน้มน้าวให้คนสมัครใจมาเข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองขั้นตอนต่อไป

สรุป

จากการวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของต่างประเทศและนำมาเปรียบเทียบกับระบบกำลังพลสำรองของ ทร. รวมทั้งทำการวิเคราะห์ตามหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. โดยการปรับปรุงในส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา ระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง รวมทั้งสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของกำลังพลสำรอง และจากการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. ในอนาคต สรุปได้ว่าในอนาคต ทร. ยังคงจำเป็นต้องใช้กำลังพลสำรองเพื่อรองรับและตอบสนองต่อภัยคุกคามแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ยังต้องสามารถสนับสนุนกำลังประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้อีกด้วย และจากการวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. กับปัจจัยสำคัญตามหลักการของระบบกำลังพลสำรองแล้วพบว่าการพิจารณากำหนดรูปแบบและเลือกใช้ระบบกำลังพลสำรองทั้งแบบอาสาและแบบใช้กฎหมายบังคับให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ คือ สถานการณ์

ภัยคุกคามของชาติ และสถานภาพของกำลังพลสำรองซึ่งระบบกำลังสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังคงไม่สอดคล้องกับปัจจัยที่สำคัญตามหลักการดังกล่าวอีกทั้งจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังสำรองของ ทร. กับระบบกำลังสำรองของกองทัพต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของระบบกำลังสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อย เมื่อเปรียบเทียบกับระบบกำลังสำรองของประเทศต่าง ๆ แล้ว ในภาพรวมโดยทั่วไปมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นระบบการผลิต และระบบการเรียกพลหรือระดมพล ซึ่ง ทร. ยังไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนเช่นประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ ประเทศที่ใช้ระบบกำลังสำรองรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับและประสบความสำเร็จ เช่น ประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ นั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลสำรองไม่มากนักแต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมากจึงเกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของระบบกำลังสำรอง ขณะที่ประเทศไทยซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตไม่ปรากฏภัยคุกคามด้วยการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศที่ชัดเจน จึงไม่เกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายในสังคมไทย ก็ยังไม่ได้ผล แต่ระบบกำลังสำรองของ ทร. ยังคงใช้รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จและยังคงประสบปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง เนื่องจากไม่เต็มใจที่เข้าสู่ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพ ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบของกำลังพลสำรองที่เหมาะสมสำหรับ ทร. และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรองได้ คือ ระบบกำลังสำรองรูปแบบอาสาสมัคร และเมื่อนำระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่ดังกล่าวมาใช้แล้ว ทร. ย่อมสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเรียกกำลังพลสำรองดังกล่าวเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติได้อีกด้วย อนึ่ง แนวทางการนำระบบกำลังสำรองรูปแบบใหม่มาใช้ใน ทร. นั้น ในเบื้องต้นควรเป็นการรับสมัครจากกำลังพลสำรองของกองทัพ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญในท้ายที่สุดเพื่อให้กำลังพลสำรองอาสาสมัครสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอัตราที่ ทร. กำหนดและทดแทนกำลังพลประจำการทั้งในยามปกติและในยามสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะมุ่งไปสู่การปรับลดกำลังพลประจำการแล้วทดแทนด้วยกำลังพลสำรองอาสาสมัครตามสัดส่วนที่กำหนดได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การจัดเตรียมกำลังของ ทร. นั้น นอกจากจะต้องจัดเตรียมกำลังพลประจำการให้มีขนาดกำลังเพียงพอที่จะปฏิบัติภารกิจในยามปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องจัดเตรียมกำลังพลสำรองไว้ อีกส่วนหนึ่งเพื่อให้สามารถเรียกพลหรือระดมพลเข้าประจำการได้ตามแผนป้องกันประเทศ เพื่อเสริมกำลังให้มีความพร้อมรบหรือพร้อมที่จะเผชิญกับสงครามและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ในการนี้ตามแผนป้องกันประเทศ ขึ้นตอบโต้ กำหนดให้ทุกเหล่าทัพจะต้องสามารถเรียกพลหรือระดมพล เพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการตามบัญชีบรรจุกำลังได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร. + ๓) เมื่อมีคำสั่งหรือหมายเรียกพล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีระบบกำลังพลสำรองที่มีประสิทธิภาพ ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ ประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อยดังกล่าว พบว่าปัจจุบัน ทร. ยังคงประสบปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในแต่ละระบบย่อยดังนี้

๑. ระบบการผลิตกำลังพลสำรอง

ระบบการผลิตกำลังพลสำรองในปัจจุบัน มุ่งที่การผลิตนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) เป็นหลักเนื่องจากกำลังพลสำรองประเภทอื่น ๆ นั้น จะได้มาจากการผลิตภายนอกกองทัพ ซึ่งปัจจุบัน ทร. ไม่สามารถผลิต นศท. ท. ได้ตามความต้องการ คือ จำนวนยังไม่เพียงพอ และยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิทยาการทหารเรือ ควรให้มีการทำสัญญาว่าจะเข้ารับการฝึกโดยต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๓ ปี และต้องอยู่ในระบบกำลังพลสำรองจนครบวงรอบการบรรจุ (กำหนดวงรอบการบรรจุเป็นกำลังพลสำรองขั้นต้น กำลังพลสำรองพร้อมรบ กำลังสำรองพร้อมเตรียม และกำลังสำรองทั่วไป แล้วจึงปลดถ่ายซึ่งจะเป็นการถ่วงดุลผู้ที่หลีกเลี่ยงการเป็นทหาร และไม่ให้ความร่วมมือ

๒. ระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง

ฐานข้อมูลในการใช้งานยังไม่ครบถ้วน การควบคุมกำลังพลสำรองแต่ละประเภท ยังแยกหน่วยควบคุม คือ นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑, ๒ กองทะเบียนพล กพ.ท. ควบคุม นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน กองเสมียนตรา กพ.ท. ควบคุม ควรมีการวางแผนบริหารจัดการระบบกำลังพลสำรองในภาพรวมแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับงานปกติ และโครงสร้างกำลังรบปัจจุบันจะต้องพิจารณามาตรการบังคับใช้และการลงโทษตามกฎหมาย สำหรับ ปัญหาการควบคุมกำลังพลสำรองจะต้องจัดหาคอมพิวเตอร์และใช้ระบบฐานข้อมูลและโปรแกรม ที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็วในการควบคุมกำลังพลสำรองและในขั้นการเรียกพล/ระดมพล

ทั้งนี้ หน่วยผู้ใช้ในระดับ นชต.ทร. คือ กร. นย. และ สอ.ร.ฝ. ควรมีการจัดตั้งแผนก หรือกองกำลังพลสำรอง และ กพ.ทร. ควรมีการจัดตั้งกองกำลังพลสำรอง เช่นเดียวกับ ทบ. และ ทอ.

๓. ระบบการเรียกพล หรือระดมพล

จะต้องมีการวางมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและเป็นธรรม มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้กำลังพลมีจิตสำนึกในการรับชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียกระดมพล ส่วนปัญหาในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับกำลังพลสำรอง ควรจัดทำเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กำลังพลสำรองในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยตรงกับ ทร. และเป็นช่องทางในการที่ ทร. จะประชาสัมพันธ์และตอบปัญหาที่ กำลังพลมีข้อสงสัย โดยเป็นสื่อกลางในการดำรงการติดต่อสื่อสารกับกำลังพลสำรองตลอดเวลา

๔. ระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง

ปัญหาในเรื่องการจัดทำหลักสูตรการฝึกศึกษา การเรียนการสอน นชต. จะเน้นไปในเรื่องการรบทางบกเป็นหลัก และผลกระทบที่ทำให้กำลังพลสำรองในส่วนของ ทร. ขาดความรู้และประสบการณ์ทางเรือ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในเรือรบ ควรมีการหารือในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาทหาร (ภาคทฤษฎี) ในภาพรวม โดยเพิ่มเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในวิชาทั่วไป ทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา สำหรับในส่วนของ การฝึก นชต.ทร. ควรประสานหน่วยที่เกี่ยวข้อง ขอให้หน่วยกำลังรบที่ได้รับการบรรจุกำลังพลสำรองจัดการฝึกให้แก่ นชต. โดยเพิ่มเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการใช้งานและปฏิบัติงานในทะเล

๕. ระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง

จำนวนการบรรจุนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนยังไม่เพียงพอ จะต้องแก้ไขตามแนวทางที่เสนอในแผนระยะยาว สำหรับปัญหาในเรื่องที่กำลังพลสำรอง ทร. ขาดคุณภาพได้เสนอแนวทางแก้ไขในระบบการผลิตแล้ว โดยควรพิจารณาระบบการผลิตกำลังพลสำรองในระยะยาวตามที่เสนอไว้มาดำเนินการด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในบางระบบย่อย ทร. สามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาที่สำคัญซึ่งอาจส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินการตามแผนป้องกันประเทศและนโยบายของหน่วยเหนือ ได้แก่ ปัญหาการขาดหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง และปัญหาที่กองทัพยังไม่สามารถเรียกกำลังพลสำรองเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติหรือเพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำการ ในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้ จากการศึกษาหลักการของระบบกำลังพลสำรองสามารถสรุปได้ว่าระบบกำลังพลสำรองซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรอง จัดแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับหรือแบบเรียกเกณฑ์ ซึ่งเป็นการเรียกกำลังพลสำรองทั้งหมดเข้ามารับราชการทหารตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการรับสมัครกำลังพลสำรองเข้าสู่ระบบหรือเข้าบรรจุในบัญชีบรรจุของหน่วยที่กำหนดตามความสมัครใจ โดยมีเงื่อนไขและสิทธิกำลังพลต่าง ๆ ตามที่กำหนด ซึ่งกำลังพลสำรองในรูปแบบอาสาสมัครนั้น กท. ได้ออกเป็นร่างแผนแม่บทแล้ว และได้มอบหมายให้หน่วยต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ ซึ่งหากหน่วยต่าง ๆ ดำเนินการหาลังพลสำรองในรูปแบบอาสาสมัคร

ก็สามารถกระทำได้ โดยขอให้กรมการสรรพกำลังทหารเป็นที่ปรึกษา การพิจารณากำหนดรูปแบบของระบบกำลังพลสำรองตามหลักการ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติ และสถานภาพพลเมืองหรือกำลังพลสำรองของประเทศ อีกทั้งองค์ประกอบหลักของระบบกำลังพลสำรองนั้นสามารถจำแนกได้เป็น ๕ ระบบย่อยเช่นเดียวกับที่ ทร. ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งแต่ละระบบย่อยจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้จากการประเมินสถานะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบกำลังสำรองในอนาคต พบว่าภัยคุกคามที่ ทร. จะต้องเผชิญในอีก ๑๐ ปี ข้างหน้า นอกจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมแล้ว ทร. ยังจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่อีกด้วย และจากการศึกษาหลักการระบบกำลังพลสำรองของกองทัพประเทศต่าง ๆ ใ้ช้อยู่ในปัจจุบันมี ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ ได้แก่ ประเทศอิสราเอล เยอรมนี และสิงคโปร์ และรูปแบบอาสาสมัคร ได้แก่ ประเทศสหรัฐฯ ออสเตรเลีย และอังกฤษ โดยระบบกำลังสำรองของทุกประเทศจะมีองค์ประกอบหลัก ๕ ระบบย่อยและต่างก็มีการดูแลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองเช่นเดียวกัน อีกทั้งระบบกำลังสำรองแต่ละรูปแบบจะมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละประเทศตามปัจจัยการพิจารณาที่แตกต่างกันซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะต้องถึงปัจจัยที่สำคัญตามหลักการ คือ สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติและสถานภาพของพลเมืองหรือกำลังพลสำรองของประเทศ โดยรูปแบบระบบกำลังสำรองของทุกประเทศที่ประสบความสำเร็จศึกษได้นำมาศึกษานั้น มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่สำคัญตามหลักการของระบบกำลังสำรอง สำหรับสถานการณ์ภัยคุกคามของชาตินั้น จากการประเมินในภาพรวมโอกาสที่ประเทศไทยจะเผชิญกับสงครามอย่างเต็มรูปแบบ ในระยะเวลาอันใกล้นี้มีค่อนข้างน้อย และจากการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังพลสำรองของ ทร. ในอนาคต สรุปได้ว่าในอนาคต ทร. ยังคงจำเป็นต้องใช้กำลังพลสำรองเพื่อรองรับและตอบสนองต่อภัยคุกคามแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ยังต้องสามารถสนับสนุนกำลังประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้อีกด้วย และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบกำลังสำรองของ ทร. กับระบบกำลังสำรองของต่างประเทศ พบว่าองค์ประกอบหลักของระบบกำลังสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อย เมื่อเปรียบเทียบกับระบบกำลังสำรองของต่างประเทศต่าง ๆ แล้ว ในภาพรวมโดยทั่วไปมีความใกล้เคียงกันยกเว้นระบบการผลิตและระบบการเรียกพลหรือระดมพล ซึ่ง ทร. ยังไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนเช่นประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมาวิเคราะห์ ประเทศที่ใช้ระบบกำลังพลสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับแล้วประสบผลสำเร็จ เช่น ประเทศอิสราเอล หรือสิงคโปร์ นั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลไม่มากนักแต่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของระบบกำลังสำรอง ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตไม่ปรากฏภัยคุกคามด้วยการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกประเทศที่ชัดเจน จึงไม่เกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายในสังคมไทยก็ยังไม่ได้ผล แต่ระบบกำลังสำรองของ ทร. ยังคงใช้รูปแบบใช้กฎหมายบังคับจึงยังคงประสบปัญหาขาดหรือหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรองเนื่องจากกำลังพลสำรองไม่เต็มใจที่จะเข้าสู่ระบบกำลังสำรองของกองทัพ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบของกำลังสำรองที่เหมาะสมสำหรับ ทร. และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาการขาดหรือหลีกเลี่ยง

การเรียกพลของกำลังพลสำรองได้ คือ ระบบกำลังพลสำรองรูปแบบอาสาสมัคร ในกรณีนี้ หากมีการนำระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่ดังกล่าวมาใช้แล้ว ทร. ย่อมสามารถกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้การเรียกกำลังพลสำรองอาสาสมัครเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติเพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำการในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจที่กำหนดได้อีกด้วย สำหรับแนวทางการนำระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่มาใช้ใน ทร. นั้น ในเบื้องต้นควรเป็นการรับสมัครจากกำลังพลสำรองของกองทัพและการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาให้มีความเหมาะสมและเป็นแรงจูงใจที่จะให้กำลังพลสำรองสมัครเข้าสู่ระบบ เช่น จำนวนวันที่เข้ารับการฝึก รูปแบบการฝึก และสถานที่ฝึกที่ไม่กระทบต่อการประกอบอาชีพของกำลังพลสำรอง การคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับงานหรือตรงกับความรู้ความสามารถเพื่อให้ได้รับการบรรจุสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการได้รับผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มีมากกว่ากำลังพลสำรองแบบเดิมและเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เป็นต้น ทั้งนี้ การนำระบบกำลังพลสำรองแบบอาสาสมัครมาใช้ใน ทร. ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญในท้ายที่สุดเพื่อให้กำลังพลสำรองอาสาสมัครสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอัตราที่ ทร. กำหนด และทดแทนกำลังพลประจำการในยามปกติและยามสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะมุ่งไปสู่การปรับลดกำลังพลประจำการแล้วทดแทนด้วยกำลังพลสำรองอาสาสมัครตามสัดส่วนที่กำหนดได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ในระยะยาวจะต้องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับหลายโครงการและหลายหน่วย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อที่ ทร. จะได้กรณานำไปพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ตามแต่จะเห็นสมควรดังต่อไปนี้

๑. จัดทำโครงการความร่วมมือระยะยาวร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลที่ขาดแคลนบุคลากร โดย ทร. ผลิตบุคลากรสนับสนุนให้ เช่น กิจการพาณิชย์นาวี กิจการท่าเรือ กิจการอู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น

๒. จัดทำโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อรับกำลังพลสำรองในระบบเข้าเป็นพนักงานบริษัท สนับสนุนการปฏิบัติงานตามระบบกำลังพลสำรอง ที่ ๕ ระบบย่อย

๓. การรับเพิ่มนักเรียนทุนส่วนตัวเข้าศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ของกองทัพ เช่น โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ โรงเรียนผู้ช่วยช่างกรมอู่ทหารเรือ เป็นต้น โดยให้ทำสัญญาไว้กับ ทร. ผูกพันในการเป็นกำลังพลสำรอง โดย ทร. มีหลักประกันในเรื่องการจัดหางานเมื่อสำเร็จการศึกษาจากการจัดทำโครงการร่วมกับภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจตามในข้อ ๑ และ ข้อ ๒

๔. จัดทำโครงการระบบการปลดถ่ายและโอนกำลังพล โดยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มกำลังพลที่ควรปลดถ่ายและโอน นอกเหนือจากจำนวนในการผลิตตามข้อ ๓ และปรับโครงสร้างตำแหน่งอัตรากำลังพลภายใน ทร. ไปพร้อมกัน ภายหลังจากที่ดำเนินโครงการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว

๕. จัดให้มีการเรียนรู้และถ่ายทอดวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและใช้ในสงครามทางเรือสมัยใหม่ ระหว่าง ทร. กับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล โดยการจัดทำแผน/โครงการให้เกิดประโยชน์ต่องานด้านความมั่นคง เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรอง

๖. ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนเพื่อเชื่อมต่องานบางสายวิทยาการ โดยเริ่มจากงานประเภท Non Core Function หรือ Non Military ของกองทัพ เพื่อแปลงเป็นหน่วยงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจในการรับช่วงต่องานทั้งของ ทร. และหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล ในลักษณะ ทร. ให้ การสนับสนุนการผลิตบุคลากรเพื่อประโยชน์ยามสงคราม และเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรอง

๖. ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนเพื่อเชื่อมต่องานบางสายวิทยาการ โดยเริ่มจากงานประเภท Non Core Function หรือ Non Military ของกองทัพ เพื่อแปลงเป็นหน่วยงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจในการรับช่วงต่องานทั้งของ ทร. และหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล ในลักษณะ ทร. ให้ การสนับสนุนการผลิตบุคลากรเพื่อประโยชน์ยามสงคราม และเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรอง

๗. ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนสอดแทรกบุคลากรของ ทร. เข้าไปปฏิบัติงาน Core Function ของหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น กิจการพาณิชย์ กิจการทำเรือ กิจการอยู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น โดยใช้ระบบการปลดถ่ายโอนเข้าสู่ช่องทางระบบกำลังพลสำรองของ ทร. โดยให้มีการติดต่อเชื่อมโยงและรายงานผ่านระบบกำลังพลสำรอง ๕ ระบบย่อย เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรองและงานด้านความมั่นคงทางทะเล

๘. เพื่อให้ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัครของ ทร. บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ควรนำเสนอต่อหน่วยเหนือให้เห็นถึงความจำเป็นและผลักดันระบบดังกล่าว รวมทั้งเตรียมการในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงสร้างตำแหน่งอัตราที่จะรับบรรจุกำลังพลสำรองอาสาสมัคร การกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังพลสำรองอาสาสมัครของ ทร. เป็นต้น

๙. ทร. ควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึก ปรับทัศนคติและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการสมัครใจเข้าสู่ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัครของกำลังพลสำรอง ทร. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาพัฒนาระบบกำลังสำรองดังกล่าว ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กลาโหม, กระทรวง. “แผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙”. ๒๕๕๕.

กลาโหม, กระทรวง. “แผนแม่บทการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔”.

๒๕๖๐.

กองทัพเรือ. “นโยบายผู้บัญชาการทหารเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘”.

กองทัพเรือ. “แผนป้องกันประเทศด้านใต้ของกองทัพเรือ (แผนศรวิชัย ๒) แผนวง ก การกำลังพล”.

กองทัพเรือ. “แผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙”.

๒๕๕๕.

กองทัพเรือ. “แผนยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๘”. ๒๕๕๕.

กองทัพเรือ. “อทร.๑๐๐๗ ระบบกำลังสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๓”.

กองทัพเรือ. “อทร. ๑๐๐๗ ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๗”.

ยุทธการทหารเรือ, กรม. “การกำหนดแนวทางการใช้กำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”, หนังสือราชการ. ๒๕๕๓.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อป้องกันประเทศ”. ๒๕๕๗.

วิทยานิพนธ์และเอกสารการวิจัยส่วนบุคคล

บำรุง นนทะราช, นาวาเอก. “การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”, เอกสารประจำภาค
วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๔.

เบญญา นาวานุเคราะห์, นาวาเอก. “การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ”, เอกสารประจำภาค
วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๙.

รัตน์ เรืองรุ่ง, นาวาเอก. “ระบบกำลังพลสำรองรูปแบบใหม่ของกองทัพเรือในอนาคต”, เอกสารประจำภาค
วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๕.

วิบูล ชัยนิกิจ, พันเอก. “การพัฒนาระบบผลิตกำลังพลสำรอง ประเภทพลทหาร”, วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลเรือตรี วุฒิพรพรช ภูมิสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๔
ประวัติการศึกษา	โรงเรียนเซนต์คาเบรียล พ.ศ.๒๕๑๙ โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๙ โรงเรียนนายเรือ รุ่นที่ ๗๖ โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๕๔ วิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ ๓๘
ประวัติการทำงานโดยย่อ	ต้นหน เรือหลวงสัตกูด กองเรือยกพลขึ้นบก กองเรือยุทธการ ต้นปืน เรือหลวงสัตกูด กองเรือยกพลขึ้นบก กองเรือยุทธการ ต้นเรือ เรือหลวงท้ายเหมือง กองเรือตรวจอ่าว กองเรือยุทธการ นายธง ผู้บัญชาการสถานีทหารเรือสงขลา (ฐานทัพเรือสงขลา) ผู้บังคับการเรือ ต.๙๒ กองเรือตรวจอ่าว กองเรือยุทธการ นายทหารการข่าวกองข่าว กองเรือยุทธการ นายธง ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ รองผู้อำนวยการกองข่าว กองเรือยุทธการ รองผู้บังคับหมวดเรือที่ ๒ กองเรือลำน้ำ กองเรือยุทธการ (ทำหน้าที่ผู้บังคับ หน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง เขตเชียงราย) ผู้บังคับหมวดเรือที่ ๑ กองเรือฟริเกตที่ ๑ กองเรือยุทธการ ผู้อำนวยการกองข่าว ทัพเรือภาคที่ ๑ ผู้อำนวยการกองการกำลังพล ทัพเรือภาคที่ ๑ เสนาธิการกองเรือลำน้ำ กองเรือยุทธการ (ทำหน้าที่ รองผู้บัญชาการหน่วยเรือ รักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง) รองผู้บัญชาการกองเรือลำน้ำ กองเรือยุทธการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกำลังพล กรมกำลังพลทหารเรือ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศ
ของกองทัพเรือ

ผู้วิจัย พล.ร.ต. วุฒิพรพรช ภูมิสวัสดิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักบริหารกำลังพล กรมกำลังพลทหารเรือ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันภัยคุกคามที่จะเกิดกับประเทศชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสั่นคลอนต่อเสรีภาพ และความมั่นคงของชาติที่มาในหลายรูปแบบ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ทั้งจากน้ำมือมนุษย์ หรือธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ทันที จึงจำเป็นต้องมีกำลังที่พร้อมรับมือกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กองกำลังที่พร้อมที่สุดสำหรับประเทศไทยก็คือกองทัพ ไม่ว่าจะเป็น กองทัพบก กองทัพเรือ หรือ กองทัพอากาศ ซึ่งแต่ละกองทัพอ่าจำเป็นต้องมีกำลังพลที่มีความพร้อมที่จะรบ หรือพร้อมที่จะเผชิญหน้า กับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น สงคราม การบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม รวมถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ประเทศจะดำรงความมั่นคงและเอกราชอธิปไตยได้ กองทัพจะต้องมีความเข้มแข็ง มีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ด้วยเหตุผลนี้จึงต้องมีการบรรจุกำลังพลประจำการไว้เท่าที่จำเป็น ที่จะเผชิญหน้าภัยคุกคามเหล่านี้ แต่หากมีการสูญเสียกองทัพอ่าจะต้องมีกำลังพลอีกส่วนไว้เสริมแทนที่ กำลังพลประจำการ ซึ่งกำลังเสริมดังกล่าว ได้แก่ กำลังพลสำรอง ที่พร้อมจะเข้ามาทดแทนกำลังหลัก ที่สูญเสีย ดังนั้น กองทัพเกือบทุกประเทศทั่วโลกจะมีการจัดเตรียมกำลังพลสำรองไว้ให้เพียงพอ เพื่อเรียกเสริมกำลัง และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังประจำการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ชาติที่มี การจัดเตรียมกำลังพลสำรอง และมีการบริหารระบบกำลังพลสำรองไว้อย่างมีประสิทธิภาพในภาวะปกติ ย่อมสามารถที่จะระดมกำลังพลสำรองดังกล่าวเข้าเสริมได้อย่างทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์จำเป็น

กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอ่าเรือในการป้องกันราชอาณาจักรโดยใช้กำลัง ประจำการ พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจได้ทันที และต้องมีการเตรียมกำลังพลสำรองเพื่อใช้เสริมกำลัง เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงคราม เพื่อให้เกิดความพร้อมรบ เพื่อทดแทนการสูญเสีย และเพื่อขยายกำลัง จัดตั้งหน่วยกองทัพอ่าเรือ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ให้มีจำนวน ที่เพียงพอมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมปฏิบัติภารกิจกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้กำลังพลสำรองในภารกิจอื่น ๆ เช่น การบรรเทาสาธารณภัยอันเกิดจากภัยพิบัติต่าง ๆ แทนกำลังประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของตนเอง

ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นรูปแบบกฎหมายบังคับ (เรียกเกณฑ์) เช่นเดียวกับกองทัพบก (ทบ.) และกองทัพอากาศ (ทอ.) ซึ่งประกอบด้วยระบบต่าง ๆ ๕ ระบบย่อย ได้แก่ระบบการผลิตกำลังพลสำรอง ระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง และระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง โดยกองทัพเรือ (ทร.) ได้ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละระบบย่อยไว้ดังนี้ ระบบการผลิต จะต้อง

จำนวนเพียงพอกับความต้องการ ระบบการควบคุม จะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล จะต้องสามารถดำเนินการได้ทันเวลา ถูกต้องและแน่นอน ระบบการศึกษา จะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถตามที่ต้องการอย่างแท้จริง และระบบการบรรจุและการใช้ จะต้องดำเนินการจัดทำบัญชีบรรจุกำลังพลให้ชัดเจนตั้งแต่ยามปกติ สามารถบรรจุเข้าหน่วยได้ทันทีเมื่อมีการเรียกพลหรือระดมพล เพื่อให้พร้อมที่จะปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ แม้ว่าที่ผ่านมา ทร. ได้มีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๕ เป็นต้นมา

แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือขาดประสิทธิภาพ ไม่ตอบสนองต่อภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย มีหลากหลายประการ เช่น การขาดแคลนกำลังพลสำรองจากปัจจัยต่าง ๆ การได้รับกำลังพลที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่พร้อมปฏิบัติการ ความร่วมมือระหว่างกำลังพลประจำการกับกำลังพลสำรอง การมอบหมายหน้าที่ให้กับกำลังพลสำรอง ตลอดจนการบรรจุในหน่วยต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการกิจให้สำเร็จลุล่วง ทั้งในยามสงบและยามสงคราม สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาหาหนทางปฏิบัติ หาแนวทางให้สามารถนำกำลังพลมาใช้เพื่อสนับสนุนการป้องกันประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ต้องคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ หรือปรับปรุงวิธีการเดิมที่ล้าสมัยให้สามารถพัฒนากำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อบรรลุภารกิจตามที่กองทัพเรือได้รับมอบหมายอย่างสมบูรณ์

การวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษา วิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ และระบบกำลังพลสำรองของกองทัพอื่น รวมทั้งจะนำเอาข้อมูลระบบกำลังพลสำรองของกองทัพประเทศที่ได้รับ การยอมรับว่ามีระบบกำลังพลสำรองที่ดีมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ เช่น สหรัฐอเมริกา อิสราเอล เยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และสิงคโปร์ มาศึกษาต้นแบบเพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ รวมทั้งตอบคำถามวิจัยให้ได้ว่า

๑. ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องอย่างไรบ้าง
๒. ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพอื่นและกองทัพต่างประเทศมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง
๓. กองทัพเรือควรจะพัฒนากำลังพลสำรองอย่างไร จึงจะสามารถสนับสนุนแผนป้องกันประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ ทั้งในเรื่องรูปแบบ และลักษณะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีความครอบคลุม ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือหรือไม่ รวมถึงศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในอนาคต

๒. ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี หลักการและเหตุผลของระบบกำลังพลสำรองของเหล่าทัพอื่น รวมทั้งของต่างประเทศ ว่ามีส่วนใดสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งความพร้อมและสมบูรณ์ของระบบ

๓. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรือ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

จะมุ่งเน้นการวิจัยเฉพาะระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ โดยการวิจัยนี้ต้องมีบางส่วนที่เชื่อมโยงกับระบบกำลังพลโดยส่วนรวมของประเทศ เนื่องจากกำลังพลสำรองของกองทัพเรือมีส่วนเชื่อมโยงกับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพบก จะวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรืออีกทั้งจะเป็นการนำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับกำลังพลสำรองของต่างประเทศ มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อดี/ข้อเสีย และจะนำมาเฉพาะหนทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ มาพิจารณาเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร ทฤษฎี หลักการ ผลสรุปจากการสัมมนา/ประชุม และการสัมภาษณ์บุคคล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การออกแบบสอบถามผู้เข้ารับการอบรมกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องเป็นข้อมูลที่มีเหตุผล เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ และนำมาวิเคราะห์ กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ การเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของกองทัพเรือ เพื่อสนับสนุนแผนป้องกันประเทศของกองทัพเรือ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

การจัดเตรียมกำลังของ ทร. นั้น นอกจากจะต้องจัดเตรียมกำลังพลประจำการให้มีขนาดกำลังเพียงพอที่จะปฏิบัติภารกิจในยามปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องจัดเตรียมกำลังพลสำรองไว้ อีกส่วนหนึ่งเพื่อให้สามารถเรียกพลหรือระดมพลเข้าประจำการได้ตามแผนป้องกันประเทศ เพื่อเสริมกำลังให้มีความพร้อมรบหรือพร้อมที่จะเผชิญกับสงครามและภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ในการนี้ตามแผนป้องกันประเทศ ขึ้นตอบโต้ กำหนดให้ทุกเหล่าทัพจะต้องสามารถเรียกพลหรือระดมพล เพื่อเสริมกำลังให้แก่หน่วยประจำการตามบัญชีบรรจุกำลังได้ภายใน ๗๒ ชั่วโมง (วัน ร. + ๓) เมื่อมีคำสั่งหรือหมายเรียกพล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีระบบกำลังพลสำรองที่มีประสิทธิภาพ ระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นรูปแบบการใช้กฎหมายบังคับ ประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลหรือระดมพล ระบบการฝึกศึกษา และระบบการบรรจุและการใช้ ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ทั้ง ๕ ระบบย่อยดังกล่าว พบว่าปัจจุบัน ทร. ยังคงประสบปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในแต่ละระบบย่อยดังนี้

๑. ระบบการผลิตกำลังพลสำรอง

ระบบการผลิตกำลังพลสำรองในปัจจุบัน มุ่งที่การผลิตนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) เป็นหลักเนื่องจากกำลังพลสำรองประเภทอื่น ๆ นั้น จะได้มาจากการผลิตภายในกองทัพ ซึ่งปัจจุบัน ทร. ไม่สามารถผลิต นศท. ทร. ได้ตามความต้องการ คือ จำนวนยังไม่เพียงพอ และยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิทยาการทหารเรือ

๒. ระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง

ฐานข้อมูลในการใช้งานยังไม่ครบถ้วน การควบคุมกำลังพลสำรองแต่ละประเภท ยังแยกหน่วยควบคุม คือ นายทหารประทวนกองหนุน และพลทหารกองหนุนประเภทที่ ๑,๒ กองทะเบียนพล กพ.ทร. ควบคุม นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน กองเสมียนตรา กพ.ทร. ควบคุม ควรมี การวางแผนบริหารจัดการระบบกำลังพลสำรองในภาพรวมแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับงานปกติ และโครงสร้างกำลังรบปัจจุบัน หน่วยผู้ใช้ในระดับ นขต.ทร. คือ กร. นย. และ สอ.รฝ. ไม่มีการจัดตั้งแผนก หรือกองกำลังพลสำรอง และ กพ.ทร. เอง ก็ไม่ได้จัดตั้งกองกำลังพลสำรอง เช่นเดียวกับ ทบ. และ ทอ. มีเพียงแผนกกำลังพลสำรองเท่านั้น

๓. ระบบการเรียกพล หรือระดมพล

มาตรการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดและเป็นธรรม ไม่มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้กำลังพลมีจิตสำนึกในการรับชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียกระดมพล ส่วนปัญหาในเรื่อง การติดต่อสื่อสารกับกำลังพลสำรอง ไม่ได้ให้ความสะดวกให้แก่กำลังพลสำรองในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยตรงกับ ทร. และเป็นช่องทางในการที่ ทร. จะประชาสัมพันธ์และตอบปัญหา ที่กำลังพลมีข้อสงสัย

๔. ระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง

ปัญหาในเรื่องการจัดทำหลักสูตรการฝึกศึกษา การเรียนการสอน นศท. จะเน้น ไปในเรื่องการรบทางบกเป็นหลัก และส่งผลกระทบต่อทำให้กำลังพลสำรองในส่วนของ ทร. ขาดความรู้ และประสบการณ์ทางเรือ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในเรื่อง

๕. ระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง

จำนวนการบรรจุนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนยังไม่เพียงพอ ซึ่งจะต้องแก้ไข ตามแนวทางที่เสนอในแผนระยะยาว สำหรับปัญหาในเรื่องที่กำลังพลสำรอง ทร. ขาดคุณภาพ จะนำเสนอแนวทางแก้ไขในระบบการผลิต

แม้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทร. จะสามารถดำเนินการได้ตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ แต่มี ปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อแผนป้องกันประเทศ และนโยบายหน่วยเหนือคือ

๑. ปัญหาการขาดหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเรียกพลของกำลังพลสำรอง

๒. ปัญหาที่ไม่สามารถเรียกพลเพื่อมาสนับสนุนในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติ หรือเพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำการต่อต้านภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ได้

หลักการของระบบกำลังพลสำรองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดเตรียมและการใช้มี ๒ รูปแบบ

๑. รูปแบบการใช้กฎหมายบังคับหรือเรียกเกณฑ์

๒. รูปแบบอาสาสมัคร เป็นการเรียกสมัครกำลังพลสำรองตามความสมัครใจ โดยมีเงื่อนไขและสิทธิกำลังพลต่าง ๆ ตามที่กำหนด

การพิจารณารูปแบบของกำลังพลสำรอง มีปัจจัยที่สำคัญได้แก่

๑. สถานการณ์ภัยคุกคามของชาติ

๒. สถานภาพพลเมือง หรือกำลังพลสำรองของประเทศ

จากการศึกษาพบว่าระบบกำลังสำรองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีกำลังพลสำรองมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นระบบการผลิตและระบบการเรียกพล ประเทศที่ใช้กำลังพลสำรองแบบใช้กฎหมายบังคับแล้วประสบความสำเร็จเช่น ประเทศอิสราเอล สิงคโปร์ นั้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีพลเมืองหรือกำลังพลไม่มากนัก แต่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามและมีความต้องการกำลังทหารในการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกให้มีความรักชาติและเต็มใจที่จะมาเป็นกำลังพลสำรอง ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ไม่ปรากฏภัยคุกคามด้านการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่จากภายนอกอย่างชัดเจน จึงไม่เกื้อกูลต่อการปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติและตัวกฎหมายเองในสังคมไทยยังใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบของกำลังพลสำรองที่เหมาะสมกับ ทร. และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลน หรือหลีกเลี่ยงการเรียกระดมกำลังพลสำรอง คือระบบกำลังพลสำรองรูปแบบอาสาสมัคร ทร. สามารถกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้การเรียกกำลังพลสำรองอาสาสมัครเพื่อให้มาช่วยเหลือในการปฏิบัติราชการในภาวะปกติ หรือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในบางภารกิจได้ ซึ่งหากจะใช้ระบบกำลังพลสำรองในรูปแบบอาสาสมัครจะต้องกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาให้มีความเหมาะสมและเป็นแรงจูงใจที่จะให้กำลังพลสำรองสมัครเข้าสู่ระบบ เช่น

๑. จำนวนวันที่เข้ารับการฝึก
๒. รูปแบบการฝึก
๓. สถานที่ฝึกที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ
๔. การคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับงานหรือความรู้ความสามารถ
๕. การได้รับผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองของ ทร. ในระยะยาวจะต้องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับหลายโครงการและหลายหน่วย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อที่ ทร. จะได้กรูณาไปพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ตามแต่จะเห็นสมควรดังต่อไปนี้

๑. จัดทำโครงการความร่วมมือระยะยาวร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลที่ขาดแคลนบุคลากร โดย ทร. ผลิตบุคลากรสนับสนุนให้ เช่น กิจการพาณิชย์นาวี กิจการท่าเรือ กิจการอู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น

๒. จัดทำโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงทางทะเลเพื่อรับกำลังพลสำรองในระบบเข้าเป็นพนักงานบริษัท

๓. การรับเพิ่มนักเรียนทุนส่วนตัวเข้าศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ของกองทัพ เช่น โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ โรงเรียนช่างกรรมอู่ทหารเรือ เป็นต้น โดยให้ทำสัญญาไว้กับ ทร. ผูกพันในการเป็นกำลังพลสำรอง โดย ทร. มีหลักประกันในเรื่องการจัดหางานเมื่อสำเร็จการศึกษา จากการจัดทำโครงการร่วมกับภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจตามในข้อ ๑ และ ข้อ ๒

๔. จัดทำโครงการระบบการปลดถ่ายและโอนกำลังพล โดยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มกำลังพลที่ควรปลดถ่ายและโอน นอกเหนือจากจำนวนในการผลิตตามข้อ ๓ และปรับโครงสร้างตำแหน่งอัตรากำลังพลภายใน ทร. ไปพร้อมกัน ภายหลังจากที่ดำเนินโครงการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว

๕. จัดให้มีการเรียนรู้และถ่ายทอดวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและใช้ในสงครามทางเรือสมัยใหม่ ระหว่าง ทร. กับหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล โดยการจัดทำแผน/โครงการให้เกิดประโยชน์ต่องานด้านความมั่นคง เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรอง

๖. ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนเพื่อเชื่อมต่องานบางสายวิทยาการ โดยเริ่มจากงานประเภท Non Core Function หรือ Non Military ของกองทัพ เพื่อแปลงเป็นหน่วยงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจในการรับช่วงต่องานทั้งของ ทร. และหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล ในลักษณะ ทร. ให้ การสนับสนุนการผลิตบุคลากรเพื่อประโยชน์ยามสงคราม และเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรอง (เช่น ช่างสาขาต่าง ๆ งานช่างต่าง ๆ ช่างเชื่อม,ช่างเครื่องยนต์)

๗. ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนสอดแทรกบุคลากรของ ทร. เข้าไปปฏิบัติงาน Core Function ของหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น กิจการพาณิชย์ กิจการทำเรือ กิจการอู่เรือ และกิจการประกอบการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับระบบการขนส่งทางทะเล เป็นต้น โดยใช้ระบบการปลดถ่ายโอนเข้าสู่ช่องทางระบบกำลังพลสำรองของ ทร. โดยให้มีการติดต่อเชื่อมโยงและรายงานผ่านระบบกำลังพลสำรอง ๕ ระบบย่อย เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของงานกำลังพลสำรองและงานด้านความมั่นคงทางทะเล (การเดินเรือ การซ่อมเรือ)

๘. เพื่อให้ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัครของ ทร. บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ควรนำเสนอต่อหน่วยเหนือให้เห็นถึงความจำเป็นและผลักดันระบบดังกล่าว รวมทั้งเตรียมการในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงสร้างตำแหน่งอัตราที่จะรับบรรจุกำลังพลสำรองอาสาสมัคร การกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังพลสำรองอาสาสมัครของ ทร. เป็นต้น

๙. ทร. ควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึก ปรับทัศนคติและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการสมัครใจเข้าสู่ระบบกำลังสำรองแบบอาสาสมัครของกำลังพลสำรอง ทร. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาพัฒนาระบบกำลังสำรองดังกล่าว ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป